

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ץ שליט"א

פרשת
כי תבוא לאומן
י"ב י"ח אלול תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל ע

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :

הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מבוי פסוק נינהו לקיולי — ואמאי עבידי להו כדרבי יוסי? כמו שמביא מטפק כך יהא קורא מספק, כאדם שקורא בתורה **משום דמיחזי כשיקרא** — שדרי בשביל הבאת ביכורים קא קרי, ושמא לאו בקרקע שלו גדלו וקא משקר, ובתיב "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהלים קא). אבל בשקורא בתורה לא מיחזי כשיקרא. **דלמא אתי לאפקועינהו כו'** — מאן דחזי דקרי עלייהו בביכורים ודאים, כשיהיו לו ביכורים כאלו — לא יפריש מהן תרומה, דקסבר ביכורים ודאין הן. אי נמי, האי גברא גופיה. הלכך עבוד בהו היכרא שלא לקרות. **כל שרואה פני חמה** — היינו כל האילן חוץ מן הקרקע. **ושאינו רואה פני חמה** — היינו מתחת לקרקע. וליחוש ימנין דמסקא כו' — כיון דאמרת מן הגוזע היינו כל שרואה פני החמה, ואפילו סמוך לקרקע הרי הוא של בעל האילן — ואם כן היכי תקון רבנן מילתא דאתי בה מוכר לידי פסידא? והא זימנין שיש לו אילן אחד בתוך שדה של חבירו, ואמור רבנן דהיכרא מן הגזע שלו, ומסקא ארעא שירטון ותגביה הקרקע עד שיתכסה אילן היכרא מן הגזע ומצטרו בקרקע, ויראו בשלשה אילנות. וכגון שהיה רוחב בין הגזע לאילן כשיעור המפורש לפנינו. ויטעון לוקח שיש לו קרקע, ויפסיד המוכר, דהוי בשלשה אילנות וקנה קרקע. והוה להו לרבנן למימר: היזיקא מן הגזע יחתוך בעל האילן פן יפסיד המוכר **אמר רב** נחמן יקוץ — מתניתין דקתני: היזיקא מן הגזע שלו — לא שיניחנו כך ויגדל, אלא דרי הוא שלו על מנת לקצוץ ולשרוף. **נקמנין** — מרבותינו: דקל אין לו גזע, לקמיה מפרש. **אין לו** — היזיקא מן הגזע לבעל הדקל. דכיון דלחפור ולשרש קאי כשייבש האילן, דהא לא קנה קרקע. **אסוחי מסח דעתיה** — בעל הדקל, מן התעתיד לצאת מן הגזע, דסבור הוא שמא ייבש הדקל מהרה ולא יזיקא גזע. דלא דמי לשאר אילנות, שאם יבשו בראשן קוצצן למטה, וחוזרין וגדלין, שהרי גזען מחליף כדתניא לעיל (פ, ב). אבל דקל, מאחר שייבש — אין לו תקנה, כדתניא לעיל: בדקלים ובארזים חופר ומשרש. הלכך מייאש מן היזיקא מן הגזע, ולא נתכוין לקנותו. **והא הקונה שני אילנות** — דמתניתין, בכל אילנות מיירי, ואפילו בדקלים. ואף על גב דלחפור ולשרש קיימי כשימותו, דהא אין לו קרקע — אפילו הכי קתני מתניתין דיש לו גזע **אלא אמר רב פפא** — לא תיהלי טעמא דאסוח דעתא בחופר ומשרש. אלא, אין לו גזע לבעל הדקל כדקאמרת, ולא מטעמך. **אלא לפי שאין דרך** — דקל להוציא מן הגזע כלום, אלא מלמעלה בראשו גדילים כל שנפיו. והלכך עולין לו בחבל, כדאמרן ב"המוכר את הבית" (בבא בתרא טט, ב). ומשום הכי הסיח דעתו. ואפילו אי מיקרי ויזיצא מן הגזע — הרי הוא של בעל הקרקע. ומתניתין — באילנות הרגילין להוציא גזע מיירי, ולא בדקל, הואיל ולא שכיח להוציא גזע. דכל מילתא דלא מסיק לוקח אדעתיה — לא קני. **ולרב זביד** — דסבירא ליה דמוציא גזע. **קשיא מתניתין** — דבבל אילנות המוציאין גזע מיירי. **דזבין ליה לחמש שנין** — שאף אם יומות יטע אחר במקומו. והלכך, כיון דמשעבדא ליה ארעא לזמן קצוב — לא מסח דעתיה מן הגזע. אבל היכא דזבין סתמא, שאפילו אם יומות לסוף יום או יומים לעקור ולשרש קאי — התם ודאי מסח דעתיה. **תחתיהן** — תחת עיקר האילנות והנופות. **וביניהן** — קרקע מגולה שבין נופות אילן זה לנופות אילן זה. **וחוצה להן** — סביב האילנות, מקום שכלין נופותיהן ולחורף.

כמלוא

קיימי השתא לחפור ולשרש. ואין להקשות לבל הפירושים: דכיון דלוקח מסתלק מן האילנות לאחר חמש שנים, היכי אית ליה העולה מן הגזע שהיא שלו לקרע, כדאמר רב נחמן לקרע? הא אפילו ענפים שבאילן אין יכול לקרע, כדאמרינן ב"המקבל" (בבא מציעא קט, א): המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות — אין לו קורות שקמה. ואמר אביי: שקמה אין לו, שבח שקמה יש לו. ורבא אמר: אפילו שבח שקמה אין לו. פירוש: ענפים שגדלו אחר שקבל שדהו. והלכה כרבא דשאני הכא, דאם לא היה קרצץ — היה לוקח פירות הגדילים ביוצא מן הגזע, ולכך כשאומר לו לקרע, משום דחזייש דלא לימא "תלת ובנת לי" — הרי הוא של לוקח תחת הפירות. ולרבינו יצחק נראה, דסלקא דעתיה דרב פפא דרב זביד הכי קאמר: דזקא דקל אין לו גזע לבעל הדקל, דאסוחי אסח דעתיה, לפי שכשמתייבש בראשו וקוצצוהו אותו שוב אין מחליף גזעו, דסבור הוא שלא יעלה כלום מן הגזע קודם שיתייבשו. אבל שאר אילנות, שיכול לקוצצו כשיתייבשו בראשן, ויחליפו גזע — לא מסח דעתיה. ומשום הכי פריך ליה רב פפא מתניתין דקנה שני אילנות יש לו גזע: והא קיימי לחפור ולשרש, אפילו שאר אילנות כשמתייבשין בראשן, ואף על גב דגזען מחליף — אין מועיל לו כלום, דאין יכול לקצוץ כדי להחליף גזע, כדמוכח לקמן (פג, א), דתניא גבי שני אילנות: לפיכך יבש או נקצץ — אין לו קרקע. משמע: נקצץ אף על פי שלא יבש עדיין וראוי להחליף גזע. ואם כן, מה לי דקל מה לי שאר אילנות? כך זה עומד לשרש ולחפור כשייבש בראשו כמו זה ולבסוף מסיק רב זביד מתניתין דובנה לחמש שנים, שאם יבש בתוך חמש יקצצו להחליף גזעו, ומכר לו האילן בחיניו, לפיכך לא מסח דעתיה. והשתא רב זביד דנקט דקל — לאו דזקא, דהוה הדין שאר אילנות. אלא משום דשאר אילנות לא פסיקא ליה, דפעמים יש להם גזע — כשמוכרן לחמש שנים לקצוץ כדי להחליף גזע, אבל דקל לא שייך למכרו לחמש שנים כדי לקצצו כדי להחליף גזעו, דאין גזעו מחליף. ומיהו, קשה לפירוש זה, דבקנה שלשה אמאי קתני קנה מתו לו לקרקע ויטע אחר במקומו? ביון דמתניתין איירי דזבין לחמש שנים

שהתנה

— קורין בעלים, דשלוחו של אדם כמותו, ויכול לקרות "הנה הבאתי" וגו'. ואין נראה שיקראו בעלים כדמשמע בירושלמי

מתקיף לה רב פפא והא קונה שני אלנות דלחפור ולשרש קיימי כו' — פירש הקונטרס: דפריך משום דמתניתין לא מפלגא, ומיירי אפילו בדקל. ותימה: דאם כן, מאי משני רב פפא? לדידיה נמי תקשי ומה שתירץ בקונטרס זהו דוחק. ועוד: דמפרש דמזבין ליה לחמש שנים, שאם ימות תוך כך יטע אחר במקומו. הא קתני: ואם מתו — אין לו קרקע, היינו שלא יטע אחר במקומו. דאי לדורש בתחתיו קאמר דאין לו קרקע בשמתו — פשיטא, דהא אפילו בעודן האילנות חיות קתני דלא קנה קרקע ונראה לרבינו מה: דרב זביד נקט דקל וכל דדמי ליה, כגון ארזים ושאר אילנות שבכר נקצצו פעם אחת, דתו אי יבשי — אין גזען מחליף. והשתא פריך ליה רב פפא שפיר, דמסתמא מתניתין איירי ברוב אילנות דקלים וארזים ושאר אילנות שנקצצו, מרובין משאר אילנות שלא נקצצו. ומשני: דמתניתין איירי דזבין ליה לחמש שנים, ומסתמא לפי שהן נטיעות ואין דרכן למות בחמש שנים איירי, ולא אסח דעתיה. ומיהו, אם מתו תוך חמש שנים — לא יטע אחרים במקומן. ובשלשה אילנות דקנה קרקע — יטע אחרים במקומן. עוד מפרש רבינו הם לפי שיטת רבינו חננאל, דלא גרס במלתיה דרב זביד "אין לו גזע לבעל הדקל". אלא: סבר רב זביד למימר אין לו גזע. כלומר: אין לו דין גזע, דנימא העולה משרשים לבעל הקרקע, אלא הבל לבעל הדקל, ואפילו העולה מן השרשים. בין דלחפור ולשרש קיימי, דכשיבש האילן יקח בעל האילן את השרשין ויחפור וישרש את הבל — אסחוי אסח דעתיה בעל הקרקע. ולאו דוקא נקט דקל, דהוא הדין שאר אילנות. והיינו טעותא, דאם כן אמאי קאמר רב נחמן דקל? ומתניתין לא קשיא, דהא משני ליה ברדזבין ליה לחמש שנים, ובתר חמש שנים הדרי למוכר, דלא אסח דעתיה מתוך התבת. ועוד: דלא קתני "אז מת שליח", אלא "ומת" — משמע דמת הויא לקיחה והבאה בתרתי. ועוד: דהכי הוה ליה למיתני: בצרן ושגרן ביד שליח או בצרן שליח והוליכן הוא. אלא נראה לרבינו חם: דלקיחה שהיא מתוך הבית הויא לקיחה, ובצרן אוהרתא דמילתא נקט, שהוא רגיל ללקט מה (שנראה בעיניו) ולא שליח, משום דביכורים אין להם שיעור.

עד שתהא לקיחה הבאה באחד — פירש הקונטרס: דבצרן שליח והביאן לירושלים בדרך מביא ואינו קורא — תימה: הא נראו לקריאה ונדחו, והוה לן למימר ירקבו, דבאמר רבי זירא בפרק בתרא דמכות (יח, ב): הפריש ביכורים לפני החג, ועבר עליהם החג — ירקבו, משום דקודם החג הוו חזו לקריאה, ואחר החג תו לא חזו. וחשיב להו מטעם זה התם אין ראוים בלילה, דבילה מעבדת בהן ותירץ רבינו חיים: דדוכא איירי כגון שהיה בדעתו מתחלה כשבצרן לשגרן ביד אחר, דאז יכול לשגרן ביד אחר כאילו לא נראו לקריאה מעולם. כדמוכח בירושלמי לביכורים (פרק ראשון), דגרס התם: רבי יוחנן וריש לקיש בשם רבי אושעיא אומר: בשלקטן לשלחן ביד אחר, אבל אם לקטן להביאן הוא — לא ישלחנו ביד אחר, דכל הביכורים שנראו להיתר קריאה אין נתרין אלא בקריאה. וקאמר בתר הכי: מתניתין פליגא, הפריש ביכוריו ומכר שדהו — מביא ואינו קורא. קיימונה שנתן דעתו למכור משעה ראשונה. והא דתניא: יבש אילן או נקצץ מביא ואינו קורא — כשייבש משעה ראשונה. ולפי זה, הפריש ביכורים לפני החג על מנת להביאן לאחר החג — לא ירקבו, אלא אדר החג מביא ואינו קורא. ומה שפירש הקונטרס בצירה היא הלקיחה — אין נראה לרבינו חם, דלקיחה לא משמע בצירה, אלא לקיחה מתוך הבית. ועוד: דלא קתני "או מת שליח", אלא "ומת" — משמע דמת הויא לקיחה והבאה בתרתי. ועוד: דהכי הוה ליה למיתני: בצרן ושגרן ביד שליח או בצרן שליח והוליכן הוא. אלא נראה לרבינו חם: דלקיחה שהיא מתוך הבית הויא לקיחה, ובצרן אוהרתא דמילתא נקט, שהוא רגיל ללקט מה (שנראה בעיניו) ולא שליח, משום דביכורים אין להם שיעור.

עד שתהא לקיחה הבאה באחד — פירש הקונטרס: דבצרן שליח והביאן לירושלים

כמלוא

עַד שֶׁתְּהֵא לְקִיחָה וַהֲבָאָה כְּאֶחָד, וְהָא לֵיכָּא. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אָוְיָא לְרַב אַשִׁי: מְפַרֵי פְּסוּקֵי נִינְהוּ, לְיקְרֵי אֲמַר לֵיהּ: מְשׁוּם דְּמֵחֲזֵי כְּשִׁקְרָא. רַב מְשָׁרְשִׁיָא בְּרֵיהּ דְּרַב חִיָּיא אֲמַר: דִּלְמָא אָתֵי לְאַפְקוֹעֵינְהוּ מְתָרוּמָה וּמַעֲשֵׂר. "הַגְּדִילוּ - לֹא יִשְׁפָּה" כו'. "הֵיכִי דָּמֵי "מִן הַגֵּזַע", וְהֵיכִי דָּמֵי "מִן הַשָּׁרָשִׁין"? אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל שֶׁרוֹאֶה פְּנֵי חַמָּה - זֶהוּ "מִן הַגֵּזַע", וְשֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי חַמָּה - זֶהוּ "מִן הַשָּׁרָשִׁין". וְלֵיחוֹשׁ דִּלְמָא מְסִקָּא אַרְעָא שִׁירְטוֹן, וְאָמַר לֵיהּ: תְּלָתָא וַבְנַתְּ לִי וְאִית לִי אַרְעָא אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן: יָקוֹץ, וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יָקוֹץ, אָמַר רַב נַחְמָן, נְקִיטִינַן: דֶּקֶל אֵין לוֹ גֶּזַע, סָבַר רַב זְבִיד לְמֵימַר: אֵין לוֹ גֶּזַע לְבַעַל דֶּקֶל, דְּזִבְּנִין לֵיהּ לְחַמֵּשׁ שָׁנִין - אַסּוּחֵי מַסַּח דַּעְתֵּיהּ, מַתְקִיף לָהּ רַב פָּפָּא: וְהָא קוֹנֶה שְׁנֵי אִילָנוֹת, דְּלְחַפּוֹר וּלְשַׁרְשׁ קָיְימִי, וְקָתָנֵי דֵּישׁ לוֹ גֶּזַע - אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: אֵין לוֹ גֶּזַע לְבַעַל דֶּקֶל, לְפִי שֶׁאֵין מוֹצִיא גֶּזַע. וְלֵרַב זְבִיד קַשְׁיָא מַתְנִיתִין - דְּזִבְּנִין לְחַמֵּשׁ שְׁנִין. "קָנָה שְׁלֹשָׁה - קָנָה קַרְקַע". וְכַמָּה? אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲרֵי זֶה קָנָה תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְחוּצָה לָהֶן

שהתנה עמו לקצוץ כדי שיחלוף — אם כן ודאי לא מכר לו את הקרקע ליטע אחר במקומו ובדוחק יש לומר: דרישא איירי בזבין לחמש שנים, ולא סיפא. ואין להקשות: דהכא משמע דשאר אילנות מתקיימי טפי מן הדקלים, ובפרק "האשה שנפלו" (כתובות עט, א) אמר: ארבא ובתי — בתי, אילני ודיקלי — דיקלי. דהתם לאו משום דדיקלי מתקיימי טפי, אלא משום דחשיבי טפי מאילני, אף על גב דאין מתקיימי כל כך. ואף על גב דקאמר התם: דיקלי וגופני — דיקלי, ואף על גב דגופני חשיבי מדיקלי, כדאמרינן ב"החובל" (בבא קמא צב, א) דשמואל אייתי ליה אריסיה תמרי ואכל טעם בהו טעמא דחמרא, אמר: קא מכחשי גופני כולי האי? למאר אייתי לי מקורייתו. דדיקלי לא קנו גופני, וגופני קנו דיקלי. מכל מקום טוב הוא לקנות דיקלי מגופני, דגופני אית בהו טרחא, וצריך להוציא עליו הוצאות הרבה, אבל דקלים אין בהם טורח, ובא לו הריוח מאליו.

מדברי רבינו נלמד שלשה אלו לחן דרך הא שתים יש לחן דרך — פירוש: משמע מתוך דברי רבי אלעזר דיותר יש לחן דרך מאורה וסלו. ומדתנן בשנים: הגדילו לא ישפה — אלמא יש לו אורה וסלו, כיון דאפילו משפה אינו. ומדיש לו אורה וסלו בשנים — כל שכן דרך.

וזורע את הניר — ואינו מרחיק הזורעים מן השורה אלא כדי עבודת הכרם, ששתי שורות ששערן לצד אחד חשיבי כרם. אף על פי שמן העיקר אנו מודדין שש עשרה ויש בין שני השורות שש עשרה אמה, והוי מפוזרין, הוי גפן יחידי דאין צריך להרחיק אלא שלשה טפחים, מכל מקום ביניהן תחת ענפי הגפנים — אסור לזרוע מדרבנן, וחשיבי כרם.

זיל

דְּמָיָא אֶלָּא לְסֵיפָא: וְזֶה וְזֶה אֵינָן רַשָּׁאִין לְזוֹרְעָהּ. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּאַבָּיֵי: הָרֵי זֶה קָנֶה תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְחוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, וְזֶה וְזֶה אֵינָן רַשָּׁאִין לְזוֹרְעָהּ. וְכַמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶן? רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מֵאָרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה; רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרָב יוֹסֵף: לָא תִּפְלוֹג עֲלֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, דְּתַנְיָא כְּוָותֵיהּ; דְּתַנְיָא: הַנּוֹטֵעַ אֶת כַּרְמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה - מוּתָּר לְהַבְיא זֶרַע לְשָׁם; אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּצִפּוֹרִי, בְּאֶחָד שֶׁנָּטַע אֶת כַּרְמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהָיָה הוֹפֵךְ שָׁעָר שְׁתֵּי שׁוּרוֹת לְצַד אֶחָד וְזוֹרֵעַ אֶת הַנִּיר, לָשָׁנָה אַחֶרֶת הָיָה הוֹפֵךְ אֶת הַשַּׁעַר לְמְקוֹם הַזֶּרַע וְזוֹרֵעַ אֶת הַבּוּר, וְבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִתִּירוּהוּ. אָמַר לֵיהּ: אֲנָא לָא יָדַעְנָא, אֶלָּא עוֹבְדָא הָוָה כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ. מַתְקִיף לַהּ רַבִּי אֶלְעָזָר: הַשְׁתָּא דְּרַבִּי אוֹרֶה וְסָלּוֹ, יֵשׁ לוֹ; דֶּרֶךְ אֵין לוֹ - דְּאָרְעָא אַחֲרִיתֵי הִיא, אוֹרֶה וְסָלּוֹ יֵשׁ לוֹ? אָמַר רַבִּי יְרֶמְיָה, מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ נִלְמַד: שְׁלִשָּׁה - הוּא דְּאִין לוֹ דֶּרֶךְ, הָא שְׁנַיִם - יֵשׁ לוֹ; דְּאָמַר לֵיהּ: בְּאָרְעָא דִּידָךְ קַיְימִי. אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרָבָא: לֵימָא, רַבִּי אֶלְעָזָר לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּרַבִּיהּ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר? אָמַר לֵיהּ: לָא מִתְוַקְּמָא מַתְנִיתִין כְּרַבִּי עֲקִיבָא. מְמַאי? מִדְּקָתָנֵי: הִגְדִּילוּ יִשָּׁפֶה, וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, אֲמַאי יִשָּׁפֶה? הָאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר אָמַר לֵיהּ: אִימּוֹר דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא - גַּבֵּי בּוֹר וּדוּת דִּילָא מַכְחֲשִׁי אַרְעָא, גַּבֵּי אֵילָן מִי שְׁמַעְתָּ לֵיהּ? מִי לָא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא, בְּאִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ, שֶׁקּוֹצֵץ מִלֹּא מֵרְחַץ מַעַל גַּבֵּי מַרְחֲשָׁה? תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: הָרֵי זֶה קָנֶה תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְחוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ. אָמַר לֵיהּ: מִי דָּמֵי? הָתָם לֵית לֵיהּ פְּסִידָא לִלּוֹקֵחַ, אֲבָל הָכָא אִית לֵיהּ פְּסִידָא לַלּוֹקֵחַ, דְּאָמַר לֵיהּ: קְמִטְּנְפִי פֵּירֵי הָא לָא אָמַר לֵיהּ: אִי הָכִי, מַתְנִיתִין לְעוֹלָם כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ. וּמֵיהוּ, מַתְנִיתִין דְּפֵרוֹשֵׁי עִלָּה רַבִּי יוֹחָנָן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ — רַבָּנָן הִיא, וְהִלְכָךְ קַפְרִיךְ לַהּ: **הִלֹּא מִבְּחֵי אַרְעָא** — לֹא הָבוֹר וְלֹא הַדֶּרֶךְ שֶׁאנוּ נוֹתְנִין לוֹ, הִלְכָךְ בְּעֵין יָפָה זִבְיַן וְיהֵיבִי לֵיהּ דֶּרֶךְ. **נִבֵּי אִילָן מִי אָמַר** — בְּתַמְיהָ, מֵי אִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן כָּל כָּךְ לְשַׁעְבּוֹד לוֹ קַרְקַע שֶׁלּוֹ לְכָל מָה שֶׁיִּגְדְּלוּ נוּפוֹתָיו וְאֵאבֹד קַרְקַע שֶׁלּוֹ? שֶׁהֲצֵל רַע לְבֵית הַשַּׁלְחִין, וְגַם לֹא יוּכַל לַחְרוֹשׁ בְּבָקָר בְּשֵׁבִיל כֹּל בֵּה הַמַּרְדֵּעַ. דִּנְהִי נַמִּי דְּאִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן בְּמָכֹר אִילָנוֹת דְּשַׁיְּירִי קַרְקַע לְפָנָיו, שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע לְרַבֵּי עֲקִיבָא עַל מְנָת לִיטַּע תַּחְתֵּיהֶן, כְּדְאָמְרַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים" (בבא בתרא לז, א). מֵיהוּ, דִּיזֵק גְּדוֹל כָּל כָּךְ, בְּגוּן שֶׁאָמְכוּד לְגַמְרֵי קַרְקַע שֶׁלּוֹ — לֵית לֵיהּ עֵין יָפָה. **דִּסֵי לֹא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא** — בְּהָךְ סְתָמָא, דְּתָנֵן בְּ"לֹא יַחְפּוֹר": אִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ כו'. וְהָא נַמִּי לְהָהוּא דְּמַר, שֶׁהֲרֵי הָאִילָנוֹת הָלְלוּ אֵינָן נוֹטְעִין בְּקַרְקַע שֶׁל מוֹכֵר, דְּהָא לֵית לְהוּ קַרְקַע בִּפְנֵי עַצְמָן, וְאִיסְתָּלַק לֵיהּ מִנֵּיהּ לְגַמְרֵי. וְלִעוֹלָם לֵית לֵיהּ דְּשְׁמוּאֵל רְבֵיהּ. וּמִיהוּ, רִישָׁא וְדֵאי דְּקַתְנֵי גַּבֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת: אִם מוֹתָן אֵין לוֹ קַרְקַע — לָא מִתּוֹקְמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַרְנַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים": מִכֹּר אִילָנוֹת וְשַׁיֵּיר קַרְקַע לְפָנָיו — פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבָּנָן כו'. **מְלֹא מוֹרֶה** — גַּבְהוּ. **אוֹתָן אוֹרֶה וְסָלּוֹ מִי זוֹרְעִין** — בְּעַל הָאִילָן, דְּשִׁלּוֹ הֵן, אוֹ בַּעַל הַשָּׂדֶה — דְּהָא לָא נִשְׁתַּעְבַּד לְבַעַל הָאִילָנוֹת אֶלָּא בִּשְׁעַת לְקִיטַת פֵּירוֹתָיו לְדָרוֹס עָלֶיהָן. וְאַמַּאי אוֹרֶה וְסָלּוֹ לָא מִתְוַקְּמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא? וְלָא מִבְּעֵי לְמֵימַר דְּאִית לֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְהָא דְּתַנְיָא בְּהָדְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר: מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה - מוּתָּר לְהַבְיא זֶרַע לְשָׁם; אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּצִפּוֹרִי, בְּאֶחָד שֶׁנָּטַע אֶת כַּרְמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהָיָה הוֹפֵךְ שָׁעָר שְׁתֵּי שׁוּרוֹת לְצַד אֶחָד וְזוֹרֵעַ אֶת הַנִּיר, לָשָׁנָה אַחֶרֶת הָיָה הוֹפֵךְ אֶת הַשַּׁעַר לְמְקוֹם הַזֶּרַע וְזוֹרֵעַ אֶת הַבּוּר, וְבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִתִּירוּהוּ. אָמַר לֵיהּ: אֲנָא לָא יָדַעְנָא, אֶלָּא עוֹבְדָא הָוָה כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, וְסָבַר מִדְּלְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּזִיהוּב לֵיהּ דְּרַךְ חוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, כְּדֵי לְהַלֵּךְ סְבִיבוֹת הָאִילָנוֹת לְלַקֵּט פֵּירוֹתָיו. הַשְׁתָּא דֶּרֶךְ אֵין לוֹ לְיַכְנֵס דֶּרֶךְ שְׂדֵהוּ שֶׁל בַּעַל שָׂדֶה לְיַלֵּךְ לְאִילָנוֹתָיו, אֶלָּא יִפְרֹשׁ בְּאוֹיֵר אוֹ יִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ מִבַּעַל הַקַּרְקַע, כִּרְבַנָּן דְּ"הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת" (בבא בתרא סד, א) דְּאָמְרִי גַּבֵּי מוֹכֵר בּוֹר וּדוּת: בְּעֵין רְעָה מוֹכֵר, וְצָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ לְבוֹרוֹ וּלְדוּתוֹ, וְהוּא הַדִּין הָכָא גַּבֵּי שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת, דְּדֹמֶי לְבוֹר וּדוּת. מִשּׁוּם דְּאַרְעָא אַחֲרִיתִי הִיא, שֶׁאֵין הָאִילָנוֹת נוֹטְעִין בְּקַרְקַע שֶׁל שְׂדֵהוּ — שֶׁדֵּרְכָּן שֶׁל קַרְקַע, וְחָשִׁיבִי שְׂדֵה הָאִילָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דּוֹמֶה דְּבוֹר וּדוּת שֶׁהוּא קַרְקַע בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְלֹא אֵישְׁתְּעִבַּד שְׂדֵהוּ לְאִילָנוֹתָיו שֶׁל לוֹקֵחַ, דְּנִימָא גַּם לְכָל צַרְכֵּיהֶן אִישְׁתְּעִבַּד, אֲפִילוּ לְתַת לוֹ דֶּרֶךְ, כְּדִלְקַמָּן גַּבֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת. **בְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ** — שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ כָּל כָּךְ, כְּמוֹ דֶּרֶךְ, יֵשׁ לוֹ בְּתַמְיהָ, הֵרִי אַפְשָׁר לְעָלוֹת בְּאִילָן וּלְלַקּוֹט, אִי נַמִּי מִתְּחִתָּיו יִלְקוֹט **מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ** — רַבִּי אֶלְעָזָר, שִׁפְּרִישׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאַרְעָא אַחֲרִיתִי הִיא. **הָא שְׁנַיִם יֵשׁ לוֹ** — דֶּרֶךְ, דְּהָא אִית לֵיהּ קַרְקַע. **דְּאָמַר לֵיהּ** לוֹקֵחַ: בְּאַרְעָא דִּידָךְ קַיְימִי, דְּיָרֵד קַיְימִי לְעוֹלָם וְלֹא לְהַלָּן מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָוֵי לֵיהּ דֶּרֶךְ. **אֲמַר לֵיהּ** רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרָבָא: לֵימָא, רַבִּי אֶלְעָזָר לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּרַבִּיהּ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר? **אָמַר לֵיהּ**: לָא מִתְוַקְּמָא מַתְנִיתִין כְּרַבִּי עֲקִיבָא. **מְמַאי?** מִדְּקָתָנֵי: **הִגְדִּילוּ יִשָּׁפֶה**, וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, **אֲמַאי יִשָּׁפֶה?** **הָאָמַר**: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר **אָמַר לֵיהּ**: **אִימּוֹר דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא** - **גַּבֵּי בּוֹר וּדוּת דִּילָא מַכְחֲשִׁי אַרְעָא, גַּבֵּי אִילָן מִי שְׁמַעְתָּ לֵיהּ?** **מִי לָא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא**, בְּאִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ, שֶׁקּוֹצֵץ מִלֹּא מֵרְחַץ מַעַל גַּבֵּי מַרְחֲשָׁה? **תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא**: **הָרֵי זֶה קָנֶה תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְחוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ.** **אָמַר לֵיהּ**: מִי דָּמֵי? **הָתָם לֵית לֵיהּ פְּסִידָא לִלּוֹקֵחַ, אֲבָל הָכָא אִית לֵיהּ פְּסִידָא לַלּוֹקֵחַ, דְּאָמַר לֵיהּ**: **קְמִטְּנְפִי פֵּירֵי הָא לָא אָמַר לֵיהּ**: **אִי הָכִי, מַתְנִיתִין לְעוֹלָם כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ.** וּמֵיהוּ, מַתְנִיתִין דְּפֵרוֹשֵׁי עִלָּה רַבִּי יוֹחָנָן כִּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ — רַבָּנָן הִיא, וְהִלְכָךְ קַפְרִיךְ לַהּ: **הִלֹּא מִבְּחֵי אַרְעָא** — לֹא הָבוֹר וְלֹא הַדֶּרֶךְ שֶׁאנוּ נוֹתְנִין לוֹ, הִלְכָךְ בְּעֵין יָפָה זִבְיַן וְיהֵיבִי לֵיהּ דֶּרֶךְ. **נִבֵּי אִילָן מִי אָמַר** — בְּתַמְיהָ, מֵי אִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן כָּל כָּךְ לְשַׁעְבּוֹד לוֹ קַרְקַע שֶׁלּוֹ לְכָל מָה שֶׁיִּגְדְּלוּ נוּפוֹתָיו וְאֵאבֹד קַרְקַע שֶׁלּוֹ? שֶׁהֲצֵל רַע לְבֵית הַשַּׁלְחִין, וְגַם לֹא יוּכַל לַחְרוֹשׁ בְּבָקָר בְּשֵׁבִיל כֹּל בֵּה הַמַּרְדֵּעַ. דִּנְהִי נַמִּי דְּאִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן בְּמָכֹר אִילָנוֹת דְּשַׁיְּירִי קַרְקַע לְפָנָיו, שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע לְרַבֵּי עֲקִיבָא עַל מְנָת לִיטַּע תַּחְתֵּיהֶן, כְּדְאָמְרַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים" (בבא בתרא לז, א). מֵיהוּ, דִּיזֵק גְּדוֹל כָּל כָּךְ, בְּגוּן שֶׁאָמְכוּד לְגַמְרֵי קַרְקַע שֶׁלּוֹ — לֵית לֵיהּ עֵין יָפָה. **דִּסֵי לֹא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא** — בְּהָךְ סְתָמָא, דְּתָנֵן בְּ"לֹא יַחְפּוֹר": אִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ כו'. וְהָא נַמִּי לְהָהוּא דְּמַר, שֶׁהֲרֵי הָאִילָנוֹת הָלְלוּ אֵינָן נוֹטְעִין בְּקַרְקַע שֶׁל מוֹכֵר, דְּהָא לֵית לְהוּ קַרְקַע בִּפְנֵי עַצְמָן, וְאִיסְתָּלַק לֵיהּ מִנֵּיהּ לְגַמְרֵי. וְלִעוֹלָם לֵית לֵיהּ דְּשְׁמוּאֵל רְבֵיהּ. וּמִיהוּ, רִישָׁא וְדֵאי דְּקַתְנֵי גַּבֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת: אִם מוֹתָן אֵין לוֹ קַרְקַע — לָא מִתּוֹקְמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַרְנַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים": מִכֹּר אִילָנוֹת וְשַׁיֵּיר קַרְקַע לְפָנָיו — פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבָּנָן כו'. **מְלֹא מוֹרֶה** — גַּבְהוּ. **אוֹתָן אוֹרֶה וְסָלּוֹ מִי זוֹרְעִין** — בְּעַל הָאִילָן, דְּשִׁלּוֹ הֵן, אוֹ בַּעַל הַשָּׂדֶה — דְּהָא לָא נִשְׁתַּעְבַּד לְבַעַל הָאִילָנוֹת אֶלָּא בִּשְׁעַת לְקִיטַת פֵּירוֹתָיו לְדָרוֹס עָלֶיהָן. וְאַמַּאי אוֹרֶה וְסָלּוֹ לָא מִתְוַקְּמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא? וְלָא מִבְּעֵי לְמֵימַר דְּאִית לֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְהָא דְּתַנְיָא בְּהָדְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר: מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה - מוּתָּר לְהַבְיא זֶרַע לְשָׁם; אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּצִפּוֹרִי, בְּאֶחָד שֶׁנָּטַע אֶת כַּרְמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהָיָה הוֹפֵךְ שָׁעָר שְׁתֵּי שׁוּרוֹת לְצַד אֶחָד וְזוֹרֵעַ אֶת הַנִּיר, לָשָׁנָה אַחֶרֶת הָיָה הוֹפֵךְ אֶת הַשַּׁעַר לְמְקוֹם הַזֶּרַע וְזוֹרֵעַ אֶת הַבּוּר, וְבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִתִּירוּהוּ. אָמַר לֵיהּ: אֲנָא לָא יָדַעְנָא, אֶלָּא עוֹבְדָא הָוָה כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, וְסָבַר מִדְּלְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּזִיהוּב לֵיהּ דְּרַךְ חוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, כְּדֵי לְהַלֵּךְ סְבִיבוֹת הָאִילָנוֹת לְלַקֵּט פֵּירוֹתָיו. הַשְׁתָּא דֶּרֶךְ אֵין לוֹ לְיַכְנֵס דֶּרֶךְ שְׂדֵהוּ שֶׁל בַּעַל שָׂדֶה לְיַלֵּךְ לְאִילָנוֹתָיו, אֶלָּא יִפְרֹשׁ בְּאוֹיֵר אוֹ יִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ מִבַּעַל הַקַּרְקַע, כִּרְבַנָּן דְּ"הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת" (בבא בתרא סד, א) דְּאָמְרִי גַּבֵּי מוֹכֵר בּוֹר וּדוּת: בְּעֵין רְעָה מוֹכֵר, וְצָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ לְבוֹרוֹ וּלְדוּתוֹ, וְהוּא הַדִּין הָכָא גַּבֵּי שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת, דְּדֹמֶי לְבוֹר וּדוּת. מִשּׁוּם דְּאַרְעָא אַחֲרִיתִי הִיא, שֶׁאֵין הָאִילָנוֹת נוֹטְעִין בְּקַרְקַע שֶׁל שְׂדֵהוּ — שֶׁדֵּרְכָּן שֶׁל קַרְקַע, וְחָשִׁיבִי שְׂדֵה הָאִילָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דּוֹמֶה דְּבוֹר וּדוּת שֶׁהוּא קַרְקַע בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְלֹא אֵישְׁתְּעִבַּד שְׂדֵהוּ לְאִילָנוֹתָיו שֶׁל לוֹקֵחַ, דְּנִימָא גַּם לְכָל צַרְכֵּיהֶן אִישְׁתְּעִבַּד, אֲפִילוּ לְתַת לוֹ דֶּרֶךְ, כְּדִלְקַמָּן גַּבֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת. **בְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ** — שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ כָּל כָּךְ, כְּמוֹ דֶּרֶךְ, יֵשׁ לוֹ בְּתַמְיהָ, הֵרִי אַפְשָׁר לְעָלוֹת בְּאִילָן וּלְלַקּוֹט, אִי נַמִּי מִתְּחִתָּיו יִלְקוֹט **מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ** — רַבִּי אֶלְעָזָר, שִׁפְּרִישׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאַרְעָא אַחֲרִיתִי הִיא. **הָא שְׁנַיִם יֵשׁ לוֹ** — דֶּרֶךְ, דְּהָא אִית לֵיהּ קַרְקַע. **דְּאָמַר לֵיהּ** לוֹקֵחַ: בְּאַרְעָא דִּידָךְ קַיְימִי, דְּיָרֵד קַיְימִי לְעוֹלָם וְלֹא לְהַלָּן מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָוֵי לֵיהּ דֶּרֶךְ. **אֲמַר לֵיהּ** רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרָבָא: לֵימָא, רַבִּי אֶלְעָזָר לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּרַבִּיהּ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר? **אָמַר לֵיהּ**: לָא מִתְוַקְּמָא מַתְנִיתִין כְּרַבִּי עֲקִיבָא. **מְמַאי?** מִדְּקָתָנֵי: **הִגְדִּילוּ יִשָּׁפֶה**, וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, **אֲמַאי יִשָּׁפֶה?** **הָאָמַר**: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר **אָמַר לֵיהּ**: **אִימּוֹר דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא** - **גַּבֵּי בּוֹר וּדוּת דִּילָא מַכְחֲשִׁי אַרְעָא, גַּבֵּי אִילָן מִי שְׁמַעְתָּ לֵיהּ?** **מִי לָא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא**, בְּאִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ, שֶׁקּוֹצֵץ מִלֹּא מֵרְחַץ מַעַל גַּבֵּי מַרְחֲשָׁה? **תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא**: **הָרֵי זֶה קָנֶה תַּחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן וְחוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ.** **אָמַר לֵיהּ**: מִי דָּמֵי? **הָתָם לֵית לֵיהּ פְּסִידָא לִלּוֹקֵחַ, אֲבָל הָכָא אִית לֵיהּ פְּסִידָא לַלּוֹקֵחַ, דְּאָמַר לֵיהּ**: **קְמִטְּנְפִי פֵּירֵי הָא לָא אָמַר לֵיהּ**: **אִי הָכִי, מַתְנִיתִין לְעוֹלָם כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ.** וּמֵיהוּ, מַתְנִיתִין דְּפֵרוֹשֵׁי עִלָּה רַבִּי יוֹחָנָן כִּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ — רַבָּנָן הִיא, וְהִלְכָךְ קַפְרִיךְ לַהּ: **הִלֹּא מִבְּחֵי אַרְעָא** — לֹא הָבוֹר וְלֹא הַדֶּרֶךְ שֶׁאנוּ נוֹתְנִין לוֹ, הִלְכָךְ בְּעֵין יָפָה זִבְיַן וְיהֵיבִי לֵיהּ דֶּרֶךְ. **נִבֵּי אִילָן מִי אָמַר** — בְּתַמְיהָ, מֵי אִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן כָּל כָּךְ לְשַׁעְבּוֹד לוֹ קַרְקַע שֶׁלּוֹ לְכָל מָה שֶׁיִּגְדְּלוּ נוּפוֹתָיו וְאֵאבֹד קַרְקַע שֶׁלּוֹ? שֶׁהֲצֵל רַע לְבֵית הַשַּׁלְחִין, וְגַם לֹא יוּכַל לַחְרוֹשׁ בְּבָקָר בְּשֵׁבִיל כֹּל בֵּה הַמַּרְדֵּעַ. דִּנְהִי נַמִּי דְּאִית לֵיהּ עֵין יָפָה גַּבֵּי אִילָן בְּמָכֹר אִילָנוֹת דְּשַׁיְּירִי קַרְקַע לְפָנָיו, שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע לְרַבֵּי עֲקִיבָא עַל מְנָת לִיטַּע תַּחְתֵּיהֶן, כְּדְאָמְרַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים" (בבא בתרא לז, א). מֵיהוּ, דִּיזֵק גְּדוֹל כָּל כָּךְ, בְּגוּן שֶׁאָמְכוּד לְגַמְרֵי קַרְקַע שֶׁלּוֹ — לֵית לֵיהּ עֵין יָפָה. **דִּסֵי לֹא מוֹדֵי רַבִּי עֲקִיבָא** — בְּהָךְ סְתָמָא, דְּתָנֵן בְּ"לֹא יַחְפּוֹר": אִילָן הַנּוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ כו'. וְהָא נַמִּי לְהָהוּא דְּמַר, שֶׁהֲרֵי הָאִילָנוֹת הָלְלוּ אֵינָן נוֹטְעִין בְּקַרְקַע שֶׁל מוֹכֵר, דְּהָא לֵית לְהוּ קַרְקַע בִּפְנֵי עַצְמָן, וְאִיסְתָּלַק לֵיהּ מִנֵּיהּ לְגַמְרֵי. וְלִעוֹלָם לֵית לֵיהּ דְּשְׁמוּאֵל רְבֵיהּ. וּמִיהוּ, רִישָׁא וְדֵאי דְּקַתְנֵי גַּבֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת: אִם מוֹתָן אֵין לוֹ קַרְקַע — לָא מִתּוֹקְמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַרְנַן בְּ"חוֹזֶקֶת הַבָּתִּים": מִכֹּר אִילָנוֹת וְשַׁיֵּיר קַרְקַע לְפָנָיו — פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבָּנָן כו'. **מְלֹא מוֹרֶה** — גַּבְהוּ. **אוֹתָן אוֹרֶה וְסָלּוֹ מִי זוֹרְעִין** — בְּעַל הָאִילָן, דְּשִׁלּוֹ הֵן, אוֹ בַּעַל הַשָּׂדֶה — דְּהָא לָא נִשְׁתַּעְבַּד לְבַעַל הָאִילָנוֹת אֶלָּא בִּשְׁעַת לְקִיטַת פֵּירוֹתָיו לְדָרוֹס עָלֶיהָן. וְאַמַּאי אוֹרֶה וְסָלּוֹ לָא מִתְוַקְּמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא? וְלָא מִבְּעֵי לְמֵימַר דְּאִית לֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְהָא דְּתַנְיָא בְּהָדְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר: מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה - מוּתָּר לְהַבְיא זֶרַע לְשָׁם; אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּצִפּוֹרִי, בְּאֶחָד שֶׁנָּטַע אֶת כַּרְמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהָיָה הוֹפֵךְ שָׁעָר שְׁתֵּי שׁוּרוֹת לְצַד אֶחָד וְזוֹרֵעַ אֶת הַנִּיר, לָשָׁנָה אַחֶרֶת הָיָה הוֹפֵךְ אֶת הַשַּׁעַר לְמְקוֹם הַזֶּרַע וְזוֹרֵעַ אֶת הַבּוּר, וְבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִתִּירוּהוּ. אָמַר לֵיהּ: אֲנָא לָא יָדַעְנָא, אֶלָּא עוֹבְדָא הָוָה כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, וְסָבַר מִדְּלְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּזִיהוּב לֵיהּ דְּרַךְ חוֹצֶה לָהֶן כְּמְלוֹא אוֹרֶה וְסָלּוֹ, כְּדֵי לְהַלֵּךְ סְבִיבוֹת הָאִילָנוֹת לְלַקֵּט פֵּירוֹתָיו. הַשְׁתָּא דֶּרֶךְ אֵין לוֹ לְיַכְנֵס דֶּרֶךְ שְׂדֵהוּ שֶׁל בַּעַל שָׂדֶה לְיַלֵּךְ לְאִיל

בְּדוֹרָא דְּרַעֲוָתָא, וַאֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה, וַאֲמַר לֵיהּ: "זִיל הַב לֵיהּ כְּמִלְּא בְקָר וְכֵלָיו", וְלָא הָוֶה יָדַעְנָא כְּמִלְּא בְקָר וְכֵלָיו כַּמָּה; בֵּינִי דְּשַׁמַעְתָּהּ לְהָא דְּתַנַּן: לֹא יִמְצַע אָדָם אֵילָן בְּמָקוֹם לִשְׁדָּה חֲבֵירוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְתַנְיָא עָלָהּ: אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ - בְּדֵי עֲבוֹדַת הַמָּרָם, אֲמִינָא, שְׁמַע מִינָּהּ: כְּמִלְּא בְקָר וְכֵלָיו - אַרְבַּע אַמּוֹת. וּקְרֵב יוֹסֵף מִי לָא תָּנֵן: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: הַנּוֹטֵעַ אֶת כַּרְמוֹ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת עַל שְׁמוֹנָה - מוּתָּר לְחָבְיָא עֵרֶב לְשָׁם? - אֲפִילּוּ הָכִי מַעֲשֶׂה עָרִיף. בִּשְׁלָמָא לְרַב יוֹסֵף אִלֵּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁמַעְנַן לֵיהּ מִפּוּזְרִין דְּשָׁמְעִינַן לֵיהּ רְצוּפִין; מִפּוּזְרִין - הָא דַּאֲמָרַן, רְצוּפִין - דְּתַנַּן: כֶּרֶם הַנָּטוּעַ עַל פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת - אֵינוֹ כֶּרֶם, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כֶּרֶם, וְרוֹאִין אֶת הָאֲמָצְעִים כְּאִילּוּ אֵינָן; אֶלָּא לְרַב נַחְמָן אֵלֵּיבָּא דְּרַבָּנַן, מִפּוּזְרִין שְׁמַעְנַן לֵיהּ, רְצוּפִין מִי שְׁמַעְנַן לֵיהּ? - סְבָרָא הוּא: מִדְּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן פְּלִגָא, לְרַבָּנַן נְמֵי פְּלִגָא. אֲמַר רָבָא, הִלְכְתָא: מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרָה. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרָבָא: כַּמָּה יְהוּ מְקוֹרְבִין? אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכַמָּה יְהוּ מְרוּחָקִין? שֵׁשׁ עֶשְׂרָה - חֲרֵי זֶה קָנֶה קַרְקַע וְאֶת הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶן, לְפִיכָךְ יָבֵשׁ הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ - יֵשׁ לוֹ קַרְקַע; פָּחוֹת מִכָּאן אוֹ יָתֵר עַל פָּאָן, אוֹ שֶׁלְּקָחָן בְּזֶה אַחַר זֶה - חֲרֵי זֶה לֹא קָנֶה לֹא אֶת הַקַּרְקַע וְלֹא אֶת הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶן, לְפִיכָךְ יָבֵשׁ הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ - אֵין לוֹ קַרְקַע. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: כֵּיצָד הוּא מוֹדֵד, מִמָּקוֹם קָצָר הוּא מוֹדֵד אוֹ מִמָּקוֹם רָחָב הוּא מוֹדֵד? אָמַר לֵיהּ רַב גְּבִיהָה מִבֵּי כְתַיל לְרַב אַשִׁי: תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: הָרְכוּבָה שֶׁבַּגַּפָּן - אֵינוֹ מוֹדֵד אֶלָּא מֵעֵיקַר הַשֵּׁנִי. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: מִכְּמָה לוֹ שְׁלֹשָׁה בְּדֵי אֵילָן, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ רַב גְּבִיהָה מִבֵּי כְתַיל לְרַב אַשִׁי: תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: הַמַּבְרִיךְ שֶׁלֹּשׁ גַּפְנִים וְעֶקָּרֵיהֶן נִרְאִין - רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה - מְצַטְרְפִין, וְאִם לָאו - אֵין מְצַטְרְפִין. בָּעֵי רַב פָּפָּא: מִכָּאן לוֹ שְׁנַיִם בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְאֶחָד עַל הַמְּצָר, מַהוּ? תֵּיקוּ.

בעי

זיל הב ליה כמלא בקר וכליו — פירש הקונטרס: אי איכא כמלא בקר וכליו בין אילן לאילן — זיל הב ליה ארעא. ולפירושו לא מייתני רב יוסף ראיה אמאי דאקשי ליה אביי. ויש ליישב: דמייתי סייעתא לריש מילתיה דרב יוסף, דמארבע אמות לא הוו רצופין, ואם כן ריש מילתיה דרב נחמן משבשתא היא, ומדרישא ליתא — סיפא נמי ליתא. ועוד: דעובדא דרבי(י) יהודה כרבי שמעון אתיא, ורבי שמעון אית ליה מארבע ועד שמונה. דלא מסתבר ליה לאוקמה דאתיא כרבנן, ורבנן סברי מארבע ועד שש עשרה, כדאמר בסמוך, דסבר ליה: מדלרבי שמעון פלגא — לרבנן נמי פלגא. ויש מפרשים: אי איכא לכל אילן כמלא בקר וכליו, דהיינו שמונה אמות — תן לו קרקע, אבל בטפי הוו מפוזרים. ורב יוסף שמיע ליה בהדיא מרב יהודה דלמעוטי יותר משמונה אמות אתא שהן מפוזרין, ולא למעוטי פחות משמונה, ולומר שהן רצופין. ולכל הפירושין כמלא בקר וכליו לא נקטי אלא לשיעורא בעלמא, ולא משום דצריך שיעור שיעבור לבקר וכליו, דהא בדורא דרעותא בבבל הוה, ובבבל שיעור בקר וכליו לא הוי אלא שתי אמות, כדאמר ב"ל איחפור" (כג, א). ואף על גב דלענין הרחקה משדה חבירו חלקנו בין בבל לארץ ישראל — לענין רצופה דשמעתין אין חילוק. תדע, דאמר רב נחמן אמר שמואל דפחות משמונה הוו רצופין, ואילו לענין הרחקה לא בעינן אלא ארבע אמות, כדאמר ב"לא יחפור". וקצת יש לגמגם אמאי נקט האי לישנא, הכי מעשה רב — ואם תאמר: ממעשה אין להוכיח כלום, דשמא ביותר משמונה נמי היו מתירים, ומעשה שהיה כך היה: ויש לומר: דסברא הוא דעל פי חכמים עשו, וכל מה שהיו יכולין להתיר לו — התירו.

כמה יהו מרוחקים שש עשרה אמה הרי זה קנה קרקע כו' — ותימה: דגבי מכר בשש עשרה לא חשיבי מפוזרים, וקנה קרקע. וגבי כלאים חשיבי מפוזרים, דקתני לעיל: כרם הנטוע על שש עשרה אמה — מותר להביא זרע לשם ויש לומר: דגבי מכר מודדין אמות מצומצמות, אבל אמות כלאים הן אמות שחוקות, ואי אפשר שלא יהא יותר משש עשרה, ולכך חשיבי מפוזרים. והשתא הא דקאמר לעיל מארבע ועד שמונה, וכן משמונה ועד שש עשרה — הוי עד ועד בכלל.

הרכובה שבגפן כו' — לפירוש הקונטרס דמפרש לשון הרכבה, קשה. חדא: דבמשנת כלאים גרס הארכובה. ועוד: דלא איירי הכא משנה בהרכבה כלל. ועוד: דמאי נפקא מינה בהך הרכבה לענין כלאים? ונראה דארכובה היינו הברכה, כאדם הכורע על ברכיו, כן כורעין הגפן בארץ כשהוא זקן הרבה, ומכסין אותו בקרקע באמצע כדי שתשתרש. וקאמר דאין מודדין לענין כלאים אלא מעיקר השני, ומדנקט לשון עיקר — מוכח שמודדין ממקום רחוק.

רשות

בדורא דרעותא — בעיר של רועים. שמכר אחד לחבירו שלשה אילנות, ולא היה שמונה אמות ביניהן, ואמר ליה רב יהודה למוכר: זיל הב ליה ללוקח הקרקע, ואף על גב דאין ביניהן אלא כמלא בקר וכליו. **כיון דשמעתא להא דתנן** — כלומר, כיון דשמעתא לברייתא הנשנית על הא דתנן ב"לא יחפור": לא יטע אדם אילן בקצה שדהו סמוך לשדה חבירו, כדי שלא תלך מחרישתו לחרוש אילן זה דרך שדה חבירו. **וברב יוסף מי לא תנן** — בתמיה, ואמאי אמר ליה אביי לא תפלוג עליה דרב נחמן, דתנן כר'? **הכי גרסינן לה במסכת בלאים: רבי מאיר ורבי שמעון אומרים אף הנוטע כרמו על שמונה אמות פוחר** — וסיפא דהך דרבי יהודה היא. **אפילו הכי מעשה** — דצלמון, רב. והלכך אמר ליה אביי: לא תפלוג עליה דרב נחמן, דמעשה השנוי במשנה מסייעיא. והיה משנה עיקר טפי מהך דרבי שמעון, דסמכינן אעובדא. **וקמפרש נמרא: בשלמא לרב יוסף** — דאמר מארבע ועד שמונה, **ושבירא ליה כרבי שמעון** — שמעינן דאיירי רבי שמעון מתרוייהו שיעורי כרב יוסף. **מפוזרין** — שמונה אמות, דהיינו לכל היותר. **רצופין** — ארבע אמות לכל הפחות. **אינו כרם** — אלא יער, ומותר בכלאים. **היאך את האמצעים כו'** — דכל העומד לעיקר בעקור דמי, והוצרת היא גבי כלאים. **אלא לרב נחמן** — דסבירא ליה שש עשרה, כרבנן. בשלמא מפוזרין שש עשרה — שמעינן ליה ממעשה דצלמון. **ומשני: סברא הוא** — דשמונה הוו רצופין. מדלרבי שמעון דחי שיעורא דרצופים פלגא דמפוזרין — לרבנן נמי פלגא דשש עשרה הוי רצופין. **אמר רבא הלכתא מארבע אמות** — כעובדא דרעותא. **ועד שש עשרה אמות** — כעובדא דצלמון. וכולה כרבנן קפסיק, דסבירא: במאי דפליגי — פליגי, ובמאי דלא פליגי — לא פליגי; פליגי בשמונה אמות מפוזרין דרבי שמעון ואמרי שש עשרה, אבל ברצופין ארבע אמות — מודו ליה. ולא נאמר: מדלרבי שמעון פלגא — לרבנן נמי פלגא. **כמה יהו מקורבין כו'** — נראה בעיני דהוא הדין למקדיש אילנות, דאיכא נמי האי שיעורא. והך ברייתא דקתני גבי הקדש: ממטע עשרה לבית סאה, בשילחי "המוכר את הבית" (לעיל עב, א) — פלוגא אהך ברייתא, דלא שנא מוכר ממקדיש. וראיה לדברי מתוספתא דבבא בתרא (פרק רביעי), דקתני בתרוייהו: ממטע עשרה לבית סאה. **שש עשרה אמות** — כלומר, עד שש עשרה אמות, ולא שש עשרה בכלל. **ואת האילנות** — קטנים. **לפיכך יבש האילן או נקצץ אין לו קרקע** — ליטע אחר במקומו. **ממקום קצר** — מגובה גזע האילן הוא מודד הששׁ עשרה אמות והארבע אמות. **או ממקום רוחב** — סמוך לקרקע הוא עב, ואית דפתרי: מקום קצר — כל הגזע עד הענפים, מקום רחב — מקום הנופות, הענפים שמרחיבין אילך ואילך. ולא נהירא. **תא שמע** — דמן הבינוני הוא מודד. **הרכובה שבגפן** — גפן בחור מרביען בגפן זקן. **כשהוא מודד** — ארבע אמות בינתיים, כדי שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב. **עיקר השני** — פקק השני, כדתניא: בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה. אבל לא מן העיקר הראשון שרחב יותר, ולא מן השלישי שקצר הרבה, אלא מן הבינוני. והוא הדין לאילנות. **שלשה בדי אילן** — אילן אחד מכר לו, שיש לו שלש בדים מרחיקין זה מזה ארבע אמות, והעלה הקרקע שירטון, ונראין בשעת מכירה כשלשה אילנות. מי אזלינן בתר גוף האילן דמיניה קא רבו — ואין לו קרקע, או דלמא כיון דנשרשו כל אחד בקרקע — קנה קרקע, ואף על גב דמיתברי מתחת לקרקע. ואית דמוקמי לה בשלושה אילנות ומכר לו בד בכל אחד. ולא נהירא, דכיון דשייר לעצמו רוב כל בדי אילן ואילן — שייר גם הקרקע לעצמו. **המבריך** — כופף אמצעית הגפן בקרקע ומכסהו בקרקע באמצעיתו ותוחבין עיקר דראשון, ונעשו שתי גפנים. **שלש גפנים** — כשהוברכו בקרקע נעשו שש, והוי כרם, דבכל שש אינהו שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב. והלכך נקט שלש, דאינו יכול למצוא חמש גפנים בפחות משלש, דשתי גפנים מוברכות לא הוו אלא ארבע. **ועיקריהן נראין** — כלומר, שהשרישו. **מארבע אמות ועד שמונה** — כרבי מאיר ורבי שמעון לעיל. **מצטרפין** — ואף על גב דכל שתי גפנים יגיע משורש אחד. והוא הדין לשלש בדי אילן, דקנה קרקע. **ואחד על המצר** — מי הויא הפלגה ולא מצטרף. דלא דמי לשדה האילן, ולא קנה קרקע. או דלמא קנה. **ואם תמצי לומר דקנה שתים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו מהו** — בגון שיש לו שני אילנות בקצה שדהו, ויש לו עדיין אילן אחד שקנה בשדה חבירו הסמוך לאילנות הללו, ויש לו גם הקרקע עם האילן.

בעי

רשות הרבים מהו שתפסיק — לאו ברוחב שש עשרה איירי, אף על פי שסתמו כך.

מכר את הקנה בו' — קנה היא ריאה עם הלב, ומספקא ליה לרבינו יצחק אם מכר הלב אם מכר ריאה, אם מכר ריאה אם מכר הלב. **לוקח** יכול לחזור בו ולא מוכר — אומר רבינו תם: דרבא, דפסיק בפרק "החודב" (בבא מציעא נ, ב): שתות קנה ומחזיר אונאה — אתי שפיר כרב חסדא. ולא בעי למימר דקנה בעל כרחו, אלא: רצה — קנה ומחזיר אונאה. אלא שלא חש רבא לפרש "רצה", משום דקאי אמתניתין דהתם, דקתני: ידו על העליונה. ותניא כוותיה דרבא דקא מייתי התם — היינו מרבי יהודה הנשיא, דאמר: רצה — אומר "תן לי מקחי", ולא רבני נתן. אף על גב דלכאורה משמע דהוי כרבי נתן, דנקט רבא ממש לישנא דנקט רבי נתן — מכל מקום רבא הוי כרבי יהודה הנשיא, ר"קנה" דרבא לא הוי כ"קנה" דרבי נתן, ד"קנה" דרבא — אם רצה, ר"קנה" דרבי נתן — על כרחו. והא דאמר התם בתר הכי: מתניתין דלא כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא כו'. וקאמר רבה: לעולם רבי נתן, ותני נמי בברייתא: רצה. רבא אמר: לעולם כרבי יהודה הנשיא. מה שלא רצה רבא להעמיד ברבי נתן ותני רצה, אף על גב דרבא גופיה קאמר קנה ובעי למימר רצה — היינו משום דאיתו קאי אמתניתין, אבל רבי נתן דלא קאי אמתניתין — הוה ליה לפרושי.

אי

אֶת הַכֶּבֶד - לֹא מָכַר אֶת הַקָּנֶה; אֲבָל בְּדֶקֶר, מָכַר אֶת הָרֹאשׁ - מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם, מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם - לֹא מָכַר אֶת הָרֹאשׁ, מָכַר אֶת הַקָּנֶה - מָכַר אֶת הַכֶּבֶד, מָכַר אֶת הַכֶּבֶד - לֹא מָכַר אֶת הַקָּנֶה. אַרְבַּע מִדּוֹת בַּמּוֹכְרִין: מָכַר לוֹ חִטִּין יָפוֹת וְנִמְצְאוּ רָעוֹת - הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; רָעוֹת וְנִמְצְאוּ יָפוֹת - מוֹכֵר יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; רָעוֹת וְנִמְצְאוּ רָעוֹת, יָפוֹת וְנִמְצְאוּ יָפוֹת - אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; שְׁחֹמְתִּית וְנִמְצֵאת לְבָנָה, לְבָנָה וְנִמְצֵאת שְׁחֹמְתִּית, עֲצִים שֶׁל יַיִן וְנִמְצְאוּ שֶׁל שִׁקְמָה, שֶׁל שִׁקְמָה וְנִמְצְאוּ שֶׁל יַיִן, יַיִן וְנִמְצָא חוֹמֶץ, חוֹמֶץ וְנִמְצָא יַיִן - שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן. **גמרא** אָמַר רַב חִסְדָּא: מָכַר לוֹ שׁוּה חֹמֶשׁ בְּשֵׁשׁ, וְהוּקַר וְעָמַד עַל שְׁמֹנָה, מִי נִתְאַנָּה? לוֹקֵחַ, לוֹקֵחַ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלֹא מוֹכֵר. מֵשִׁם דאמר

בָּעֵי רַב אָשֵׁי: בּוֹר מַהוּ שֶׁתִּפָּסְקֵיהּ? אֲמַת הַמַּיִם מַהוּ שֶׁתַּפְסִיק? רְשׁוּת הָרַבִּים מַהוּ? רִיכְבָּא דִּדִיקְלֵי מַהוּ? תֵּיקוּ. בְּעָא מִינֵּיהּ הִלֵּל מֵרַבִּי: עָלָה אֶרֶז בֵּינֵיהֶן, מַהוּ? - עֲלָה, בְּרִשְׁתָּא דִּידֵיהּ נָפַק - אֶלָּא, הָיָה אֶרֶז בֵּינֵיהֶן מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: קָנָה וְקָנֶה. בֵּיצַד הֵן עוֹמְדִים? רַב אָמַר: כְּשׁוּרָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כַּחֲצוּבָא. מַאן דְּאָמַר כְּשׁוּרָה, כָּל שֶׁכֵּן כַּחֲצוּבָא; וּמַאן דְּאָמַר כַּחֲצוּבָא, אֲבָל כְּשׁוּרָה - לָא, מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּמִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ. מַתְקֵיף לָהּ רַב הַמְנוּנָא: וְלִמַּאן דְּאָמַר כַּחֲצוּבָא, מַאי טַעְמָא - דְּלָא מִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ? אֶלָּא מֵעַתָּה, זַבִּין לֵיהּ תְּלָת חֵיגֵי רוֹמָיְיתָא דְּלָא מִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ, הָכִי נַמִּי דַּיֵּישׁ לוֹ קַרְקַע? - אָמַר לֵיהּ: הָנָךְ לָא חֲשִׁיבִי, הָנָךְ חֲשִׁיבִי. **משנה** הַמּוֹכֵר רֹאשׁ בְּהֵמָה גַּסָּה - לֹא מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם, מִכַּר אֶת הָרַגְלַיִם - לֹא מָכַר אֶת הָרֹאשׁ. מָכַר אֶת הַקָּנֶה - לֹא מָכַר אֶת הַכֶּבֶד, מָכַר אֶת הַכֶּבֶד - לֹא מָכַר אֶת הַקָּנֶה. **גמרא** בְּעֵי רַב אָשֵׁי: בּוֹר מַהוּ שֶׁתִּפָּסְקֵיהּ? אֲמַת הַמַּיִם מַהוּ שֶׁתַּפְסִיק? רְשׁוּת הָרַבִּים מַהוּ? רִיכְבָּא דִּדִיקְלֵי מַהוּ? תֵּיקוּ. בְּעָא מִינֵּיהּ הִלֵּל מֵרַבִּי: עָלָה אֶרֶז בֵּינֵיהֶן, מַהוּ? - עֲלָה, בְּרִשְׁתָּא דִּידֵיהּ נָפַק - אֶלָּא, הָיָה אֶרֶז בֵּינֵיהֶן מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: קָנָה וְקָנֶה. בֵּיצַד הֵן עוֹמְדִים? רַב אָמַר: כְּשׁוּרָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כַּחֲצוּבָא. מַאן דְּאָמַר כְּשׁוּרָה, כָּל שֶׁכֵּן כַּחֲצוּבָא; וּמַאן דְּאָמַר כַּחֲצוּבָא, אֲבָל כְּשׁוּרָה - לָא, מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּמִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ. מַתְקֵיף לָהּ רַב הַמְנוּנָא: וְלִמַּאן דְּאָמַר כַּחֲצוּבָא, מַאי טַעְמָא - דְּלָא מִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ? אֶלָּא מֵעַתָּה, זַבִּין לֵיהּ תְּלָת חֵיגֵי רוֹמָיְיתָא דְּלָא מִיזְדְּרָע בֵּינָתַיְיהוּ, הָכִי נַמִּי דַּיֵּישׁ לוֹ קַרְקַע? - אָמַר לֵיהּ: הָנָךְ לָא חֲשִׁיבִי, הָנָךְ חֲשִׁיבִי. **משנה** הַמּוֹכֵר רֹאשׁ בְּהֵמָה גַּסָּה - לֹא מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם, מִכַּר אֶת הָרַגְלַיִם - לֹא מָכַר אֶת הָרֹאשׁ. מָכַר אֶת הַקָּנֶה - לֹא מָכַר אֶת הַכֶּבֶד, מָכַר אֶת הַכֶּבֶד - לֹא מָכַר אֶת הַקָּנֶה.

דאמר

ואזיל. ומניינא לא למעוטי מידי אתא, אלא להודיעך שצריך לתת טעם לכל ארבעתן, למה הן חלוקין זה מזה. **מכר לו חטים יפות** — התנה לו למכור חטים יפות ונמצאו רעות — אין זה מקח טעות שיוכלו שניהם לחזור, שהרי חטין התנה לו למכור וחטין מכרו. ואי משום דרעות ניגנו — אין זו אלא אונאה בגון אונאת שתות, ויכול לוקח לחזור שהרי נתאנה. אבל מוכר שלא נתאנה — לא יכול לחזור, אפילו אם הוקיר השער, דבשעת מכירה לא נתאנה הוא, אלא לוקח, ותנן ב"החודב" (בבא מציעא נא, א): מי שהוזול עליו אונאה — ידו על העליונה, רצה אומר לו "תן לי מעותי" או "תן לי מה שאוניתני". והכא נמי, מי שנתאנה יכול לחזור בו. ואף על גב דלית הלכתא כר' יהיא מתניתין, דהא קיי"ל כרבי נתן — אפילו הכי, הכא גבי יפות ונמצאו רעות כולי עלמא מודו דיכול לחזור, שהרי הטעהו ולא היה דעתו ליקח רעות. אבל גבי אונאת שתות, שקנה מה שרוצה לקנות וליכא שום טעות אלא מכירת יוקר — התם מחזיר אונאה, משום דכתיב "אל תונו", אבל המקח קיים, כרבי נתן, וכדפסק רבא. **רעות ונמצאו יפות** — מוכר נתאנה, והלכך יכול לחזור. ולא לוקח, ואפילו אם הוזל השער. **אין אחד מהן יכול לחזור בו** — ואפילו אם הוקר השער דנתאנה מוכר, או הוזל השער ונתאנה הלוקח. דסלקא דעתך אמינא, דהיכא דהוזל השער ורוצה לוקח לחזור — מצי טעין גבי רעות ונמצאו רעות: אני ליפות נתבוונתי, והאי דאמרי לך "רעות" — לאו משום דנתרצית׳, אלא משום ד"רע ראמר הקונה", כדאמר בגמרא. וכן היכא דהוקר השער ורוצה מוכר לחזור, מצי טעין גבי יפות ונמצאו יפות: רעות דייתי סבור למכור, והא דאמרי "יפות" — משום ד"טוב טוב יאמר המוכר". דמדרע רע יאמר הלוקח — המוכר אומר טוב טוב. קא משמע לן דתרוייהו לא מצו הדרי, הואיל ונמצא כמו שאמרו שניהן. והוא הדין במוכר סתם, שלא פירשו לא רעות ולא יפות — דאין אחד מהן יכול לחזור. **שחמתית** = אדומה, על שם חמה שמאדימתן. **ונמצאת לבנה** — שניהן טעו. דכיון דהתנה לו למכור שחמתית — חפץ היה לעבד הלבנה, וגם הלוקח לא היה חפץ בלבנה כי אם בשחמתית. וכן כל הנך דקתני ואזיל, דהוו שני מינין, ואיכא דניחא ליה בהאי ולא ניחא ליה בהאי, הלכך הוי מקח טעות. ושניהן נתאנו, הלכך שניהן חוזרין. ואף על פי ששוה יפה ממה שקנאו — מיהו אין חפצים במכירה זו לא לוקח ולא מוכר. אבל גבי חטין יפות ורעות — כולי עלמא ניחא להו ביפות ולא ברעות, ורצון המוכר לעבד היפות ולמכור הרעות, ודעת הלוקח ביפות ולא ברעות. **יין ונמצא חומץ** — אין זה יפות ונמצאו רעות, דאיכא דניחא ליה בחלא ואיכא דניחא ליה בחמרא, כדמפרש בגמרא. **גמרא** **אמר רב חסדא מכר לו שוה חמש בשש** — שעתה נתאנה לוקח שתות מעות, שהרי משש מעות שנתן לו למוכר לא היה לו ליתן כי אם חמש, דאינו שוה אלא חמש. אבל שוה שש בחמש דלקמיה — הוי שתות מקח, שנתאנה המוכר משתות אחד שהוא חלק שש משוויו של מקח, ששוה ששה ובחמש מכרו, וקרי ליה רב חסדא אונאה. וקאמר בתרוייהו: שנתאנה יכול לחזור בו, דסבירא ליה כשמואל, דאמר בפרק "החודב" (בבא מציעא מט, ב): אף שתות מעות שנינו, דלא שנא אונאת שתות דמעות או אונאת שתות דמקח — דהויא אונאה, ויכול לחזור מי שנתאנה, כדתנן: מי שהוזלה האונאה עליו — ידו על העליונה. ותניא כוותיה דשמואל ורב חסדא בפרק "החודב" (שם): מי שהוזל עליו ידו על העליונה, כיצד? מכר לו שוה חמש בשש, מי נתאנה? לוקח, יד לוקח על העליונה, רצה אומר לו "תן לי מעותי" או "תן לי מה שאוניתני". מכר לו שוה שש בחמש — נתאנה מוכר, יד המוכר על העליונה, רצה אומר לו "תן לי מקחי" כו'. ומיהו, לית הלכתא כרב חסדא, אלא כרבא דפסק התם: דהלכתא, שתות — קנה ומחזיר אונאה. ומיהו, רב חסדא בסתם מתניתין דהתם סבירא ליה, דמי שהוזל עליו ידו על העליונה. ואתא למימר דהיכא דמכר לו שוה חמש בשש דנתאנה לוקח, והיה יכול לחזור בדבי שיראה לתגר או לקרובו, כדאמר בגמרא ב"החודב" (שם): דוקרו בתוך אותו זמן ועמדו על שמנה, דהשתא לבסוף נתאנה מוכר אפילו ביותר משתות, דהוי ביטול מקח, ורוצה מוכר לחזור עתה, משום דעדיין לא נתקיים המקח לגמרי כל זמן שיכול לוקח לחזור, דעדיין לא הראה לתגר או לקרובו. והלכך, הואיל ובתוך כך נתאנה גם הוא — רוצה לחזור, שהרי עתה נתאנו שניהם — אפילו הכי אינו חוזר, דמי הוא שנתאנה מעיקרא בשעת מכירה — לוקח, הלכך יכול לחזור בו כל שעה שירצה בתוך זמן הקצוב לו. אבל לא מוכר, שהרי הוא היה המאנה וידו על התחתונה. ואף על פי שלא נתקיים המקח עדיין כשחזר ונתאנה גם הוא. **משום**

דאמר

דאמר ליה – לוקח למוכר. **אי לאו דאוניתן** – בשעת מכירה — היה מתקיים המקח, ולא מצית הדרת בך, ואף על פי שהוקר אחרי כן. והשתא מצית הדרת? בתמיה, וכי בשביל שאוניתני וייפו חכמים את כחי לחזור אם ארצה, ונתנו ידי על העליונה, תחזור בך גם אתה כשהוקר לבסוף ותהי אף ידך על העליונה? אם כן מצינו חוטא נשכר ועמדו על שמונה – רבותא נקט ביטול מקח, והוא הדין דהוה מצי למימר: ועמדו על שבעה, דאיכא אונאת שתות מעות, ורוצה גם מוכר לחזור. **ותנא תונא** = תנא דידן, כמו "אבונא" "אחונא". ולשון קצר הוא. **יפות ונמצאו רעות** — הרי נתאנה לוקח — לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר, אף על גב דהוקר. דלהך רבותא איצטריך למתניתיה. **שוה שש בחמש** — שתות מקח הוא, והוא הדין לשוה שבע בשש, דהוי שתות מעות. **והוזל** — אחר זמן מרובה. ורוצה לוקח לחזור, דהא אבתי לא נתקיים המקח, דהוא מוכר לעולם חוזר, כדאמרינן ב"הזהב" (בבא מציעא נא, א). **על שלש** — הכי נמי הוי מצי למימר: על ארבע, דהוי ביטול מקח. **הכי גרסינן בספיפא כמו שכתוב בספרים: מאי קא משמע לן מתניתין היא אי ממתניתין הוה אמינא הרי הסדא דתרוייהו הדרי בהו ומתניתין הינו טעמא משום דרע רע יאמר הקונה** – כלומר, דרב חסדא, דאיכא אונאה – תרוייהו הדרי, והאיל ונתאנה המתאנה לבסוף, בתוך זמן שהיה המתאנה יכול לחזור. וכיון דלא נתקיים המקח לגמרי עד דנתאנה גם המאנה – תרוייהו הדרי. **ומתניתין** – בדליכא אונאה כלל, אלא בשוויהו מכרו, ועבשיו טוען: אניני חפץ באלו. הלכך, במכר יפות ונמצאו רעות — יכול לוקח לחזור בו, דאמר לו: יפות בקשתי, ומקחי טעות. אבל אם בא מוכר לחזור, ולומר: גם אני אחזור, שמקח טעות הוא — הלוקח אומר לו: אינו טעות, שאף אני בחוקת רעות לקחתים, ד"רע רע יאמר הקונה". וסיפא נמי, רעות ונמצאו יפות — המוכר חוזר, דאמר: טעיתי, ולא היה בדעתי למכור אלו. אבל אם בא הלוקח לחזור בעלילה זו מפני שהוזלו חטין, ורוצה לומר לו: אלו לא מכרת לי — אומר לו: בחוקת רעות לקחתם, ואני מודה לך. וכן פירש רבינו זקני מנוחתו בבור. ולי נראה דהכי מצי טעין ליה: אני לא הטעתיך, דבחוקת יפות מכרתים לך, ד"טוב טוב יאמר המוכר" בשעת מכירה. אבל גבי אונאת שתות דרב חסדא, שאין אדם יודע שויו של מקח עד שיראה לתגר — התם ליכא למימר "רע רע יאמר הקונה" ויודע היה שקנאו ביוקר. דאי הוה יודע — לא הוה זבין אלא בשויין. דהוה נאמן לטעון: יודע הייתי שרעות הן, ואף על פי כן נמרתי בדעתי לקנותן, דכיון ששוות הדמים — דעתי לקנותן. אבל בהא לא מהימן, אי טעין: הייתי יודע דאיכא אונאה, וגמרתי בדעתי לקנותן. דהא ודאי לא עביד אינשי. **מדקתני לבנה שמע מינה** — שחמתית — אדומה ולא שוחרה. דהא שני מראות יש בחטין ולא יותר, לבנות ואדומות, ומדקתני לחדא לבנה ולאידך שחמתית — שמע מינה שחמתית אדומה, ועל שם חמה שהיא אדומה, קרי לחטין אדומות שחמתית. **נהוויין דלא ברי** — מאור עינינו אינו ברור כל כך, מתוך אור היום שמסבהה עינינו. אבל צפרא ופניא, שהיום חשוך — ניכר אדמומית החמה. ורב פפא לפרש משנתנו בא, אמאי מקרי שחמתית. **עמוק** — הלבן נראה עמוק אצל השחור. **לבן הוא** — כדכתיב (ויקרא יג) "ואם בהרת לבנה היא". ומדמדמי ליה לחמה — שמע מינה לבנה היא. **ולמאי דלית ליה אדעתין מעיקרא** — דהוה פרכינן לרב פפא מברייתא דלבנה היא, אמאי לא היא קשיא לן דאי דסמקא צפרא ופניא? מה היינו יכולין לפרש אמאי סמקא, אם לבנה היא? **בפניא** — ששוקעת במערב — דחלפא אפחתא דגידגונ ומאדמת מכח אש גידגונ, בצפרא, דחלפא במזרח — אוורדי דגן עדן שהוא במזרח, כדכתיב "גן בערן מקדם" (בראשית ב). **ואיבא דאמרי אידכא** — בצפרא סמקא משום דעומדת במזרח, ומאירה החמה כנגדה במערב, ומאדמת מכח גידגונ שבמערב, לפי שעמוד של אור החמה מכה כנגד גידגונ. ומאדים החמה מכחו. בפניא דחלפא במערב, ועמוד שלה הולך לצד מזרח ומכה בגן עדן, ומאדים מכח אדמומית וורדי דגן עדן. **לימא מתניתין רבי היא ולא רבנן** — דכיון דאמרי מין אחד הן — אין שניהן חולקין, אלא המתאנה. דדמי לחטין יפות ונמצאו רעות, רעות ונמצאו יפות.

מין

אי לאו דאוניתן לא הדרת בך – ואם תאמר: ביתר משתות, דקימנא לן דבטל מקח, ואפילו המאנה יכול לחזור, אמאי לא אמר נמי התם "אי לאו דאוניתן" כר' כמו בשתות? ויש לומר: לפי שהוא דוחק מן המקח יותר מדאי, וכאילו לא מכר כלל, שאין ראוי מקח כזה להתקיים. ורבינו יצחק בן מרדכי פירש: דאפילו ביתר משתות אין המאנה חוזר בו, אלא משתות, דהוי ביטול מקח — הוי משתות, ויכול גם המאנה לחזור בו. אבל אם המתאנה אינו תובע אונאתו, ורוצה להחזיק המקח כמו שקנה — אין סברא שיוכל המאנה לחזור בו, דמזי אמר ליה: "אי לאו דאוניתן" כר', כמו בשתות.

ותנא תונא יפות ונמצאו רעות — שוה בשוה איירי. ומאי קא משמע לן — שיוכל לוקח לחזור בו ולא מוכר? פשיטא אלא הא קא משמע לן, דאפילו הוקרו אחרי כן — אין המוכר יכול לחזור.

והוזלו ועמדו על שלש — הוה מצי למימר על ארבע, דהוי נמי ביטול מקח. אלא איירי דנקט לעיל שהוקרו שנים, נקט נמי שהוזלו שנים.

מאי קא משמע לן רב חסדא היינו מתניתין — דעל כרחך מתניתין לחבי הוא דאתא. דאי לאו הכי – מאי קא משמע לן? ובי תימא: אף על גב דלא קא משמע לן מידי — יש לו לשנות, כי היכי דקתני יפות ונמצאו יפות, ואף על גב דהוקרו והוזלו, אלא פעמים — ברשות לוקח הוקרו והזלו, שלגמרי נתקיים המקח לאלתר ויש לומר: דאי רישא חידוש הוה — ניתא הא דנקט סיפא, אף על גב דפשיטא, כדי למנות ארבע מדות. אבל אי ברישא נמי ליכא חידוש — אם כן בחוס הזכיר במתניתין כל דין יפות ורעות.

אי ממתניתין הוה אמינא דרב חסדא תרוייהו מצו הדרי בהו – בהוקרו והזהלו. ומתניתין היינו טעמא ביפות ונמצאו רעות, דלוקח מצי הדר ביה ולא מוכר אף על פי שהוזלו – דלא שייך למימר הכי, כן פירש הקונטרס בשם רש"י. ועוד פירש רבינו יצחק בענין אחר: דלרב חסדא מצו הדרי תרוייהו. דמתניתין לרב למשמע מידי, דאפשר דמתניתין איירי דלא הוקרו ולא הזהלו. ובי תימא: מאי קא משמע לן – איצטריך, סלקא דעתך אמינא דיפות ונמצאו רעות לא יוכל לחזור בו אפילו לוקח, שיודע שהן רעות אף על פי שהמוכר אמר שהן יפות, ד"טוב טוב יאמר המוכר". וכענין זה יש לפרש סיפא.

האי שיושמא סומקתי היא – פירוש הרב רבינו מנחם: דנפקא מיניה לנדר מן האדום.

בצפרא חלפא אבי וורדי דגן עדן – ומשמע דגן עדן במזרח הוא. ואפילו למאי דאמר אביפא – הוי במזרח, כדפירש הקונטרס. וכן משמע במדרש, דארע כוש במזרחו של עולם, כדכתיב (בראשית ב) "הוא הסובב את כל ארץ כוש" וזה הנהר יוצא מעדן — אם כן עומד במזרח מסתמא. והא דאמר בבראשית רבה בפרשה כ שרחו מזרחית קולטת, היא קלטה אדם הראשון, כדכתיב (שם ג) "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן" וגו', קלטה קין כדכתיב "וישב בארץ נוד קדמת עדן" — משמע דאדם הראשון וקין במזרחו של עולם היו, ושם אנו עומדים, אם כן גן עדן היה במערב דעולם שריך לומר דמזרח דקרא היינו קדם של עולם שאצל גן עדן, והיינו קדמת עדן — קדם העולם שאצל גן עדן. והא דאמר בבראשית רבה שרחו מזרחי קולטת — היינו רוח מזרחי של עולם, ולא של גן עדן.

יין

דְּאָמַר לֵיהּ: אִילּוּ לָא אוֹנַיְתָן לָא הֲוָה מָצֵית הָדְרַתְּ בָּךְ, הָשְׁתָּא דְּאוֹנַיְתָן מָצֵית הָדְרַתְּ בָּךְ? וְתָנָא תּוּנָא: יָפוֹת וְנִמְצְאוּ רָעוֹת - לוֹקֵחַ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלֹא מוֹכֵר. וְאָמַר רַב חִסְדָּא: מָכַר לוֹ שָׁוֶה שֵׁשׁ בְּחָמֵשׁ, וְהוּזְלוּ וְעָמְדוּ עַל שָׁלֹשׁ, מִי נַתְאָנָה? מוֹכֵר, מוֹכֵר יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלֹא לוֹקֵחַ, דְּאָמַר לֵיהּ: אִילּוּ לָא אוֹנַיְתָן לָא הֲוָה מָצֵית הָדְרַתְּ בָּךְ? וְתָנָא תּוּנָא: רָעוֹת וְנִמְצְאוּ יָפוֹת - מוֹכֵר יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלֹא לוֹקֵחַ. - מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? מַתְנִיתִין הִיא - אִי מִמַּתְנִיתִין הֲוָה אָמִינָא: דִּלְמָא דְּרַב חִסְדָּא תַּרְוַיְיהוּ מָצוּ הָדְרֵי בְּהוּ, וּמַתְנִיתִין הָא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן - דִּלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ, דְּכָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא מְשׁוּם דִּכְתִיב: "רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה". "שֶׁהַמְּתִיתִּית וְנִמְצֵאת לְבָנָה" כו'. אָמַר רַב פָּפָּא: מִדְּקָתָנֵי "לְבָנָה", שְׁמַע מִינַּהּ: הַאי שְׁמֻשָׁא סוּמָקְתֵּי הִיא; תֵּדַע, דְּקָא סָמְקָא צַפְרָא וּפְנָיָא. וְהַאי דְּלָא קָא חָזֵינַן פֵּילְיָא יוֹמָא - נָהוֹרִין הוּא דְּלָא בָּרֵי. מֵיתִיבִי: "מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן הָעוֹר" - כְּמַרְאֵה חַמָּה עֲמוּקָה מִן הַצֵּל, וְהָתָם לָבָן - הָכָא נָמֵי כְּמַרְאֵה חַמָּה וְלֹא כְּמַרְאֵה חַמָּה; כְּמַרְאֵה חַמָּה - דַּעֲמוּקָה מִן הַצֵּל, וְלֹא כְּמַרְאֵה חַמָּה - דְּאִילּוּ הָתָם לָבָן וְהָכָא אָדוֹם. וּלְמַאי דְּסָלֵיק דַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא, הָא קָא סָמְקָא צַפְרָא וּפְנָיָא - בְּצַפְרָא - דְּחָלְפָא אַבֵּי וְוַרְדֵי דְּגַן עֵדֶן, בְּפְנָיָא - דְּחָלְפָא אַפַּחְתָּא דְּגִידְגּוֹנֵם. וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי אִידְּכָא. "יַיִן וְנִמְצָא חוֹמֶץ - שְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן". לֵימָא, מַתְנִיתִין רַבִּי הִיא וְלֹא רַבָּנָן? תְּרֵיהֶן

יין

יין וחומץ – ואם תאמר: הא אמר לקמן ב"המוכר את הפירות" (צו, א): הבודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה, ואחר כך נמצאת חומץ, כל שלשה ימים (הראשונים) — ודאי תרומה, מכאן ואילך — ספק. פירוש: שלא תהא תרומתו תרומה. ואמאי? והא לרבנן אמרינן מין אחד הן ויש לומר: דהתם טעמא משום דלא נתכוין להפריש אלא יין, ונמצא חומץ, דהוי טעות. אבל נתכוין להפריש חומץ — הוי תרומה. וכן משמע בתוספתא דתרומות (פרק רביעי). אבל קשה: דאמר ב"האשה רבה" (יבמות פט, א): התורם קישות ונמצאת מרה — תרומתו תרומה, ויחזור ויתרום. וכן מן הטמא על הטהור אמר התם דבשוגג תרומתו תרומה, אף על פי שטעה. ושם פירשתי. **מדד** והניח על גבי סימטא קנה — כשהמוכר מודד איירי. אף על פי שמשיכת המוכר אינה מועלת ללוקח — הכא שאני, כשמודד ומניח על גבי סימטא. אבל מדד לוקח — פשיטא, ובהא לא הוה סלקא דעתין דאמר רבי זירא: שמא לא שמע רבי אלא במודד לתוך קופתו, אבל על גבי קרקע לא. אף על גב דמשיכה מועלת בסימטא כאילו מושך ברשותו, בלא משיכה מידא לא קנה בסימטא. **חצר** השותפין קונין זה מזה — משמע מתוך הלשון שהחצר קונה בלא זכיית בליו, ומשמע ליה דקנה אף בלא משיכה. **תא** שמע מדד ולא משך לא קנה מאי לאו בסימטא — ושקה לרבי אסי, ואם תאמר: דלמא בבליו של מוכר איירי, ולא הניח על גבי סימטא, ומשום הכי לא קנה וכי תינוא: אי בבליו של מוכר — היכי מהנינא משיכה? דזרדי מהנינא, כמו שאפרש לקמן. ונראה, דמדנקט "מדד ולא משך" — משמע דלא מהני מידי אלא משיכה, מדלא קתני: מדד ולא הניח על גבי קרקע ולא משך.

ואי ברשות דרבים ממאן אגר — אבל בסימטא מצי אגר מבני ההוא מבוי דפתוח להחוא סימטא. **הכי** קאמר אי ברשות בעלים היא כר — כולה הוה מצי לאוקמה ברשות בעלים, ולפרש: משך מרשות בעלים לסימטא. אלא דלא הוה שייך לשון "משך", דהוה ליה למימר "הוציאו מרשות בעלים".

כאן ברשות דרבים כאן בסימטא — ואם תאמר: אם כן, מאי "אפילו"? ויש לומר דהכי קאמר: לא מיבעיא בחצר של שניהם, אלא אפילו בסימטא נמי קנה.

כל

מין אחד הוא — ואם תרם מזה על זה — תרומתו תרומה, דקרינא ביה "והרמותם ממנו" (במדבר יח). וכן לענין הודאה ממין הטענה, דאם טענו יין וחומץ, והודה לו באחד מהן — חייב שבועה על השני, דאיכא הודאה מקצת הטענה וממין הטענה. **לא השאו עליו חמא** — אם תרמו חלבו. כלומר, מן היפה. דהא אם תרמו מן הרע שבאותו המין — תשאו חטא. שהתרומה תקדש כמו שהיא רע, ואין תקנה להחליפה, ולא לחזור ולתרום. **נשיאות חטא למה** — הא לא עבד ולא מידי, ויחזור ויתרום מן היפה **אבל לענין מקח** — שזה רוצה לקנות יין או חומץ, אף על גב דמין אחד הוא — לא קני, דאיכא דניחא ליה בטעם יין, ואיכא דניחא ליה בטעם חומץ. ולא דמי לחטין יפות ורעות, דהתם חד טעמא אית להו וחד שמא אית להו, ומה ששאל מכר לו, אלא שאינהו קצת. **משנה** **המוכר פירות לחביריו** — ופסק לו הדמים בשער הידוע, כל איפה בכך וכך, ומשך, כגון בסימטא ובחצר של שניהן — קנה, ואף על פי שלא מדד. דמדידה לא מעכבא, דאינה אלא גלוי מילתא בעלמא כמה מכר. אבל אם לא פסק, אף על פי שמדד ומשך — לא קנה, כדאמרינן בגמרא דלא סמכא דעתייהו, שעדיין המוכר יכול להעלות דמיהן כל מה שירצה, וזה יכול לומר: לא אקנם אלא בזול. **מדד ולא משך לא קנה** — ובגון שמדד בבליו של מוכר והניח על גבי סימטא. אבל מדד ונתן לתוך בליו של לוקח — קנה, כדאמר בגמרא. **אם היה פיקח** — הלוקח. **שוכר את מקומו** — אם ברשות בעלים הם, כדאמרינן בגמרא. ובשליפי רברבי מוקי לה בגמרא, והלכך קתני בהו משך, דאין דרכם בהזבהה. דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הגבהה הוא, כדאמרינן בגמרא. **אבל** הלוקח **פשתן** — דהיינו שליפי זוטרי, כדאמרינן בגמרא. **הרי זה לא קנה** — במשיכה. **עד שישלשלנו** — כלומר, שיגביהם וישלם ממקומם למקום אחר. ואורחא דמילתא נקט, דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי ליטלו ולילך. **ואם היה מחובר** — בגמרא מפרש לה. **גמרא** **מדד** — בבליו של מוכר. **והניח על גבי סימטא קנה** — הלוקח, כאילו הניחם מוכר ברשותו של לוקח, וכגון שפסק הדמים. וסימטא — אית דאמר: שביל של יחידים. ואני שמעתי: בניסה בולטת מרשות הרבים, ויש רשות לבני אדם להעמיד שם חפצים שלהם, כחצר השותפים, דאינו עשוי להילוך בני רשות הרבים. **שמא לא שמעת** — כלומר, שמא לא שמעת מרבי יוחנן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח, דקני ליה בליו בסימטא, שהרי יש לו רשות להניח שם בליו בבחצר השותפין. אבל סימטא בלא כלי — לא קני, דלא משיכה איכא ולא רשות המיוחדת ללוקח איכא. וכן כלי בלא סימטא לא קני, כגון בליו ברשות הרבים, דאין לו רשות להושיבם שם. **מודד לתוך קופתו** — בסימטא. **מיבעי ליה** — בתמיה, הא אפילו ברשות מוכר קני ליה בליו דלוקח קיבלה מיניה — רבי זירא מרבי אסי, או לא קיבלה מיניה? **תא שמע** — דקיבלה מיניה. **דאמר רבי יוחנן** — רבו של רבי יוחנן. **חצר השותפין** — והוא הדין לסימטא. קונין — מקח זה מזה, כדמפרש ואזיל. **מאי לאו על גבי קרקע** — כרבי אסי. אלמא קיבלה בתר הכי, כי שמעה מרבי יוחנן, קשיין **אהדדי** — דרבי אסי ודרבי יוחנן אהדר דרבי יעקב. **אלא שמע מינה כו'** — רבי אסי אמת אמר ששמע מרבי יוחנן קנה, וגם רבי יעקב שמע לא קנה, דלאמר משמיה דרבי יוחנן. ודבמדפרש: כאן במודד כו'. ורבי אסי סבר טעה בפירוש שמועתו. ואיכא למימר דלא קיבלה. **תא שמע** — קשיא לרבי אסי, משום הכי לא קיבלה. **מדד ולא משך לא קנה** — ובעל כרחך במדד והניח על גבי קרקע מיירי. דאי בתוך קופתו — קשיא לבולוחו, בין לרבי יוחנן בין לרבי יעקב בין לרבי אסי. אלא בלא כלי מיירי, וקשיא לרבי אסי לבדו דאמר קנה, והכא קתני לא קנה. **לא ברשות הרבים** — ואפילו אם מדד לתוך קופתו נמי לא קנה, דאין בליו של לוקח קונה לו ברשות הרבים, כדלקמן. **והאמר אביי וריבא כו'** — בפירקין לעיל (עו, ב) פרישית לה. **מסירה** — כגון בספינה ובהמה גסה. **אי הכי** — דלא בסימטא מיירי אלא ברשות הרבים, אימא סיפא: אם היה פיקח שוכר את מקומו. ואי ברשות הרבים היא — ממאן אגר? אלא ודאי בסימטא או בחצר השותפים מיירי, דמצי אגר מבני ההוא מבוי הפתוח להההיא סימטא. **הכי קאמר ואי ברשות בעלים כו'** — דהאי דקתני "ואם היה פיקח" — מילתא באפי נפשה היא, לאשמועינן דיש מקום שאם יהיה פיקח ישכור רשות בעלים כדי לקנות מקחו. ומשפטי קנייה בא להשמיענו, דמשיכה קונה.

כליו

יַיִן וְחוֹמֶץ מִין אֶחָד הוּא, רַבִּי אוֹמֵר: שֵׁנִי מִינִין? - אֲפִילּוּ הֵיכָא רַבָּנַן, עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי - אֶלָּא לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר וּתְרוּמָה, וְכִדְרַבִּי אֶלְעָא; דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָא: מְנַיִן לַתּוֹרֵם מִן הָרָעָה עַל הַיָּפָה שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא תַשְׁאוּ עָלָיו חֵטְא בְּהָרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ", אִם אֵינוֹ קָדוֹשׁ - נְשִׂיאוּת חֵטְא לָמָּה? מִכָּאן לַתּוֹרֵם מִן הָרָעָה עַל הַיָּפָה שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה; אֲבָל לְעִנְיַן מָקָּח וּמִמְכָּר, דְּכוּלֵּי עָלְמָא - אֵיכָא דְּנִיחָא לֵיהּ בְּחַמְרָא וְלָא נִיחָא לֵיהּ בְּחַלָּא, וְאֵיכָא דְּנִיחָא לֵיהּ בְּחַלָּא וְלָא נִיחָא לֵיהּ בְּחַמְרָא. **משנה** **הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵירוֹ, מָשַׁךְ וְלֹא מָדַד - קָנָה, מָדַד וְלֹא מָשַׁךְ - לֹא קָנָה; אִם הָיָה פִּיקֵּחַ - שׁוֹלֵט אֶת מְקוֹמָן. הַלּוֹקֵחַ פִּשְׁתָּן מֵחֲבֵירוֹ - הֲרֵי זֶה לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּשַׁלְטְלֶנּוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְאִם הָיָה מְחוּבָּר לַקַּרְקַע וְתָלַשׁ כָּל שֶׁהוּא - קָנָה. **גמרא** אָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מָדַד וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי סִימְטָא - קָנָה. אָמַר לוֹ רַבִּי זֵירָא לְרַבִּי אַסִי: שָׁמָא לֹא שָׁמַע רַבִּי אֶלָּא בְּמוֹדֵד לְתוֹךְ קוּפָּתוֹ? - אָמַר לֵיהּ: דָּמֵי הַאי מֵרַבָּנַן בִּדְלָא גְּמִרִי אֱינָשֵׁי שְׁמַעְתָּא, מָדַד לְתוֹךְ קוּפָּתוֹ מֵימָרָא בָּעֵי? קִיבְּלָהּ מִינֵּיהּ אוֹ לֹא קִיבְּלָהּ מִינֵּיהּ? - תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יַנַּאי אָמַר רַבִּי: חֲצַר הַשּׁוּתָּפִין - קוֹנִין זֶה מִזֶּה; מַאי לָאו עַל גַּבֵּי קַרְקַע? - לָא, לְתוֹךְ קוּפָּתוֹ. הֲכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא, דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מָדַד וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי סִימְטָא - לֹא קָנָה; קְשִׁיָּין אַהֲדָדֵי אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּהּ: כָּאן בְּמוֹדֵד לְתוֹךְ קוּפָּתוֹ, כָּאן בְּמוֹדֵד עַל גַּבֵּי קַרְקַע. שְׁמַע מִינָּהּ. תָּא שְׁמַע: מָדַד וְלֹא מָשַׁךְ - לֹא קָנָה; מַאי לָאו בְּסִימְטָא? - לָא, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. - אִי הָכִי, אֵימָא רֵישָׁא: מָשַׁךְ וְלֹא מָדַד - קָנָה; מְשֵׁיכָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִי קָנְיָא? וְהָא דְּאָמְרֵי רַבָּנַן דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: מְסִירָה קוֹנָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן, מְשֵׁיכָה קוֹנָה בְּסִימְטָא וּבְחָצֵר שֶׁהִיא שֶׁל שְׁנֵיהֶן, וְהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם - מַאי מָשַׁךְ נָמֵי דְּקָתָנֵי? מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִסְימְטָא. - אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: אִם הָיָה פִּיקֵּחַ - שׁוֹכֵר אֶת מְקוֹמָן; וְאִי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מִמַּאן אָגַר? - הָכִי קָאָמַר: וְאִם בִּרְשׁוּת בְּעָלִים הִיא, אִם הָיָה פִּיקֵּחַ - שׁוֹכֵר אֶת מְקוֹמָן. רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ:

כליו

כליו של אדם — של לוקח. קונה לו — אם פסק דמים. בכל מקום — אפילו ברשות מוכר.
וכגון דאמר ליה בהדיא "קנה כליך", כדאמר לקמן בשמעתין. אבל בסתמא מיבעיא לן לקמן, ולא אפשיטא. **חוץ מרשות הרבים** — והוא הדין לחצר שאינה של שניהן, כדמוכח לקמן בברייתא דארבע מדות. **כאן בסימטא** — הא דריש לקיש ורבי יוחנן. **כל מקום שיש לו רשות** — כגון סימטא וחצר השותפין ורשות מוכר. וכגון דאמר ליה "זיל קני" בדלקמן, דהיינו יש לו רשות. **אין לו רשות** — כגון רשות הרבים — לא. הכי גרסינן בתוספתא: ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאה מדה למוכר משנתמלאה מדה ללוקח, במה דברים אמורים במדה שאינה של שניהן אבל אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה. במה דברים אמורים ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהן, אבל ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו מוכר הרי זה קנה. ברשות מוכר לא קנה עד שיגביה או עד שיוציא מרשות הבעלים. ברשות זה המופקדין אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שישכור את מקומן — ופירוש ארבע מדות במוכרים — לאו ארבע רשויות קחשיב: רשות הרבים, רשות מוכר, רשות לוקח, רשות המופקדין אצלו. דהא רשות מוכר ורשות נפקד חדא הוא, דדהבה והבא שייך למימר קבלה ושכירות מקום והוצאה והגבהה, דהא תנן במתניתין גבי רשות מוכר שכירות מקום, דקתני: ואם היה פיקח שוכר את מקומו, ואוקימנא ברשות בעלים, וכיון דדינן שוה ליכא ארבע מדות. ומה הן ארבע מדות — ארבעה חלוקין של דיניך שחלוקין זה מזה, ואלו הן: מדה שאינה של שניהן — ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן, דאמרינן בה: עד שלא נתמלאת המדה — למוכר, משנתמלאת המדה — ללוקח. מיד בשקיבל מוכר קנה, דרי אחת. מדה של אחד מהן — ראשון ראשון קנה, דרי שתים. רשות לוקח — מיד בשקיבל מוכר קנה, דרי שלש. רשות מוכר ורשות נפקד, דקמפרש בהן דין הגבהה והוצאה קבלה ושכירות, דרי ארבע. וסמך מצאתי לי מדברי רבינו זקני מנוחתו כבוד: **עד שלא נתמלאת המדה למוכר** — שאם נשפך היין או השמן, או אם הוקר — למוכר, ויכול לחזור בו. דמוקי לה לקמיה במדה שהשאילו שניהן, שניהן הלכך כל זמן שלא נתמלאת המדה — דרי היא ברשות מוכר. **משנתמלאת דרי היא ברשות לוקח** — לקחתה וליטול בה מקחו עד שיצניענו או יניחנו בכלי. לדלעת כן השאילוה להם, לזה למדידה ולזה להצניע את שלו. וכל זמן שעוסק במדידה למלאות המדה — דרי היא ברשותו דמודד, דהיינו מוכר, ואין הלוקח יכול לקנות בתוך כליו של מוכר כל זמן שלא משך או שלא הגביה. משנתמלאת המדה — ללוקח, כדפרישית, שעכשיו נעשית כליו של לוקח, דלדעת כן נשאלה לו. וסביר ליה לההיא תנא דכליו של לוקח קונה ברשות הרבים כדמפרש ואזיל, ודלא ברב ושמואל. ומיהו, בסימטא ובחצר של שניהן מוקי לה לקמיה, דהתם קני כליו של לוקח. **במדה שאינה של בו'** — וכדפריש טעמא. **אבל אם היתה המדה של אחד מהם** — או של לוקח או של מוכר. **ראשון ראשון** — שנותנין לתוך המדה — קנה בעל המדה. שאם המדה של מוכר, אף על פי שנתמלאת המדה — דרי היא של מוכר, ולא קנה לוקח. ואף על פי שפסק הדמים — לא קנה עד שימשוך. דבכליו של מוכר ברשות הרבים, אי נמי בסימטא — לא קני לוקח, דהא אפילו ברשות לוקח נמי אמרינן לקמן דלא קנה לוקח כל זמן שדפרשת בכליו דמוכר, עד שישפכם לקרקע. ואם המדה של לוקח, אף על גב דלא נתמלאת נמי — ראשון ראשון קנה, דדמי למשך אף על פי שלא מדד, דקתני מתניתין דקנה, דכליו של לוקח קונה לו. **ברשות הרבים** — וקשיא לימאן דאמר חוץ מרשות הרבים. **ובחצר שאינה של שניהן** — וכגון שלא נתן בעל חצר להם רשות למדוד שם, דהיינו דומיא דרשות הרבים. **אבל** — אם היו מודדין ברשות מוכר — לא קנה לוקח, אף על פי שהמדה שלו. דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, ואף על פי שפסק ומדד ומשך. דמשיכה לא מהניא בי מוכר עד שיגביהה, דהגבהה קונה בכל מקום, או עד שיוציאנה מרשות של מוכר לרשות של לוקח, או בסימטא, או שצירף ידו למטה משלש ברשות הרבים סמוך לאיסקופה הבית וקיבלה, כדאמרינן בכתובות (לא, א) גבי היה מגרר ויוצא, ולקמן בשמעתין (פו, א) מייתי לה. ומיהו, לקמן מוקי לה במדה דמוכר בי מוכר, ומדה דלוקח בי לוקח. דבי מוכר שכיחי מאני דמוכר, ובי לוקח שכיחי מאני דלוקח. **ברשות לוקח** — שהביא המוכר תבואתו למכור בבית לוקח. **בין שקיבל עליו מוכר** — שנתרצה, ואמר לו "כל תבואה זו קנויה לך בכך וכך כל סאה וסאה". **קנה לוקח** — מיד, אף על פי שלא מדד. דקני ליה רשותו, ואף על פי שהמדה של מוכר — דדבלי בטל אצל הרשות. ומיהו, לקמיה מוקי לה במדה דלוקח, ולא גרע ממשך ולא מדד, דקתני מתניתין דקנה. **המופקדין אצלו** — שהפקיד שם מוכר פירותיו, ומסתמא הקנה לו נפקד למפקיד את רשותו לצורך פירותיו, למכור ולמדוד פירותיו בביתו כדרך כל הנפקדים. **עד שיקבל עליו** — נפקד במצות מפקיד לייחד לו רשות ללוקח לקנות הפירות באשר הוא שם, או שישכור. והוא הדין נמי גבי רשות מוכר שייך קבלה ושכירות, והכא נמי שייך הגבהה והוצאה, אלא תנא אורחא דמילתא קתני, דסתם מוכר בשמוכר רוצה הוא לפנות את ביתו, הלכך קתני התם הגבהה והוצאה, דאינו חפץ להשאיל ולא להשכיר רשותו. וגבי נפקד שייך קבלה ושכירות, דכי היכי שהיה נפקד של זה הראשון הכי נמי ישמור פקדונו של שני. ורבותא תנא הכא קבלה ושכירות, וכל שכן הגבהה והוצאה. ולמאן דמוקי לקמן במאני דמוכר בי מוכר, ומאני דלוקח בי לוקח — איכא לאוקומי נמי במאני דמופקד בי מופקד, והלכך לא קני לוקח בכליו דנפקד.

מאי

כַּלְיוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ בְּכָל מָקוֹם, חוּץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים; וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר רַב פָּפָּא, לָא פְּלִיגִי: כָּאן - בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כָּאן - בְּסִימְטָא, וְאַמַּאי קָרוּ לָהּ רְשׁוּת הָרַבִּים - שֶׁאֵין רְשׁוּת הַיָּחִיד. הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא, דַּאֲמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כֵּלָיו שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת - אֵין לוֹ רְשׁוּת - לָא, שְׁמַע מִינַּהּ. תָּא שְׁמַע: אַרְבַּע מִדּוֹת בְּמוֹכְרִין: עַד שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאָה מִדָּה - לַמּוֹכֵר, מִשֶּׁנִּתְמַלְּאָה מִדָּה - לַלּוֹקֵחַ; בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּמִדָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן, אֲבָל אִם הָיְתָה מִדָּה שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה; בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן, אֲבָל בִּרְשׁוּת מוֹכֵר - לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהֶנָּה אוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ; בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ, כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו מוֹכֵר - קָנָה לוֹקֵחַ; בִּרְשׁוּת הַלָּזֶה הַמּוּפְקָדִים אֶצְלוֹ - לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו אוֹ עַד שֶׁיִּשְׂכּוֹר אֶת מְקוֹמָן. קָתָנֵי מִיָּהּ: בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן; מַאי

כל מקום שיש לו רשות להניח — ואם תאמר: והא דאמר לעיל: מדד והניח על גבי סימטא — קנה, ואוקימנא לתוך קופתו. משמע: דוקא מדד, אבל לא מדד — לא קנה לו כליו ואומר רבינו יצחק: דבעי למימר "זיל קני", וכיון דמדד — כדאמר ליה "זיל קני" דמי. והשתא ניחא, דצריכי הני תרי מילי דרבי יוחנן. ומיהו, ההיא דלעיל דקאמר: אפילו ברשות הרבים, ואוקימנא בסימטא — תימה למאי איצטריכא? ויש לומר: דשמא חדא מכלל חברתה אתמר.

ארבע מדות במוכרים — פירש רבינו שמואל דאין לפרש ארבע רשויות, דהא רשות מוכר ונפקד הוא היא, דהכא והכא שייך למימר קבלה ושכירות מקום והוצאה והגבהה. וקשה לפירושו: דאם כן ליערבינהו וליתנינהו: ברשות מוכר ורשות נפקד — לא קנה עד שקבל עליו, או יגביהנה, או יוציאנה, או ישכור מקומו ועוד: דאין נראה שתועיל קבלה ברשות מוכר, דאין אדם מקנה רשותו לאחרים על דעת עצמו, כדתנן בפרק "חלון" (עירובין עט, ב) דמזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים, אבל לא על ידי בנו ובתו הקטנים, מפני שירן בידו ומכל מקום אין לפרש דחשיב רשויות דלמאי דבעי למימר השתא דמדה של לוקח קני אפילו ברשות הרבים, כל שכן ברשות מוכר דקני. דהא לבסוף, דמסקינן דברשות הרבים לא קנה — אפילו הכי מיבעיא לן אי קנה ברשות מוכר כליו של לוקח אי לא, ואם כן מיבעי לן לפרושי דהא דקאמר: ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה — דבבלי של מוכר איירי. ובלאו הכי צריך להיות כן, לקמן, כי אמר דבליו של לוקח קנה ברשות מוכר — אם כן לא חשיב אלא רשות אחד, כיון דבליו של לוקח קנה בכל מקום, דהשתא אין חילוק בין רשות הרבים לרשות מוכר. אלא דחשיב ארבע מדות דבלים: מדת סרסור, ומדת מוכר, ומדת לוקח, ומדת נפקד. **הכי** גרסינן בתוספתא (ריש פרק חמישי): ברשות הלה הנפקדים אצלו — לא קנה עד שקיבל עליו, או עד שיגביהנה ויוציאנה, או ישכור את מקומו. אבל לפי ספרים דגרסי: עד שיגביהנה או עד שיוציאנה — קשה, ליערבינהו וליתנינהו רשות מוכר בהדי נפקד והשתא משמע דבקבלה כדי זוכה לו לקונה. ואם תאמר: בסוף פרק קמא דגיטין (יג, א) דאמר: "מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן" — קנה. ומה צריך מעמד שלשתן? הא מוכח התם ד"תן" ב"זכי", דתנן (יא, ב): האומר "תן גט זה לאשתי, ושטר שדרוה זה לעברי" — לחזר בגט, ואינו חזר בשחרור, משום ד"תן" ב"זכי". ואם כן, בלא מעמד שלשתן יקנה לו, כדאמר הכא ולמאי דפירש רבינו תם דמעמד שלשתן קנה אפילו בעל כרחו של נפקד — אתי שפיר, דאיצטריך לכך מעמד שלשתן. ולמאי דמפרש נמי רבינו תם, דלא אמרינן "תן" ב"זכי" אלא היכא דבשעה שנותן לו אומר לו "תן", אבל אם בבר היה בידו לא אמרינן "תן" ב"זכי" — אתי שפיר. ועוד יש לומר: דאהני נמי מעמד שלשתן, דאפילו אין הפקדון ביד הנפקד — דקני. דאי לאו מעמד שלשתן — אינו יכול לזכות אלא בשהוא ברשותו.

כליו

כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא — אף על גב דברשות הרבים אמרינן לעיל דלכולי עלמא לא קנה, התם היינו טעמא — משום דלא ניחא להו לבני רשות הרבים שיניח כליו שם, דמאן פייס דמאן שביק? אבל ברשות מוכר מבעיא. דאף על גב דאמר רבי יוחנן דכל מקום שיש לו רשות להניחו קנה — דלמא לא אתא למעט אלא רשות הרבים, אבל מוכר — שמא משאיל לו מקום ללוקח שיקנה מה שהוא מוכר לו. ואם תאמר: ואמאי לא פשיט מהא דאמר רבי יוחנן לעיל (פד, ב): מדד והניח על גבי סימטא — קנה. ואסיק לעיל: במודד לתוך קופתו. דדוקא בסימטא, אבל ברשות מוכר — לא ויש לומר: דרבי יוחנן דנקט סימטא — היינו משום דברשות מוכר מיבעי ליה. וכן משמע בגיטין ב"הזורק" (עח, א) דקאמר אהא דתנן: זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה מגורשת. ודייק: אמאי מגורשת? כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ומשני מינה: כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ומשני עלה רבי יוחנן: מקום חיקה קגי ליה, מקום קלתה קגי ליה. **בגון** שהיה בעלה מוכר קלתות — ואם תאמר: נהי דנתן לה רשות ומשאילה, מכל מקום הא בעי חזקה, כדאמרינן ב"השואל" (בבא מציעא צט, ב): כשם שהקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה כו' כך שכירות קרקע כו' ותירץ רבינו יצחק בן אשר: דאף על גב דאין המקום קגי ליה, דכיון דיש לה רשות להביא קלתה שם — קני לה קלתה, דכליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניח, כמו גבי סימטא, אף על פי שאין סימטא קגי לו — מכל מקום הכלי עצמו קנה לו. **לא** בכליו המוכר — משמע מדהא דמשיכה מעלה ללוקח בכליו של מוכר, דקתני דקנה בשמוציאה מרשותו. **בכליו** המוכר אמאי קנה לוקח — דכי היכי דכליו של לוקח לא מבטל אגב רשות מוכר — הכי נמי אית לן למימר דכליו של מוכר לא מבטל אגב רשות לוקח. והוי מצי לדחויי: אף על גב דכליו של לוקח לא בטל אגב רשות מוכר, כלי של מוכר בטל אגב רשות לוקח, דניחא ליה למוכר שיתבטל כליו אגב הרשות, שיתקיים המקח. **משך** חמרין ופועלין — בגר"ן. ולא גרסינן בחמרין ופועליו דלוקח, ולא יתכן, דאם כן בלא פירקן נמי. ואם תאמר: הא דבעי רבי אלעזר בפרק קמא דבבא מציעא (ט, ב): האומר לחבירו "משוך בדמה זו וקני כלים שבעליה" מהו, מי מהניא משיכה דבדמה לאקנויי כלים שבעליה או לא? תפשוט מהכא דלא מהניא, דקתני: שניהן יכולין לחזור בהן ויש לומר: דהכא בשמשך החמרים, אבל החמורים לא משך, אלא החמרים משכו את החמורים עמהן. אי נמי, התם דוקא מיבעי ליה, דאמר ליה שעל ידי משיכת בהמה יקנה הכלים. אבל הכא דלא מיירי בהכי, אלא דאמר ליה "זיל וקני" גרידא, ומשום הכי לא קנה תבואה במשיכת בהמה.

בין פסק עד שלא מדד בין מדד עד שלא פסק — ואפילו מדד ופסק נמי — שניהן יכולין לחזור, ביון שעדיין לא פירקן. אלא נקט הכי משום דבעי לפלוגי בסיפא בין פסק עד שלא מדד, למדד עד שלא פסק.

ומדכליו

מאי לאו רשות הרבים ממש — ואפילו הכי קתני דאם היתה מדה של אחד מהן — ראשון ראשון קנה. אלמא: כליו של לוקח ברשות הרבים קונה, וקשיא למאן דאמר חוץ מרשות הרבים, ולרבי אבהו אמר רבי יוחנן. **אלא** דתרוייהו — חצר השותפין. **כליו של** לוקח **ברשות מוכר** — כגון פסק ונתן לתוך מדה של לוקח, או מדד במדה שלו ושפכן לכליו של לוקח, והבית של מוכר הוא. **קנה** לוקח — כאילו נתן לתוך רשותו של לוקח. **או לא קנה** — דרשות עיקר, והכלי בטל לגבי הרשות. **תניתוה** — משנה היא בגיטין, בפרק "הזורק" (עז, א). **לתוך חיקה** — כלומר, על בגדיה שהיא מלובשת. **קלתה** — סל שהנשים נותנות לתוכו מחטין וצינוריות. **הרי זו מגורשת** — דקונה לה קלתה ברשות המגרש. **דמחו [לה] מאה עזובלי בעזובלא** — כלומר, שדו בה נרגא, מאה הבאות במשקל ששמו עזובלא, ששיברו הטעם הזה. דבפרק "הזורק" פרכינן: שמע מינה כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח? ומתרצי כל דני אמוראי התם, דלא תילף מינה. **תוליה בה** — ואינה נגררת בקרקע. ולכך קונה לה קלתה, דדמי להגבהה שקונה בכל מקום. **תוליה בה** — היינו קשורה ותלויה. **קשורה אף על פי שאינה תוליה** — אלא נגררת בקרקע וקשורה בה. ולא גרסינן: תוליה אף על פי שאינה קשורה. **בין יכיבותיה** — ואף על פי שמונחת בקרקע — אין מקפיד על מקום מושב אשתו, ועד עכשיו היה אותו מקום קנוי לה. **מוכר קלתות** — לכך אינו מקפיד על מקומם, שיש לו בית לכך. כך פירשה רבינו מנחתו בבור במסכת ניטין. **לא על מקום חיקה** — כשנגררין בגדיה על הקרקע. **אלא פשוט לה מהא** — דלא קנה. **מאי לאו בכליו** דלוקח — שמדדו בו בבית מוכר, ואפילו הכי לא קנה לו כליו. **ומשני: לא בכליו דמוכר** — ומשום הכי לא קנה לוקח עד שיגביהה, דאכתי לא נפק מרשותיה דמוכר כלל. **ומקשינן: מדרישא בכליו דמוכר בו'** — ולפי סדר התוספתא איכא לאקשויי הכי: ומדסיפא בכליו דמוכר רישא נמי בכליו דמוכר. **ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח** — לדידך דאולת בתר כלי, ולא מבטלת ליה אצל הרשות שהוא בתוכו — אם כן אמאי קנה לוקח בקבלת מוכר? הא אכתי לא נפק מרשותו דמוכר כלל אלא ודאי בתר רשות אזלינן ולא בתר כלי. **ולהלכך, בי מוכר — הרי** הוא של מוכר עד שיגביהה לוקח, לא שנא בכליו דלוקח ולא שנא בכליו דמוכר. **ובי לוקח — קנה לוקח, ואפילו אי הוי בכליו דמוכר ומשני: סיפא אתאן כו'. ומתמה: ומאי פסקא** — כי פסקת את הדבר כן, דלעולם בי מוכר אין מודדין כי אם בכליו דמוכר, **ובי לוקח בכליו דלוקח? בתמיה. ומשני: מתמא דמילתא בו'** — והיינו שתים מדות מארבע מדות של מוכרין. דהכי קאמר: ברשות מוכר לעולם לא יקנה לוקח כי אם בהגבהה, משום דדרך למדוד שם בכליו דמוכר. ולעולם ברשות לוקח קונה לוקח בקבלת מוכר, שהרי נתונים בכליו דלוקח. מצאתי מוגה בהגהת רבינו זקני מנותחו בבור בן: משך חמרין ופועלין והבניסן לוקח לתוך ביתו והתבואה על גבן. בין פסק עד שלא מדד — אם באו לחזור קודם מדידה — יחזרו. דכמאי נקנה? לא משיכת תבואה יש, ולא רשות לוקח יש, דעודם על צוארם ולא הונחו לרשותו. שהרי לא פירקן, כדמוכח סיפא, דקתני בה פירקן — מכלל דרישא בלא פירקן. אלא הבנסה בעלמא, שמשכן והבניסן לתוך ביתו קתני. וזה משיכה לאו משיכה היא לקנות, שהרי האדם הוא מושך, ומשיכת אדם טעון פירות לא מהניא לקנות את הפירות, עד שימשוך הפירות עצמן. **בין מדד** — דהונחו לרשותו. **עד שלא פסק** — אם באו לחזור קודם פיסוק — חוזרין, אף על פי שהונחה עתה בשעת מדידה ברשותו דלוקח ובכליו דלוקח. דלא קניא רשותו קודם פיסוק, ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מהניא, כדמפרש לקמיה, דלא סמכא דעתיה לא דמוכר ולא דלוקח. שהמוכר — שמא יפסוק דמיהן יקרים יותר, או הלוקח — ישלם בזול יותר. ומתניתין דקתני: משך ולא מדד קנה — כשפסק קודם משיכה.

פירקן

פֵּירְקַן — בין מוכר בין לוקח, והכניסן לרשותו, דיש כאן הנחה ברשות לוקח — יש כאן חילוק. ואף על גב דאבתי בהך הכנסה לא קנה, משום דלא פסק, אהני לכי פסק בתר הכי, דקניא ליה רשותיה שמנותניז בו. הלכך, פסק אחרי כן, אף על פי שלא מדד — קניא ליה רשותיה, ואין יכול לחזור אפילו קודם מדידה, דבשעת פיסוק קניא ליה רשותיה, ואין כליו של מוכר מעכב עליו. אלמא: כלי לא חשיב רשותיה. ומדידה נמי לא מעכבא, כדתנן: משך ולא מדד — קנה, דתואיל ופסק דמים על כולן — מדידה גלוי מילתא בעלמא היא. ולא דמי להיכא דלא מכר לו אלא כור אחד, דאמרינן לקמן מדידת הכור מעכבא, ויכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה — דהתם מעכבא מדידה, דלא קניא רשותיה אלא מאי דזבין ליה. **מדד עד שלא פסק לא קנה** — ויכולין לחזור קודם שיפסקו, אבל משיפסוק — קנה. ואית דמפרשי: פירקן והכניסן לתוך ביתו — היינו משיכה. והאי דקתני: פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור — מוקמי לה כשפסק קודם שפירקן, וקני במשיכה שאחר פיסוק. וטעות הוא בידם, דאם כן היכי ליף מיניה דכליו של מוכר לא מעכב קנייה רשות לוקח? דלמא הא דקנה לוקח — לאו משום קניית רשותו הוא, אלא משום משיכה **ומדכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה** — מוכר. כלומר: שאין כליו של מוכר מעכב על רשות הלוקח לקנותן הלוקח, כדתקנו: פירקן ופסק — קנה. דקנה רשות קודם מדידה ואף על פי שעדיין הפירות בתוך שקין של מוכר. וכיון דאהני רשות לוקח לבטל כליו של מוכר, ולהוציאן מרשות מוכר — כל שכן וכל שכן כליו דלוקח נמי ברשות מוכר יבטל הרשות את הכלי של לוקח, שלא להוציאן מחזקת המוכר שמוחזק בהן על עת שתה. **בששפכן** — האי "פירקן" — היינו שפירקן לשפכן מן השקין לקרקע ביתו של לוקח. דליכא כליו דמוכר, והלכך קניא ליה ללוקח רשותו. **איקפד רבא** — דאיהו אמר האי "תא שמע". **פירקן קתני** — דמשמע: כמות שהיו מונחין החביות בין פירקן. **במתאבלי דיתומי** — חביות שומים, דליכא שקין. **מבני פירקן קתני** — שהונחו ברשות לוקח, וקני ליה רשותו מיד בשקיבל עליו מוכר למכרן לו, כדקתני בברייתא לעיל. **לא ממכא דעתיה** — דמי יימר שיתקיים המכר? שמא המוכר יעלה בדמיהן, והלוקח יזלזל בדמיהן, שהרי אין דמיהן קצובין. **התם דאמר ליה** — מוכר: "זיל קני" — אני רוצה שיקנה לך כליך, דכמאן דמושיל ליה מקום הנחת כליו דמי. **כי קמיבעיא לן** — סתמא. **תנן התם** — בפרק קמא דקדושין. **שיש לזה אחריות** — שקיימין לעולם. **ככספ** — במתן מעות. **בשמר** — אם כתב לו "שדי מכורה לך" או "נתונה לך" ומסר לו את השטר. **ובחוקה** — נעל וגדר ופרץ כל שהוא. והתם ליקח טעמא מקראי. **ושאין להם אחריות** — מטלטלי. **במשיכה** — שמושכן לרשותו, או לרשות שיש לו חלק בו, כגון סימטא וחצר השותפין. וכל שכן בהגבהה, דהגבהה קונה בכל מקום ובכל דבר, דמשהגביהה הניחה ברשותו, אפילו בלא משיכה. כן נראה לי. להא שמעתא — דלקמיה, האי "לא שנו אלא דבריהן — דברים קלים. **שדרכן להגביה** — והוציאו לרשות הרבים. **חייב** — בתשלומין. דליכא למימר קם ליה בדרבה מיניה, דליכא הכא שתי רשעיות ביחד. **שכבר נתחייב בנגיחה** — משעת הגבהה. דהגבהה בכל מקום קונה, ואיסור שבת ליכא עד שעת הוצאה. **היה מגרר** — בקרקע, דהגבהה ליכא, ולא קני ליה אלא בשינוי רשות, שימשכנה לרשותו. **פטור** — מן התשלומין, דקם ליה בדרבה מיניה, וכתיב "כדי רשעתו" (דברים כה) — משום רשעה אחת אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות. **שהרי איסור שבת וחיוב נגיחה באין כאחד** — דבשעת הוצאת חוץ קנייה, ונתחייב בסקילה. ובכתובות בפרק "אלו נערות" פרכינן: דמשכיה להיכא? אי לרשות הרבים — איסור שבת איכא, איסור נגיחה ליכא ומוקמינן לה כשזיקף ידו למטה משלשה וקבלה, וידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה וקניא ליה, ולא בטלה לגבי רשות הרבים לגבי קנייה, ויש באן (איסור) שבת ונגיחה באין כאחד. והך קנייה לאו משום הגבהה היא, אלא משיכה לתוך ידו, שהרי ידו סמוכה בתוך שלשה לקרקע, ואית דמוקי ליה התם בצידי רשות הרבים, דלענין נגיחה מיקנא קני, ולענין שבת הוי רשות הרבים כרבי אליעזר. **והא כיס דבר הנבהה הוא** — ואפילו הכי, אי לאו משום איסור שבת — הוה קני ליה במשיכה, כגון אם היה מגרר ויוצא בחול. **אמר ליה בטיתנא** — כך השיבו סתם. וסבור רב אדא דכיס קטן הוא, ותמה על תירוץ זה. ואמר ליה: אנא נמי מיתנא קאמינא לך. דאף על גב דאיכא ביה מיתנא — דרבו להגביהו הוא. **אמר ליה דהזי ליתנא קאמינא לך** — כיס גדול מאד. [כך שיטת הגמרא נכונה, וכך מצאתי הגהת רבינו זקני מנוחתו בבורו]. **או עד שיציאנאה** — היינו משיכה. **אלמא מידי דבר הנבהה** — דבר קל. **לצדדין קתני** — עד שיגביהנו את דבר קל הוא, או עד שיוציאנו את דבר כבד הוא. ולפי עניות דעתי נראה לי דהוה מצי לתרוצי: הכא במידי דבר משיכה עסקינן. הלכך, אי בעי — בהגבהה ליקני, דהגבהה עדיפא ממשיכה, וקונה בכל דבר, ואי בעי — במשיכה ליקני, דהא אורחיה במשיכה. אלא דניחא טפי לאורויי דין תרוייהו, דמידי דבר הגבהה בהגבהה ולא במשיכה, ומידי דבר משיכה אפילו במשיכה. וכן נראים הדברים, דהא בפרק קמא דקידושין (כה, ב) תנן, אמר רבי מאיר: בהמה גסה במסירה, והדקה בהגבהה ולא במסירה ומשיכה. ואמרי ליה רבנן: בהמה דקה נקנית במשיכה. כלומר, אף במשיכה. ובגמרא אמרי רבנן אחרים: זו וזו במשיכה. ואמר להו רבי שמעון: זו וזו בהגבהה. אלמא הגבהה עדיפא ממשיכה, דהא אפילו [נסה] לרבי שמעון בהגבהה ולא במשיכה, כדמפרש התם.

תא

פֵּירְקַן וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד - אֵין שְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן, מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק - שְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן; וּמִדְּכֵלָיו דְּמוֹכֵר בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ לֹא קָנָה, כֵּלִים דִּלּוּחַ נַמִּי בִּרְשׁוּת מוֹכֵר לֹא קָנָה אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: בְּשֶׁשְּׁפָכָן. אִיקְּפַד רָבָא, מִידֵּי "שְׁפָכָן" קָתָנֵי? "פֵּירְקָן" קָתָנֵי אֶלָּא אָמַר מָר בַּר רַב אַשִׁי: בְּמַתְאֲבְלֵי דִּיתוֹמֵי. אָמַר לֵיהּ הוֹגָא בְּרֵיהּ דְּמָר זוּטְרָא לְרַבִּינָא: מִכְּדֵי "פֵּירְקָן" קָתָנֵי, מַה לִּי פָּסַק וּמַה לִּי לֹא פָּסַק? אָמַר לֵיהּ: פָּסַק - סָמְכָא דַּעֲתֵיהּ, לֹא פָּסַק - לָא סָמְכָא דַּעֲתֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי: תָּא שְׁמַע, דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: כְּלָיו שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ בְּכָל מָקוֹם; לְאַתּוֹיֵי מַאי? לְאַתּוֹיֵי רְשׁוּת מוֹכֵר? - הָתָם דְּאָמַר לֵיהּ: זִיל קְנִי. תְּנַן הָתָם: נְכָסִים שֵׁישׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת - נִקְנִין בִּכְסָף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה, וְשֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרָיוּת - אֵין נִקְנִין אֶלָּא בִּמְשִׁיכָה. בְּסִפְרוֹא מַתְנוּ לָהּ לֵהָא שְׁמַעְתָּא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא, בְּפוּמְבְּדִיתָא מַתְנוּ לָהּ מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב בָּהֲנָא, וְאָמְרִי לָהּ מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהַגְבִּיהַּ, אֲבָל דְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לְהַגְבִּיהַּ, בְּהַגְבָּהָה - אִין, בְּמִשְׁיכָה - לָא. יָתֵיב אַבַּיֵי וְקָאָמַר לֵהּ שְׁמַעְתָּא. אִיתֵיבֵיהּ רַב אַדָּא בַּר מַתָּנָה לְאַבַּיֵי: הַגַּנּוֹב כִּיס בְּשַׁבָּת - חַיָּיב, שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּיב בְּגִנֵּיבָה, קוֹדֶם שֶׁיָּבֵא לְיָדֵי אִיסּוּר שַׁבָּת; הָיָה מְגָרֵר וְיוֹצֵא מְגָרֵר וְיוֹצֵא - פָּטוּר, שֶׁהֲרֵי אִיסּוּר שַׁבָּת וּגְנֵיבָה בָּאִין כְּאֶחָד; וְהֲרֵי כִּיס דְּבָר הַגְבָּהָה הוּא, וַאֲפִילּוּ הָכִי קָנֵי בְּמִשְׁיכָה - בְּמֵידֵּי מִיתְנָא. תָּא שְׁמַע: בִּרְשׁוּת מוֹכֵר - לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּגִיעֶנָּה אוֹ עַד שֶׁיְּצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ; אַלְמָא, מִידֵּי דְּבַר הַגְבָּהָה, אִי בָּעֵי - בְּהַגְבָּהָה קָנֵי לֵיהּ, וְאִי בָּעֵי - בְּמִשִּׁיכָה קָנֵי לֵיהּ אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: לְצִדָּדִין קָתָנֵי, מִידֵּי דְּבַר הַגְבָּהָה - בְּהַגְבָּהָה, מִידֵּי דְּבַר מְשִׁיכָה - בְּמְשִׁיכָה.

וּמִדְּכֵלָיו של מוכר ברשות לוקח לא קנה כו' — ואם תאמר: מנא ליה דמתורת רשותו קנה? דלמא מתורת משיכה קנה, דהא משיכה מועלת בכליו של מוכר, כדמפרש לעיל ויש לומר: דהכא דייק דמתורת רשותו קנה, כדפרש לעיל בקונטרס, דפירקן והכניסן לתוך ביתו משמע בין מוכר בין לוקח. ואם תאמר: בלא פירקן נמי, בין שהכניסן ליקני, דליבטיל אגב רשות לוקח ואומר רבינו יצחק: דדוקא כלי הוא דבטיל אגב הרשות, אבל בהמה — לא.

אבל דברים שדרכן בהגבהה אין נקנין אלא בהגבהה — והא דפריך ב"מי שמת" (בבא בתרא קנא, א) גבי מלוגא דשתרי: והא לא משך ולא חזיתיך לומר שהיה כל כך הרבה שטרות שלא היה דרכן להגביה אלא לאו דוקא נקט משך, אלא כלומר: והא לא הגביה. **והא** כיס דבר הגבהה הוא כו' — לא פריך להאי לישנא דמשני בריש "אלו נערות" (כתובות לא, ב) בשציירף ידו למטה משלשה וקבלה, דלא קנה מטעם משיכה אלא מטעם חצר, וידו כחצרו. אלא לההוא לישנא דהתם דקני משום משיכה פריך. ואם תאמר: והיכי סלקא דעתך למיירי בכיס דבר הגבהה הוא — אם כן היכי מתחייב לענין שבת? הא אין דרך הוצאה בכך, כדדייק בריש "אלו נערות" (שם): אי בזוטרי — אין דרך הוצאה בכך, אלא במציעי ויש לומר: דיש דברים שדרך הוצאה בכך לענין שבת, ואפילו הכי לענין קנין אין נקנין אלא בהגבהה, שדרכן להגביה. אי נמי: במגרר דרך מחתרת, דהוי דרך הוצאה. אי נמי: הוה ליה למימר "ולימא"? **לצדדין** קתני — תימה לרבינו שמשון בן אברהם: אמאי לא מוקי לה בבלים שאין דרכן להגביה, שגם הן נקנין בהגבהה, כדמשמע לעיל דאוקמינן במידי דבעי מיתנא, וקתני: הגונב כיס בשבת — חייב, שכבר נתחייב בגניבה, דהיינו בהגבהה.

אטו

אמו פשתן בשליפי דרבי מי לא עבדי ליה — בשלמא אי מוקמינן רישא בשליפי זוטרי, וכן פשתן בשליפי זוטרי, ובעינן ביה בהגבהה נקעת נמי במשיכה. אבל השתא, דמוקמינן בשליפי דרבי — אמאי פשתן אינו נקנה אלא עד שיטלטלנו, דהיינו בהגבהה? והא אורחיה במשיכה, כיון שהוא בשליפי דרבי?

ראשון ראשון קנה — פירש הקונטרס: דלא מצי למיפרך מסיפא, דקתני: ברשות לוקח, כיון שקיבלו עליו מוכר — קנה. דאיכא לאוקומי בשנתמלאה המדה. ואין נראה לרבינו יצחק, דלא מצי למימר דאיירי בשנתמלאה המדה — דאם כן ליתני בהדיה בבא דסרטור, ולתני: ברשות הרבים ובחצר שאינו של שניהן וברשות לוקח בו. ומיהו, לא ניחא ליה למיפרך מסיפא, כיון דמצי פריך מרישא.

כראמר רב כהנא שנתות היו בהין — תימה לרבינו חיים: והלא לא רב כהנא אמרה, אלא משנה היא בפרק "שתי מדות" (מנחות פז, ב) ואומר רבינו יצחק: דבפרק "המוציא יין" (שבת עח, ב) תנן: סיד כדי לעשות אנדיפי, ומפרש רב כהנא (שם פ, ב): מאי אנדיפי — שנתות, כדתנן: שנתות היו בהין בו'. הלכך מביא הכא רב כהנא, דאשמעינן דאפילו במדות של חול עושין. ולכך מיתייב המוציא סיד בשיעור לעשות בו שנתות. אבל ממתניתין דמנחות לא חזינן שיש שנתות אלא במדות של קודש.

דינר ליים בו' — נראה לרבינו שמשון בן אברהם: דהא דתנן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא סה, א): מרבין על השכר ואין מרבין על המכר, האי דשרי להרבות על השכר — נגון שנכנס מיד לתוך הבית. דבענין אחר לא שרי להרבות, דמיחזי כאגר נטר, כדאמרינן הכא.

לך

תא שמע — ממתניתין: המוכר פירות בו'. **והא פירות דבני הגבהה נינהו** — דבשליפי זוטרי משמע מתניתין, מדקמפלגי בסיפא גבי פשתן. דהכי קתני: המוכר פירות, משך ולא מדד — קנה — דמשיכת כל שהוא מהניא בפירות, שהרי דבר מועט הוא, ובמשיכה כל שהוא נעקר כולו ממקומו, כדאמר שמואל לגבי ספינה (בבא בתרא עה, ב): עד שימשוך את כולה. אבל המוכר פשתן, שהוא ארוך, אף על גב דהוי שליפי זוטרי — לא קנה במשיכת פורתא, דעדיין לא נעקר כולו ממקומו עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר, כלומר שימשכנו או יגביהנו למקום אחר, שיהיה נעקר כולו ממקום שהיה שם. דאיכא למימר דאפילו רב דפליג בספינה — הכא מודה. דהתם מים יש תחתיו, ומדעיידא פורתא חשיבא כנעקרה כולה ממקומה, אבל על גבי קרקע איכא למימר דמודה. **הכא במאי עסקינן בשליפי רבי** — דהכי קא מפליג בין פירות לפשתן: המושך פירות, פעמים שאם משך קנה — כגון בשליפי רבי, דהתם ודאי מהניא משיכה, וכל שכן הגבהה. אבל המוכר פשתן, דאי אפשר בשליפי רבי דמדמי להו לקמן, אלא שליפי זוטרי ניגנו — לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום, כלומר שיגבינהו, ולא במשיכה, כדלעיל. ודרך המגביהין מקחן אין מגביהין על מנת להחזירו במקום שהגביהו, אלא מגביהו והולך לו ונוטלו לרשותו, והלכך נקט ממקום למקום. והייט דקפריך: אי הכי אימא סיפא בו'. דבשלמא לדידי דמוקמינן לה אפילו בשליפי זוטרי — איכא לפלוגי בין רישא לסיפא במשיכה כל שהוא, כדפרישית. אלא לדידך, דמוקמת נמי לרישא בשליפי רבי, אכולכי — ליכא לפלוגי בין רישא לסיפא, אלא דברישא מהניא משיכה דרגילין להיות שליפי רבי, ובפשתן לא מהניא משיכה אלא הגבהה משום דלא הוו רבי אלא זוטרי. **אמו פשתן בשליפי רבי מי**

לא עברי — כמו פירות? בתמיה. ותהני בהו נמי משיכה וכן נראה שיטה זו בעיני, ועיקר). **שאני פשתן דמשתמיט** — שמחליק, ואין יכולין לעשות ממנו משאות גדולות. הלכך בעי הגבהה, דדרכו בכך. ורבינו חננאל פירש: שאני פשתן דמשתמיט — כיון שאם ימשך מתנתק — אין דרכו להמשך, לפיכך קני בטלטול. ולפי הלשון הזה איכא לאוקומא אפילו בשליפי רבי, ואפילו הכי ליתיה במשיכה אלא בהגבהה, משום דמתנתק במשיכה. **הכי נרסינן בפירושי רבינו חננאל: תא שמע בהמה נמה נקנית בסמיטה והדקה בהגבהה דברי רבי מאיר. ורבי שמעון בן אלעזר ואחכמים אומרים: בהמה דקה במשיכה. והא בהמה דקה דברי הגבהה היא ותנו רבנן חכמים במשיכה** — ומשנה היא בפרק קמא דקידושין. ומדרבנן קפריך, דבהמה דקה מיקניא נמי במשיכה, ואף על גב דבת הגבהה היא. **דסרבא** — מסתברתא ומתדבקא ברגליה בקרקע, ולא אפשר בהגבהה כי אם בקושי, הלכך אורחה במשיכה. ורבינו חננאל פירש: דסרבא — שורטת, מלשון "שרוך נעל" (בראשית יד). **כור בשלשים אני מוכר לך** — צריך היה לו למעות בנגד דמי הכור, ולא נתבונן שיהא זה קונה פחות מכור ולא יותר מכור, אלא כור בצמצום מקנה לו, לא פחות ולא יותר. הלכך אם משך, ואף על פי שפסק, ואפילו ברשות לוקח ובכליו של לוקח — לא קנה, עד שיהא הכור מדוד כולו. דהכא מדידה מעכבא, הואיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור, ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה. אפילו כשמדד לו עשרים ותשע סאין — חוזר הוא לו זמן שלא נמדד סאה אחרונה. ואף על פי שמשך העשרים ותשע סאין — אינה משיכה מעליא, דכור זה זה מקח הוא, ועד דמשיך כוליה לא קני. כדאמרינן בפרק "החודב" (בבא מציעא מז, א) דהיכא דמכר לו חמור בפרה וטלה, ומשך את הפרה ולא משך את הטלה — שניהם יכולין לחזור בהם, משום דלא דמי משיכה מעלייתא. ומתניתין דקתני: משך ולא מדד קנה — היינו בשמקנה לו כל החבילה כמות שהיא, והמדידה גלויי מילתא בעלמא היא, להודיע כמה מכר. **ראשון ראשון קנה** — שכל אחד מכירה בפני עצמו היא. וכגון דהויא מדה לוקחת, ובסימטא, דקני ליה כליה. אי נמי ברשות מוכר, וכגון דאמר ליה מעיקרא "זיקנה לך כליך ברשותי". **תא שמע** — משום דתרבנן מינה טובא בשמעתין לעיל, לא קאמר "מיתיבי". מצאתי גירסא זו על העיקר בפירושי רבינו חננאל איש רומי: תא שמע, אם היתה המדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ואף על גב דלא נתמלאת המדה. הכא במאי עסקינן בדאמר ליה הין בשנים עשר סלעים לוג בסלע אני מוכר לך ובדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי בו'. וכן עיקר, דמדהויא רישא שייך למיפרך הא, דקתני בה בהדיא: עד שלא נתמלאת המדה למוכר בו', אבל במדה של אחד מהן — לא חיישינן לנתמלאת המדה. אלא ראשון ראשון הנמכר בכליו של לוקח קנה לוקח. דאפילו בתצי מדה שהיא חסירה, ואין יודע כמה יש בראשון ולא נתמלאת — אין יכול לחזור בו, ואף על גב דאמר לו "כור אני מוכר לך ביחד", או "סאה אני מוכר לך ביחד" — כל שכן הכא, דזבין ליה כור ומדד עשרים ותשע סאין מלאין, שקנה כל מדה ומדה שנתמלאת. וקשיא לתרוייהו ופרקינן: בדאמר ליה "הין בשנים עשר סלעים, לוג בסלע אני מוכר לך", והיו שתים עשרה שנתות, כעין בליטות יוצאין בדופני הכלי מתוכו לסימנים, כיון שמגיע השמן או היין בכל בליטה ידוע שהוא לוג, וכיון שהגיע לבליטה — נתמלאת המדה קרינא ביה. ודמיא ממש ל"כור בשלשים, סאה בסלע אני מוכר לך", דקנה כל סאה וסאה — הכא נמי כל לוג ולוג קני כשמגיע לסימן. ורישא דקתני חילוק בין נתמלאת ללא נתמלאת, נהי נמי דמיירי כמו בסיפא בדאמר ליה "הין בשנים עשר לוג בסלע" — אפילו הכי לא קני לוקח ראשון ראשון המגיע לסימן. דכיון דבמדה שאינה של שניהן עסקינן, והוא רוצה למדוד ולמלאותה כולה — הרי היא מושאלת לו עד שיגמור את מדידתו. דלא הויא שאולה ללוקח עד שתתמלא, כדפרישית לעיל, דעל מנת כן שאלוה שניהן, זה — למדידה, וזה — לקחתה משתתמלא, לשפכה בכליו או ברשותו. והאי דקפריך בספרים שלנו מסיפא, דקתני: ברשות לוקח כיון שקיבל בו' — לאו פירכא היא כלל, דהתם בשהקפיד לו כל החבואה מיירי, דקני ליה רשותא בלא מדידה, כדקתני נמי מתניתין: משך ולא מדד — קנה. ועוד: אדרבה, הוה ליה לפרוטי ממתניתין דקתני בהדיא: משך ולא מדד קנה. דאילו התם לא מדד כלל, ואפילו הכי קנה. ועוד: שינויא דקמשני, לפי לשון הספרים דלא מפרשי דבדהי מיירי, דקאמר "הין בשנים עשר לוג בסלע" — לאו שינויא הוא, דמה מהניא שנתות היכא דאמר ליה סתם "הין אני מוכר לך"? אפילו אם מדד לו הין בשנים עשר לוגין לא קני לשמואל עד דאמר בהדיא "הין בשנים עשר לוג בסלע אני מוכר לך". **כראמר רב כהנא** — במסכת מנחות. **שנתות היו בהין** — של קודש: עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש. בלומר, סימנים למדת חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש יין. **השוכר את הפועל** — ונותן לו שכרו עכשיו בניסן, כדי לעשות עמו בגורן. **היום בדינר** — כלומר, כל יום של ימות הגורן בדינר, ונתן לו עכשיו שלשים דינר לשלשים ימי הגורן. ולא גרסינן "מהיום בדינר" בפירוש רבינו חננאל.

ולגורן

פָּא שְׁמַע: הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵירוֹ, מָשַׁךְ וְלֹא מָדַד - קָנָי; וְהָא פֵּרוֹת דִּבְנֵי הַגְּבָהָה נִינְהוּ, וְקָתָנֵי דְּקָנֵי בְּמְשִׁיכָה - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּשֶׁלִּיפֵי רַבְרְבֵי. - אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: הַלּוֹקֵחַ פִּשְׁתָּן מֵחֲבֵירוֹ - לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּטַלְטְלֶנּוּ מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם אַחֵר; אַמּוֹ פִּשְׁתָּן בְּשֶׁלִּיפֵי רַבְרְבֵי מִי לָא עָבְדִי? - שַׁאנֵי פִּשְׁתָּן, דְּמִשְׁתַּמִּיט. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי, תָּא שְׁמַע: בְּהֵמָה נָפָה נִקְנֵית בְּמִסְרָה, וְהַדַּקָּה - בְּהַגְבָּהָה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּהֵמָה דַּקָּה - בְּמְשִׁיכָה; וְהָא בְּהֵמָה דַּקָּה הִיא, דְּבַר הַגְּבָהָה הִיא, וְקָתָנֵי דְּקָנֵי בְּמְשִׁיכָה - שַׁאנֵי בְּהֵמָה, דְּסַרְבָא. אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי לְרָבִינָא: "כּוֹר בְּשְׁלֹשִׁים אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲפִילּוּ בַּסְּאָה הָאַחֲרוֹנָה; "כּוֹר בְּשְׁלֹשִׁים, סְאָה בְּסֶלַע אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה. תָּא שְׁמַע: אִם הָיְתָה מִדָּה שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה, וְאַף עַל גַּב דְּלֹא נִתְמַלְּאָה הַמִּדָּה - בְּגוֹן דְּאָמַר לֵיהּ: "הִין בִּשְׁנֵים עָשָׂר סְלָעִים, לוֹג בְּסֶלַע אֲנִי מוֹכֵר לָךְ", וְכִדְאָמַר רַב כָּהֲנָא: שְׁנָתוֹת הָיוּ בְּהִין, הָכָא נָמֵי שְׁנָתוֹת הָיוּ בְּהִין, תָּא שְׁמַע: הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ לַגּוֹרֶן הַיּוֹם בְּדִינָר,

ולגורן

ולגזרן יפה — שכרו סלע בכל יום. שבסלע היה יכול להשכיר עצמו, אבל בשביל הקדמת המעות אוזיל גביה. **אסור** — משום דמיחזי כי אגר "נטר לי", שנותן לו זה הפעול סלע בימות הגורן בשביל דינר שנתן לו בניסן והמתין לו עד עכשיו. **אבל אם** שברו מהיום — מאה יום במאה דינר, ונתן לו שכרו עכשיו, ולגזרן היה יכול להשתכר הפועל בסלע, דהיינו ארבעה דינרין ליום. כיון שמאותו היום ששכרו עושה עמו — מותר, שכל פעולת המאה ימים ביום אחד ארוך דמיין, ולא הוי אגר נטר לי, שהרי מיד התחיל בפעולתו, וכמו שהתחיל בפעולת ימי הגורן דמי. והא הכא, דכי "כור בשלשים סאה בסלע" הוא, שהרי הזוכיר לתת לו דינר ליום, ולא קאמר ליה שתמא"ע עוד ימות הגורן אני שוכרך במאה דינר", ואפילו הכי קתני מותר, וחזיב להשלים. וקשיא להני דאמרי ראשון ראשון קנה והשאר לא קנה: וכיון שזה לא קנה — אמאי מותר? הא כיון דיכול לחזור בו, דכל יום ויום חשוב מכירה בפני עצמה — הוי נמי אגר "נטר לי"! לעניין ימות הגורן, שהרי בניסן נתן לו שכר ימות הגורן, ואינהו לא חיילי עד שיגיע ימות הגורן ו**תשברא** — דליהוי אסור? וכי זלזולי בשכירות מי אסור? בתמיה. ואפילו היכא דהקדים לו הדינר מניסן, ולא עשה עמו עד לגורן — מדאורייתא שרי, דלא דמי לא להלואה, ולא למקח וממכר דאית ביה אונאה וביטול מקח. דהתם ודאי כי מוזיל גביה מבדי שויו בשביל הקדמת המעות, נמצא שנותן לו יותר מבדי הדמים שקבל. אבל שכר טרחו של אדם ליבא אגר "נטר לי", דדרך פועל להשכיר עצמו בכל שהוא כשאין לו מה יאכל, וכל מה שמקבל הפועל מבעל הבית — ריוח הוא אצלו, והלכך, דך סיפא ליבא צד רבית כלל. והיינו דקפריך: מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא, כיון דזלזולי בשכירות שרי — רישא אמאי אסור ליהנות ממנו? **ומשני: רישא** — חומרא בעלמא הוא, דכיון דלא קעביד בהדיה מלאכה עד שיבא הגורן, והוא כבר נתן המעות מקודם — מחזי כרבית. **ומתמהין: משום דתלש כל שהוא** — מן הפשתן, קנה כל השאר המחובר בקרקע? ואמאי, מי קני האי במשיכה דהאיך? **ואמר ליה** — מוכר ללוקח. לך **ויפה** לך קרקע **כל שהוא** — כך כתוב בספרים ישנים. כלומר: לך והחזק בקרקע לקנות פשתן המחובר בה. דקרקע נקנה בחזקה, וכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע, ואתא מתניתין לאשמועינן דחזקת קרקע מהני לפשתן, ואף על גב דלא זבין ליה ארעא. ואשמועינן נמי: חזקה קלה דבלקיטת הפשתן מקצתו יכול לקנות השאר המחובר. וכגון דאמר לו המוכר: לקט מן הפשתן עצמו קצת ויתיפיה הקרקע, ויהיה נקי לחרישה, כדאמרינן ב"חזקת הבתים" (לעיל נד, א): האי מאן דזכי זיבא אדעתא דארעא — קני, והכי נמי אם לקט מן הפשתן קצת ונתכוון לקנות הקרקע — קני לה לקנות כל מה שעליה. כן נראה בעיני.

משנה **המוכר** יין ושמן — והוא הדין לפירות. אלא אגב דבעי לאורויי בסיפא חייב לה להטיף שלש טיפין, נקט יין ושמן. וחזקתו **או** שהוזלו — לאחר פיסוק הדמים. עד שלא נתמלאת המדה — ובמדה שאינה של שניהם מוקי לה בגמרא, ותניא מה דתניא לעיל בברייתא. וטעם כדדהתם: כל זמן שלא נתמלאת — הוי כליו של מוכר, ומשנתמלאת — הוי כליו של לוקח, ומיירי בסימטא, או בחצר של שניהם. **היה סרסור ביניהן** — והמדה שלו, כדמפרש בגמרא. ודרך הסרסור לקנות מבעל הבית ומוכר לאחרים, ומרויח. **נשברה לסרסור** — דקני ליה כליו של סרסור לסרסור, כדתניא לעיל: ואם היתה מדה של אחד מהן — ראשון ראשון קנה. וקא משמע לן דלא אמרינן דסרסור אינו אלא שלוחו של לוקח, ונשבתמלאת נשברה ללוקח. **תריבינה** — הטה על צדה אחר שהטיף ממנה שלש טיפין ללוקח. **ומיצית** — שנתאסף מצוי השמן לשולי הכלי. **הרי הוא של מוכר** — משום דהלוקח נתייאש, כדאמרינן בגמרא. **וחייב להטיף לו שלש טיפין** — לאחר עירוי השמן והיין חייב עוד להטיף שלש טיפין מן הדבוק בדופני הכלי. **והחנווני** — טרוד הוא במכירתו, ולכך לא הזקיקוהו להטיף, דאין לו פנאי. **רבי יהודה אומר כו'** — בגמרא בעי: רבי יהודה אהיכא קאי? **גמרא** **אי מדה דלוקח היא** — וליקני ליה כליו, כדתניא לעיל: אם היתה מדה של אחד מהן — ראשון ראשון קנה דהכא נמי, בשיש שנותות במדה עסקינן, כדאוקימנא להיא דלעיל, דהא שתמא קתני, אפילו במדה שיש לה שנותות, ואמר ליה "הין בשתים עשר סלעים לוג בסלע". **מדה דמוכר הוא** — ואמאי קנה לוקח? דהא אפילו אם תמצא לומר דברשות לוקח מיירי — הא איבעיא לן לעיל אם הכלי חשוב הפסקת רשות, ולא אישפשוט. ואם כן תפשוט ממתניתין דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה לוקח, והוא הדין לכליו של לוקח ברשות מוכר, דקנה מוכר **בבדת סרסור** — שהשאילה לשניהן, ובדתניא לעיל בברייתא. וטעמא דפרישית. ותניא במתניתין מאי דתני בברייתא לעיל דארבע מדות. **רישא** — שהשאיל להם המדה, והסרסור אינו שם. וקא משמע לן דאינן שלוחין של סרסור להיות המקח ברשותו, ואף על גב דהמדה שלו ודרך סרסור למדוד במדתו להשתבר בלוקח הלוקח ממנו. **סיפא** — שהסרסור ביניהן. דכיון שהוא שם והמדה שלו — המקח ברשותו, דאיהו לוקח מן המוכר ומושם הכי, כי נשברה — נשברה לסרסור, דכליו קני ליה, כדתניא לעיל: ראשון ראשון קנה. **הכי גרסינן: מי כאן תנא דאתרייה רב פדות** — כלומר, היש כאן בארץ ישראל תנא שונה משניות ובריית שעשנה לו רב מדות — מתניתין, דמיירי בדין מדות? **ותתני** — גבי מפריש תרומה שתי מדות ממאה: אם הרכינה בעל הבית לאותה מדה שמדד בה התרומה ומיצת — הרי הוא של תרומה, ונותנו לכהן. ובמתניתין נמי, תיהוי של לוקח

משום

וְלֹא תֹאמַר יָפָה סֶלַע - אֲסוּר לְהָנוֹת הַיְּמֵנוּ; אֲבָל אִם שְׁבָרוֹ מֵהַיּוֹם בְּדִינָר לְיוֹם, וְלַגּוֹזֵן יָפָה סֶלַע - מוּתָּר; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, "סְאָה בְּשָׁלֹשִׁים סְאָה בְּסֶלַע אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנֶה - הָכָא נַמִּי קָמָא קָמָא מִיפַּסַּק פַּסַּק, וְאֲסוּר לְהָנוֹת הַיְּמֵנוּ, מְדִינָר לְיוֹם וְלַגּוֹזֵן יָפָה סֶלַע - מוּתָּר, אַמַּאי? וְהָא אֲגַר "נְטַר לִי" הוּא אֲמַר רָבָא: וְתִסְבְּרָא, וְלוּלֵי בְּשָׁכִירוּת מִי אִסְרִי? - מַאי שְׁנָא רֵישָׁא וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא? - רֵישָׁא דְּלָא קָא עָבֵיד בַּהֲדֵיהּ מַהֲשָׁתָּא - מִיחֲזֵי כִּי אֲגַר "נְטַר לִי", סֵיפָא דְּקָא עָבֵיד בַּהֲדֵיהּ מַהֲשָׁתָּא - לָא מִיחֲזֵי כִּי אֲגַר "נְטַר לִי". "וְאִם הָיָה מְחוּבָּר בְּקַרְקַע וְתָלַשׁ כָּל שֶׁהוּא - קָנָה". מְשׁוּם דְּתָלַשׁ כָּל שֶׁהוּא קָנָה? אֲמַר רַב שֵׁשֶׁת: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - דַּאֲמַר לֵיהּ: לֵךְ, יֵפֶה לְךָ קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא, וְקִנְּיֵי כָּל מַה שֶׁעָלֶיהָ. **מִשְׁנָה הַמּוֹכֵר יַיִן וְשֶׁמֶן לַחֲבִירוֹ וְהוֹקִירוּ אוֹ שֶׁהוּזְלוּ, אִם עַד שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאת הַמִּדָּה - לַמּוֹכֵר, מִשֶּׁנִּתְמַלְּאת הַמִּדָּה - לַלּוֹקֵחַ; וְאִם הָיָה סַרְסוֹר בֵּינֵיהֶן, נִשְׁבְּרָה הַחֲבִית - נִשְׁבְּרָה לַסַּרְסוֹר. וְחַיָּיב לְהַטִּיף לוֹ שָׁלֹשׁ טִיפִּין. הִרְכִּינָה וּמִיצִּית - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. טִיפִּין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה - פְּטוּר. **גמרא** הָא מִדָּה הֵיכָאן? אִילֵימָא מִדָּה דִּלּוֹקֵחַ, עַד שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאת מִדָּה לַמּוֹכֵר? מִדָּה דִּלּוֹקֵחַ הִיא וְאֶלָּא מִדָּה דְּמוֹכֵר, מְשֻׁנְּתַמְּלְאת מִדָּה לְלוֹקֵחַ? מִדָּה דְּמוֹכֵר הִיא אֲמַר רַבִּי אֶלְעָא: בְּמִדַּת סַרְסוֹר. - וְהָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: וְאִם הָיָה סַרְסוֹר בֵּינֵיהֶם, נִשְׁבְּרָה הַחֲבִית - נִשְׁבְּרָה לַסַּרְסוֹר, מִכְּלָל דְּרֵישָׁא לָאו בְּסַרְסוֹר עָסְקִינַן - רֵישָׁא - מִדָּה בְּלֹא סַרְסוֹר, סֵיפָא - בְּסַרְסוֹר עָצְמוֹ. "הִרְכִּינָה וּמִיצִּית - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר". כִּי סְלִיק רַבִּי אֶלְעָזָר אַשְׁכְּחֵיהּ לְזֵעִירִי, אֲמַר לֵיהּ: מִי כָּאן תָּנָא דְּאַתְרֵייהּ רַב פְּדוּת? אַחֲרֵייהּ רַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי. אֲמַר לֵיהּ: מַאי קָא קַשְׁיָא לָךְ? - דִּתְנַן: הִרְכִּינָה וּמִיצִּית - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר,

לְךָ ויפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה — כלומר, החזק בקרקע על ידי יפוי, דהוי כעין נעל וגדר כל שהוא, ותהא שאולה לך להיות כחצרך, לענין זה שתקנה מה שעליה.

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו והוזלו — לאו דוקא הוקרו והוזלו, אלא שאין דרך לחזור בהנם.

נשברה לסרסור — פירש הקונטרס: לפי שהסרסור קנאה לעצמו, וחזר ומוכר לבעל הבית. ותימה: דאם כן, אמאי נקט נשברה, תשבר יוקרא וזולא דאיירי בה רישא? הוי ליה למימר: היה סרסור ביניהן, והוקרו והזלו ופירש רבינו יצחק בן מרדכי: היה סרסור ביניהם ומודד להן בדרך סרסורים שמודדין בשבר שנותנין להן, ונשברה החבית על ידי מדידה — נשברה לסרסור, ובגון שלא היה מחמת אונס, אלא על ידי שלא נזהר יפה במדידה.

מי כאן תנא דאליתניה רב מדות — רבינו שמואל מגניה: דאתנייה רב. כלומר, ששנה לו רב מדות. משום דקשיא ליה היאך יתבן שהיה רבו של רב, והא בימי רבא הוה, כדאמרינן ביבמות (ג, א): אמר רבא אמר לי רב יצחק בר אבדימי. וקשה לרבינו תם: דבפרק "כל הבשר" (חולין קי, א) אמר: איכא תנא דאתנייה לרב כחל? אחוי ליה לרב יצחק בר אבדימי. אמר ליה: אני לא שניתי לו כחל כל עיקר. ולדבריו הוה ליה למימר "ממנו" ואמר רבינו תם: דשני רב יצחק בר אבדימי הוו, חד בימי רבא וחד בימי רבי, כדאמרינן בפרק "בירה" (שבת מ, ב): אמר רב יצחק בר אבדימי פעם אחת נבנסתי אחר רבי לבית המדרש, ואותו היה רבו של רב. ומיהו, הכא אומר רבינו שמשון בן אברהם, דעל כרחך רב יצחק בר אבדימי הוא תלמידו של רב. דאי סלקא דעתך רבו של רב — היכי קאמר לרבי אלעזר: הא אייתמר עלה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן? והא אפילו רבי יוחנן שהיה רבו של רבי אבהו, היה קורא את רב שהיה תלמידו של רב יצחק בר אבדימי, "רבינו", כדאמרינן ב"אלו טריפות" (חולין נד).

והתנן

והתנן:

והתנן הרכינה ומיצה הרי היא של תרומה — תימה: אמאי הוי של תרומה? והא אינו חייב לתרום אלא אחד מן חמשים, אם כן כמו אותן מדות של חולין — תהיה של תרומה, ושל חולין היו בלא הרכינה ומיצה ויש לומר: דבשקרא שם על אותה מדה — נמר בדעתו שתהיה כולה תרומה עם המיצוי. ודוקא בתרומה אמר: הרכינה ומיצה הוי תרומה, אבל לענין מעשרות — לא, דהמרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין. **משום** יאוש בעלים נגעו — הוי מצי לשנויי דהוי תרומה משום דאין ברירה, דבשקרא שם אין ידוע איזה יהא למטה. **אלא** צלוחית אבדה מדעת היא — ואף על גב דפונדיון נמי אבדה מדעת היא שמשלחו ביד תינוק, מכל מקום כיון שהפונדיון של בעל הבית נשאר ביד החנווני — אינו פוטרו עד שיניאו לידו שוה פונדיון שמן ואיסר, ואם היה מחזיר אותו פונדיון עצמו לתינוק — הבי נמי דהוה פטור. **וכגון** שנטלה חנווני על מנת לבקרה כדשמואל כו' — וסיפא דקתני: ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד תינוק דפטור — לאו דוקא ביד תינוק, אלא אפילו נטלה נמי על מנת שלא לבקרה.

הלוקח כלי מבית האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו חייב — לכאורה נראה דחייב משום דחשיב כשואל. דסוף פרק "ארבעה נדרים" (נדרים לא, א) מפרש טעמא דשמואל דקסבר הנאת לוקח היא — היינו כשואל, שכל ההנאה שלו. ועוד, דבפרק "האומנין" (בבא מציעא פ, ב) גבי הא דאמר רב חסדא: לא שנו אלא דקתני שלחה ומתה חייב — אלא כשהחזירה בתוך ימי שאלתה, אבל לאחר ימי שאלתה — פטור. ומסיק אמימר דמסתברא דפטור משואל וחייב כנושא שכר, דהואיל ונהנה מהנה. תניא כוותיה דאמימר: הלוקח כלי מבית האומן כו' ונאנסו, בהליכה — חייב, בחזרה — פטור, מפני שהוא כנושא שכר. פירוש: לכך פטור בחזרה כשנאנסו — שאינו אלא שומר שכר. ודמיירי מינה אההיא דהחזירה לאחר ימי שאלתה, משמע דהא דקתני נאנסו בהליכה חייב — דהוי מטעם שואל, אם כן מילתיה דשמואל נמי הוי מטעם שואל, דהא מההיא ברייתא מייתי בנדרים (שם עמוד ב) סיועתא לשמואל. מיהו, רש"י פירש בבבא מציעא (שם) דנאנסו בהליכה חייב — משום דחשיב כלוקח. ומכל מקום מייתי מינה שפיר אההיא דאמימר, כי היכי דחשיב ליה ברייתא נושא שכר בחזרה אף על פי שבטל המקח, משום דעד השתא היה כלוקח — הכי נמי שואל אחר שכלו ימי שאלתה הוי שומר שכר, כיון שנתנה בשאלה עד עכשיו. וכן נראה לרבינו יצחק דחשיב לוקח. ומייתי ראיה מההיא דלקמן דאייתי קרי לפום נהרא, דאמר רב כהנא: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ואי שואל הוי — אמאי לא יוכל להקדיש מה שהשאיל ביד אחרים, כמו שהמשכיר יכול להקדיש, כדאמרינן בפרק "האומר משקלי עלי" (ערכין כא, א). ואין נראה לרבינו שמשון בן אברהם ראיה, דהתם לא על מנת לבקרם נטלם אלא על מנת לקנות מיד, ולכך אין יכול המוכר להקדישו. והשיב לו רבינו יצחק: דמשמע שנטלם כדי לבקרם, מדמייתי ליה אדשמואל. ואין להקשות: אי שואל הוי — אמאי לא פטור החנווני כשנטלה על מנת לבקרה והחזירה ליד התינוק, דלכתחה שאלתו, כיון שהחזירה למקום שלקחה דהא אמר בסמוך: לרבי יהודה שואל שלא מדעת שואל הוי, החזירה ליד התינוק — פטור. דהתם ודאי הוי שואל שלא מדעת אינו חייב להחזירה אלא למקום שנטל, אבל הכא דשואל מדעת הוא — חייב להחזיר ליד בעלים.

אי הבי אימא סיפא ומודים חכמים לרבי יהודה כו' — ורבה ורב יוסף סברי כר' בזמן שהצלוחית ביד התינוק, דהיינו שהביאה מבית אביו.

מר

וְהָתְנַן: הִרְכִּינָהּ וּמִצָּהּ - הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה אָמַר לֵיהּ: הָא אֵיתְמַר עָלָהּ, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: מְשׁוּם יֵאוּשׁ בְּעָלִים נָגְעוּ בָּהּ. "וְהַחֲנְוָנִי אֵינוֹ חַיָּב לְהַטְּפִיחַ" וכו'. אִיבָּעֵיָא לְהוּ: רַבִּי יְהוּדָה אַרְאֶשָׁא קָאֵי וְלִקּוּלָּא, אוֹ דִלְמָא אַמַּיְּפָא קָאֵי וּלְחוּמְרָא? תָּא שְׁמַע: דְּתָנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה - חֲנְוָנִי פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁחֲנְוָנִי טָרוּד. **מִשְׁנָה** הַשּׁוֹלֵחַ אֶת בְּנוֹ אֵצֶל חֲנְוָנִי וּפוּנְדְּיוֹן בְּיָדוֹ, וּמָדַד לוֹ בְּאִיסָּר שֶׁמָּן וְנָתַן לוֹ אֶת הָאִיסָּר, שָׁבַר אֶת הַצְּלוֹחִית וְאִבֵּד אֶת הָאִיסָּר - חֲנְוָנִי חַיָּיב; רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁעַל מְנָת כֵּן שְׁלָחוֹ. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּזְמַן שֶׁהַצְּלוֹחִית בְּיַד הַתִּינוֹק וּמָדַד חֲנְוָנִי לְתוֹכָהּ - שֶׁחֲנְוָנִי פָּטוּר. **גְּמָרָא** בְּאִיסָּר וְשֶׁמֶן - בָּהָא פְּלִיגִי, דְּרַבָּנַן סְבְרִי: לְאוּדוּעֵי שְׁדְרֵיהּ, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: לְשַׁדּוּרֵי לֵיהּ שְׁדְרֵיהּ, אֶלָּא שָׁבַר צְלוֹחִית - אֲבֵדָה מִדַּעַת הִיא - אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָא: הָכָא בְּבַעַל הַבַּיִת מוֹכֵר צְלוֹחִיּוֹת עָסְקִינַן, וְכִגּוֹן שֶׁנְּטָלָהּ חֲנְוָנִי עַל מְנָת לְבָקְרָהּ, וְכִדְשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: הַנּוֹטֵל כְּלִי מִן הָאוּמָּן עַל מְנָת לְבָקְרוֹ וְנֶאֱנַס בְּיָדוֹ - חַיָּיב. לֵימָא, דִּשְׁמוּאֵל תַּנָּאֵי הִיא? אֶלָּא רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: הָכָא בְּחֲנְוָנִי מוֹכֵר צְלוֹחִיּוֹת עָסְקִינַן, וְאִזְדָּא רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר: אֵין הָכִי, אֶימָא סֵיפָא: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּזְמַן שֶׁהַצְּלוֹחִית בְּיַד הַתִּינוֹק וּמָדַד חֲנְוָנִי לְתוֹכָהּ - שֶׁחֲנְוָנִי פָּטוּר; וְהָא אָמְרַתְּ: לְאוּדוּעֵי שְׁדְרֵיהּ אֶלָּא אַבַּיֵי בַּר אָבִין וְרַבִּי חֲנִינָא בַּר אָבִין דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן

כגון

ריקניה, אלא שישלח לו החנווני מה שישלח משלו, הן שמן הן איסר ביד פקח. ופונדיון שנטל בנו בהליכה, נהי נמי דאבדה מדעת היא, מכל מקום בחזרה יפה מחייבין חכמים, הואיל ואמרינן לאודועיי שדריה. **בבעל הבית** — האי שואל בנו מוכר צלוחיות הוא, וניחא ליה שיקנה אותה חנווני אם יראה לקנותה. **שנטלה חנווני** — מיד התינוק. **לבקרה** — אם שלימה היא, על מנת לקנותה. **כדשמואל** — היא פלוגתא דרבנן ורבי יהודה, דבנטילה קנאה מיד, שהרי מסתמא ימצאנה שלימה ויתכוין לקנותה. והוא דקיצי דמיה, בלדלקמן, דקני ליה מיד. וכשמחזירה ליד התינוק — הרי הוא במשליכה לאיבוד, ונאנס בידו קרינא ביה, ולא מיפטר עד שיחזירנה ליד בעלים עצמן, שהרי משנטלה נתחייב באחריותה. (ואף על גב דתניא בתוספתא דשמואל בפרק "ארבעה נדרים" (נדרים לא, ב) בהליכה חייב כו'), **על מנת לבדקו** ולעבדו. **ונאנס בידו** — כגון שנפל מידו ונשבר. **חייב** — והוא דקיצי דמיה, כדמפרש לקמן, דסמכא דעתיה לקנותה אחרי שפסק דמיו. ואפילו אם חזר בו, ואומר "איני חושש בכלי זה לקנותו" ונאנס בידו קודם שהחזירו לבעליו — חייב, דמהגבייה על מנת לבדקו ולקנותו אחרי כן — הוא דאיחייב ליה באחריותו, וכיון דאיחייב באחריותו — היכי מיפטר הו עד שיחזירנו לבעליו? והבא נמי, רבנן מחייבי כדשמואל, ורבי יהודה לית ליה דשמואל. והיינו דקתני סיפא: ומודים חכמים לרבי יהודה כר', הכי קאמר: מודים חכמים לרבי יהודה שאם נטלה על מנת שלא לבדקה — הרי הוא באילו צלוחית ביד תינוק ומדד חנווני לתוכה, שפטור. **הכא** בחנווני מוכר צלוחיות — והך צלוחית דמתניתין של חנווני היא, ששלח לו בעל הבית הדמים ביד בנו לקנות צלוחית ממנו ולהביא בה שמן, והלכך האי צלוחית ליכא אבדה מדעת. **דרבנן לטעמייהו** — דאמרי גבי איסר ושמן: חייב, דלאודועיה שדריה, והוא הדין לצלוחית. ורבי יהודה לטעמיה, דלשדורי יין ושמן וצלוחית ביד בנו שדריה לבנו. **והאמרת לאודועיי שדריה** — ולא היה לו למסור הצלוחית לבנו של בעל הבית **אלא אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוייהו** — לא תוקמה לא בחנווני מוכר צלוחיות, ולא בבעל הבית מוכר צלוחיות. אלא הכא בצלוחית המיוחדת למדה עסקינן, ונטלה חנווני מיד תינוק למוד בה לצורך התינוק, ואף על גב דאבדה מדעת היא, בין שנטלה — נתחייב בשמירתה, עד שיחזירנה לידו של בעל הבית.

כגון

משום יאוש בעלים — שהלוקח מתייאש ומפקיר אותו מיצוי, מפני שטורח לו להמתין עד שיתמצה. אבל תרומה לא שייך יאוש, דמכל מקום תרומה היא, ואסורה לזרים. **איישא קאי** — דקתני: חייב לתטף שלש טיפין לעולם, ואתא רבי יהודה למימר דבעבד שבת אינו חייב. **או אסיפא קאי** — דקתני דחנווני פטור מלהטיף, ואתא איהו למימר דאינו פטור אלא בערב שבת עם חשיכה. **תא שמע** — דאסיפא קאי, **משנה** מצאתי הגדת רבינו זקני אבי אמי מנותחו בבבה: השולח בנו אצל חנווני ופונדיון בידו, שהוא שני איסרין, להביא לו באיסר שמן, ואיסר יתן לו החנווני. וכן עשה, מדד לו באיסר שמן, והאיסר מסר לתינוק להביא לאביו האיסר והשמן, ומי שמפרש ונתן לו תינוק את האיסר לחנווני, וגם מפרש ואבד את האיסר הוא השמן הלקוח באיסר — טעות הוא, ואינו לשון משנה. וגם כשבועל הגמרא תמיה: בשלמא באיסר ושמן בהא פליגי, מאי קאמר? מי איכא לפוגתא באיסר? והלא לא אבד אלא השמן ואם תאמר: לתנייה לפונדיון במתניתין לא הוצרך שכן דרך רוב סחורותן, כי איסרין לא היו מצויין בפונדיונין, כמו שנהגתי במחציות, שנותן פשוט ומקבל מחצה ואובל בדמי מחצה. כן פירש זקני מנותחו בבבה. **ושבר התינוק את הצלוחית** — ונשפך השמן. **ואבד האיסר** — שנתן לו החנווני עם השמן בדמי הפונדיון שהביא לו. **החנווני חייב לשלם** — הצלוחיות והשמן והאיסר. וטעמא מפרש בגמרא. **שעל מנת כן שלחו** — האב לבן אצל חנווני, שימסור החנווני לבן האיסר והשמן. **ומודים חכמים לרבי יהודה כו' שתנווני פטור** — בצלוחית לבד, אבל בשמן ואיסר חייב. הכי גרס בפירוש רבינו חננאל ובספרים ישנים. **גמרא** **בשלמא באיסר ושמן בהא פליגי כו'** — האיסר שנתן החנווני לתינוק, והשמן שבצלוחית. **לאודועיה** — לחנווני שצריך לשמן שדריה האב לבנו, כדי שישלח לו חנווני מה שישלח לו על ידי שלוחו פקח. ורבי יהודה סבר: לשדורי ליה ביד בנו שדריה. **אלא צלוחית** — אמאי חייב חנווני לשלם? **אבידה מדעת היא** — דכי מסרה לתינוק שאינו יודע לשמרה — הפקר הוא זה, ואינו חושש אם יחזירנה בנו בידו

כגון שנטלה למוד בה — כלומר, מתניתין לאו בבעל הבית ולא בחנווני מוכרי צלוחית מיירי, אלא כגון שנטלה למוד בתוכה השמן. ואף על גב דלא לדעת החנווני שלחה, דשמא לא ידעה שלמה — משנטלה מתחייב בה, וכדרבה. **חכישה** — במקל, גבי זקן ואינה לפי כבודו מיירי, בבבא מציעא (ל, ב), דאף על פי שאינו חייב להחזירה, כיון שהכישה — נתחייב בה. והשתא איכא לפרושי: מודים חכמים לרבי יהודה — בשלא נטלה וכו'. **אימור דאמר רבה** — אי בעי הוה פריך: לימא דרבה תנאי היא, שלא דעדיפא מינה קפריך. **דאנקטה ניהרי בריית'** — הלקיחה פסיעות היצוניות. כלומר, הרגילה לברוח ולילך למרחוק. ומשום הכי נתחייב בה. כגון שנטלה — מיד תינוק. למוד **בתוכה לאחרים** — שהצלוחית מדה, ומדד בה לאחרים. **ובשואל שלא מדעת** — בעל הצלוחית, פליגי. **דמר סבר** — רבנן, גזלן הוי, וקנייה להתחייב בה עד שתבא לידי בעלים. דבעינן "והשיב את הגזילה", והשבה לידי תינוק לאו השבה היא. והכי אמרינן ב"הגזל ומאכיל" (בבא קמא קיח, א): הגונב טלה מן הערד והחזירו ומת או נגנב — חייב באחריותו. דבעינן דעת בעלים, ואין זה דעת בעלים כשמוסרו ליד תינוק. **ורבי יהודה סבר שואל הוי** — וכי מחזירו למקום ששאלו משם — דיו. והלכך, משהחזירו לתינוק פטור. והא דאמרינן ב"המפקיד": הא דאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי — היינו לרבנן דהכא. ומודים חכמים לרבי יהודה הכי יש לפרש: מודים חכמים לרבי יהודה היכא דלא נטלה למוד בה לאחרים, אפילו נטלה למוד לתינוק. והיינו דקתני: בזמן שהצלוחית ביד התינוק — שלא מדד בה אלא לצורך התינוק, ואם כן לא אפקה מרשות בעלים, ומשום הכי פטור מן הצלוחית. ואית דמפרש לה להא סוגיא לחנווני הרגיל אצלו, ומסר לו בעל הבית כבר הפנדירן, ושלח בשביל השמן והאיסר, ולא שלח ביד בנו כי אם הצלוחית לבדה. ובכך הסוגיא פשוטה. **והני מילי דקיצי דמיה** —

מר סבר גזלן הוי — וחייב להחזירה לידי הבעלים. תימה: הא תנן ב"הגזל ואבידה" (בבא קמא קיח, א) גבי הגונב טלה מן העדר, ולא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו, ומנו הצאן והיא שלמה — פטור. ואמר רבי יוחנן: לדעת — מנין פוטר, שלא לדעת — אפילו מנין לא צריך. אם כן הכי נמי הכא, אף על גב דגזלן הוי, כשהחזירה לידי התינוק שלקחה הימנו — יהיה פטור אומר רבינו יצחק: שאני התם, דמחזירה למקום המשתמר. אבל הכא — מאבדה בידים, שמוסרה לידי התינוק; כדאמרינן לעיל דאבידה מדעת היא.

לעשרו אי אפשר מפני כר' — במעשר ראשון ובמעשר עני אינו מפחיתה, דבדמאי מעשרן והן שלו. אלא מפחיתו במעשר שני שהזיכ לאכלו בירושלים, ובתרומת מעשר דנותנו לכהן, כדאמרינן בפרק בתרא דסוטה (מח, א). **בירא** שמים עסקינן בגזן רב ספרא כר' — ואם תאמר: בשגמר בלבו לקנות היאך מחזיר? ויש לומר: דמחזיר מדעת המוכר.

אחד

כְּגוֹן שֶׁנְּטָלָהּ לְמוֹד בָּהּ, וְכִדְרָבָה, דְּאָמַר רָבָה: הִכִּישָׁהּ - נִתְחַיֵּיב בָּהּ. - אִימּוּר דְּאָמַר רָבָה - בְּבַעֲלֵי חַיִּים, דְּאִנְקְטִינְהוּ נִיהְרֵי בְּרֵייתָא, כִּי הַאי גַּוְנָא מִי אָמַר? אֶלָּא אָמַר רָבָא: אֲנִי וַאֲרֵי שֶׁכַּחֲבוּרָה תַּרְגִּימְנוּהָ, וּמִנּוּ? רַבִּי זֵירָא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁנְּטָלָהּ לְמוֹד בָּהּ לַאֲחֵרִים, וּבְשׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת קָא מִיפַּלְגִי, מָר סָבַר: שׁוֹאֵל הָוֵי, וּמָר סָבַר: גּוֹזֵל הָוֵי. גּוֹפָא, אָמַר שְׁמוּאֵל: הַגּוֹמֵל כְּלִי מִן הָאוּמָּן לְכַבְּרוֹ וְנֶאֱנַס בָּדַו - חַיָּיב. וְהֲנֵי מִילֵּי הוּא - דְּקִיצֵי דְּמֵיהּ. הֲהוּא גַּבְרָא דְּעָל לְבֵי מַבָּחָא, אַגְּבֵהּ אַטְמָא דְּבִישְׁרָא, בַּהֲדֵי דְּקָא

גְּבֵהּ אָתָא פָּרְשָׁא מֵרָמָא מִינֵּיהּ; אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב יִמַּר, חַיְּיבֵיהּ לְשַׁלּוּמֵי דְּמֵיהּ. וְהֲנֵי מִילֵּי הוּא - דְּקִיצֵי דְּמֵיהּ. הֲהוּא גַּבְרָא דְּאֵיתֵיהּ לְפוּם נַהֲרָא, אָתוּ כּוּלֵּי עָלְמָא שְׁקוּל קָרָא קָרֵא, אָמַר לְהוּ: חֲרֵי הֵן מוּקְדָּשִׁין לַשָּׁמַיִם; אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב כָּהֲנָא, אָמַר לְהוּ: אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. וְהֲנֵי מִילֵּי הוּא - דְּקִיצֵי דְּמֵיהוּ, אֲבָל לָא קִיצֵי דְּמֵיהוּ בְּרִפְשׁוֹת מָרֵיהוּ קַיְימִי, וְשַׁפִּיר אֲקַדִּישׁ. תָּנוּ רַבָּנָן: הַלּוֹקֵחַ יָרָק מִן הַשּׁוּק, וּבֵירֵר וְהִנִּיחַ, אֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ - לֹא קָנָה וְלֹא נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר. גָּמַר בְּלִבּוֹ לְקַנּוֹתוֹ - קָנָה וְנִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר; לְהַחֲזִירוֹ אִי אֶפְשָׁר - שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר, וְלַעֲשֵׂרוֹ אִי אֶפְשָׁר - שֶׁכְּבָר מְפַחְתָּן בְּדָמִים, הָא כֵּיצַד? מַעֲשְׂרוֹ וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי מַעֲשֵׂר. אִמּוֹ מִשּׁוּם דְּגָמַר בְּלִבּוֹ לְקַנּוֹת, קָנָה וְנִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר?

אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָא: הָכָא בִּירָא שָׁמַיִם עָסְקִינַן, כְּגוֹן רַב סָפְרָא, דְּקַיֵּים בְּנַפְשֵׁיהּ "יְרֹבַּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ". מִשְׁנָה הַסִּיטוֹן מְקַנֵּחַ מִדּוֹתָיו אֶחָד לְשִׁלְשִׁים יוֹם, וְצַבַּאי הַבַּיִת - אֶחָד לִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חִילּוּף הַדְּבָרִים. חֲנֻוָנִי מְקַנֵּחַ מִדּוֹתָיו פַּעֲמַיִם בְּשַׁבָּת, וּמַמְחֶה מִשְׁקָלוֹתָיו פַּעַם אַחַת בְּשַׁבָּת, וּמְקַנֵּחַ מְאוֹנַיִם עַל כָּל מִשְׁקָל וּמִשְׁקָל; אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּלַח, אֲבָל בְּיָבֵשׁ - אֵינוֹ צָרִיךְ.

וחייב

כגון רחיים של פלפלין, ושאר כלים קטנים, שדרכן לעולם לתת בפשוט שוטו. ובגדרים מוקי לה להא דשמואל בתרעא חריפא, ובדבר שלוקחין קופצין עליו, דאין הנאה למוכר בלקיחתו של זה, דדרכה ימצא קופצין, ומשום דהנאתו של לוקח היא — הוה ליה הלוקח בשואל עליו, ומיחייב באונסא. ותניא התם בבריית'א בוותיה, דקתני: נאנסו בהליכה — חייב, בחזרה — פטור, מפני שהוא בנושא שכר. ונראה בעיני דלאו דוקא נושא שכר, דאם כן לא ליחייב באונס אלא בגניבה ואבידה. ושמא, משום דקיצי דמיה וחזינא חריפא הוא — הרי הוא בגמילה אז כמו לוקח גמור. אי נמי, כמו שואל, שכל הנאה שלו בו. **אבה אמטא** — הגבייה ירך לקנותה; ולראות אם שמנה היא או כחושה. **אבל לא קייצי דמיה כו'** — לא גרסינן. **קרא** = דלעת. **שקול קרא** — לקנות. **אמר** להן חרי הן מוקדשין לשמים — לפי שלא היה יודע ממי ישאל מעותיו, היה רוצה לאסרן להם. **אין אדם מקדיש כו'** — ד"ה יקדיש איש את ביתו" כתיב (ויקרא כז), והכי נמי בין דקייצי דמייהו — זכו בהו, כדשמואל. **ברשותא** דמריית'ו קיימי — ויכול להקדישן. דלא דמי לגזלן, דאמרינן (בבא קמא סח, ב): שניהן אינן יכולין להקדיש, זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו. דהכא לאו אדעתא למיגזל שקלינהו, אלא לקנותן, וכיון דלא קייצי דמייהו — לא סמכא דעתייהו, דשמא ירצה למכרן בויתור ודעתן להחזירן. ומשום הכי ברשותא דמריית'ו קיימי. **הלוקח** ירק — חבר מעם הארץ. **בירר והניח** — ולא גמר לקנות. **אינו חייב במעשר** — דהא אינו מתכוין אלא לברר היפות. אבל גמר לקנות — נתחייב מיד לעשרו דמאי. ואם רוצה לחזור ממקחו, **להחזירו אי אפשר** — בלא הפרשת מעשר, שכבר נתחייב במעשר, ואין חבר מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן. **ולעשרו אי אפשר** — ואחר כך יחזירו למוכר — שהרי מפחיתו בדמים, שנתמעטו החבילה כדי מעשר. **מעשרן ונותן** — ללוי, ונותן לו דמי מעשר, ומחזיר את המותר בעין. **אמו משום דגמר בלבו לקנות קנה ומעשר** — בתמיה, אמאי? הא אפילו אי קייצי דמייהו יכול להחזירן, וליפטר **רב ספרא** — הוה קרי קריאת שמע, ואמר ליה ההוא גברא: הב לי עסקך בכך וכך מעות, וסבר דמשום מיעוט דמים הוה שתיק, והעלה לו דמים מרובים. ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא במיעוט מעות הראשונות, משום דגמר בלבו להקנותו בכך. והכי נמי גבי מעשר, כיון דירא שמים הוא, כיון שגמר בלבו — זכה במקח, ונתחייב במכר. וכי מחזירו — כחוזר ומוכר לו דמי. **משנה הסיטון** — הוא חנווני גדול, שקונה הרבה יחד ומוכר לחנווני קטנים. **סיטון** — חטין בלשון יון. ומשום שקונה הרבה חטין ביחד קורא לו סיטון. **מקנח מדותיו** — בשביל שינקבץ בהן היטב והשמן ונקרש לתוכן, ומתמעטת המדה. ובכלי הלח מוקי לה לקמן. **בעל הבית** — שאינו מוכר תדיר בסיטון — די בפעם אחת בשנה, שאינו נדבק בו כל כך. **חילוף הדברים** — סיטון פעם אחת בשנה, דבין שמוכר תדיר — אין המשקה נקרש בתוכו. אבל בעל הבית שאינו מוכר תדיר — נקרש ומיבש המשקה בתוכו. **החנווני מקנח פעמים בשבת** — לפי שתדיר למכור יותר מסיטון ובעל הבית. ואתאן לתנא קמא, כך פירשו רבותינו. ולא נהירא, דאם כן לא סביר לן הכי, שהרי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במשנתנו. ועוד, דקמסכים בה רבן שמעון בן גמליאל בדקאמר: אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בר'. ועוד: אם איתא דפליג עלה — אמאי לא קתני שיעוריה, כדקתני לעיל? **אלא נראה דאפילו רבן שמעון בן גמליאל מודה בחנווני, אף על פי שמוכר תדיר, דבין שאינו חייב להקדיש שלש מיפין** — נקרש כתוכו יותר. ומפחה — מקנח, כמו "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים" (ישעיה כה). **משקלותיו** — אבני משקל ששוקל בהן דבר לח ושבר. **על כל משקל ומשקל** — בכל פעם ופעם ששוקל בהן. שנדבק בהן יותר מן המשקולות, לפי שיש להן בית קיבול, צריך לקנחן בכל פעם ופעם. **במה דברים אמורים** — קינוחין הללו — בדבר לח, כגון בשר ויין ושמן. **אבל בדבר יבש** — כגון פירות כמון ופלפלין — אינו צריך לקנח, שלא נדבק בהן מאומה.

וחייב

אחד מעשרה בליטרא לעשרה ליטרא — מלישנא דמתניתין דייק, דקתני: אחד לעשרה, ולא קתני "אחד מעשרה". ואם תאמר: אמאי לא תני במתניתין "אחד ממאה"? ונראה לרבינו שמשון בן אברהם לפרש דלא מיחזיא ג'רומיו כלל מדאורייתא אלא בששוקל עשר ליטרין, אבל בפחות מכאן — אינו חייב מדאורייתא. והא דתניא לקמן: וחייב להכריע לו טפח. היה שוקל לו עין בעין - נותן לו גריומין, אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ביבש. מקום שנהגו למוד בדקה - לא ימוד בגמה, בגמה - לא ימוד בדקה, למחוק - לא ינדוש, לנדוש - לא ימחוק. **גמרא** מנהני מילי? אמר ריש לקיש, דאמר קרא: "אבן שלמה וצדק", צדק משלך לו ותן לו. - אי הכי, אימא סיפא: היה שוקל לו עין בעין - נותן לו גריומין; ואי הכרעה דאורייתא, היכי היב ליה עין בעין? אלא, רישא - במקום שנהגו, ואי איתמר דריש לקיש - אפיקא איתמר: היה שוקל לו עין בעין - נותן לו גריומין; מנהני מילי? אמר ריש לקיש, דאמר קרא: "וצדק", צדק משלך לו ותן לו. וכמה גריומין? אמר רבי אבא בר ממל אמר רב: אחד מעשרה בליטרא בלח לעשרה ליטרין. "אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ביבש. או דלמא: אחד מעשרים ביבש ולעשרה ליטרין. "אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ולעשרים היבש? תיקו. אמר רבי לוי: קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות, שזה נאמר בהן "אל" וזה נאמר בהן "אלה". ומאי משמע דהאי "אל" קשה הוא? דכתיב: "ואת אילי הארץ לקח", גבי עריות נמי כתיב: "אלה" - ההוא למעוטי מדות מברת. ואלא מאי עודפייהו? - דהתם אפשר בתשובה, והכא לא אפשר בתשובה. ואמר רבי לוי: קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה, שזה הקדים חטא למעילה, וזה הקדים מעילה לחטא. וא"ר חנא: בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם; הקדוש ברוך הוא ברך ישראל בעשרים ושתים - מ"אם בחקתי" עד ברכן בעשרים ושתים - מ"ואם בחקתי תמאסו" עד "ואת חקתי נפשם"; ואילו משה רבינו ברכן בשמונה וקללן בעשרים ושתים, ברכן בשמונה מ"והיה

וחייב להכריע — המאזנים מצד הבשר טפח, שיהא הבשר שוקל יותר מן הליטרא. ובגמרא מוקי לה במקום שנהגו להכריע, והוא הדין לעשרה ליטרות ביחד — להכריע טפח, כדאמרינן בברייתא בגמרא: ונותן הכרע אחד לכולן. ונראה בעיני דלפחות מליטרא לא בעינן הכרע טפח, דנפיש יותר מדאי הכרע טפח בדבר קל. היה שוקל לו עין בעין — בצמצום, כגון במקום שאין מכריעין — נותן לו לבד המשקל את גרומיו = הכרעה, כדקתני: אחד מעשרה בלח כו'. ובגמרא מפרש לה. ובגמרא נפקא לן מקראי דחייב לו מיד. ונראה לרבינו שמשון בן אברהם לפרש דלא מיחזיא ג'רומיו כלל מדאורייתא אלא בששוקל עשר ליטרין, אבל בפחות מכאן — אינו חייב מדאורייתא ולא קתני "אחד מעשרה". ואם תאמר: אמאי לא תני במתניתין "אחד ממאה"? ונראה לרבינו שמשון בן אברהם לפרש דלא מיחזיא ג'רומיו כלל מדאורייתא אלא בששוקל עשר ליטרין, אבל בפחות מכאן — אינו חייב מדאורייתא. והא דתניא לקמן: היה מבקש ממנו שלשה רבעי ליטרא, לא יאמר "שקול לי שלשה רבעי ליטרא" כו', לפי שהיה חייב הכרע על כל משקל ומשקל — הני מילי גבי הכרעה דלאו דאורייתא, ובמקום שנהגו.

התם אפשר בתשובה — ודוקא בעריות שאין בהן ממזרות. אבל הבא על אשת איש והוליד ממנה בן, אי שאר עריות שיש בהן ממזרות — זהו מעות לא יוכל לתקן, כדאמר (ביכמות כא) [צריך להיות: בחגיגה ט, א], ואי אפשר בתשובה. והרב רבינו חיים אומר: אף על גב שהוא מעות לא יוכל לתקן — מכל מקום אפשר בתשובה שצוה לו הקדוש ברוך הוא, דלא צוה אלא לעשות לו תשובה. אבל גזלן שתשובתו הוא שיחזיר הגזילה, בדכתיב "והשיב את הגזלה" וגו', והיכא דגזל לרבים אינו יודע למי ישיב. דאף על גב דאמרינן (בבא קמא צד, ב) יעשה בהן צרכי רבים — מכל מקום לאו תשובה מעלייתא היא.

וקללם בעשרים ושתים — מ"והיה אם לא תשמעו" וגו'. מכאן אין נראה לרבינו יצחק פירוש רב ניסים גאון, דפירש: דהאי דמחלקים "ילך" מ"אתם נצבים" בשיש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות בלא יום טוב, אף על פי שהיא פרשה קטנה, ומחברין מטות ומסעי שגדולות יותר — היינו משום דבענינו שיתמו שנה וקללותיה, שיש קללות ב"אתם נצבים" ואין אנו רוצים שיבטל תוכחות של שנה שעברה בשנה הבאה. דהא הבא משמע דלא קרי קללות אלא ב"אם בחוקותי" וב"והיה כי תבוא", דקאמר מ"ואם לא תשמעו" עד "ואין קונה", אבל משם ואילך — לא חשיבי קללות. אבל נראה לרבינו יצחק דלהכי אנו קורין לעולם "אתם נצבים" לפני ראש השנה — כדי להפסיק בפרשה בין קללות דשנה שעברה ד"והיה כי תבוא" לשנה הבאה. ולכך נמי לעולם אנו קורים "במדבר" לפני עצרת — כדי להפסיק בה בין קללות ד"אם בחוקותי" לעצרת, שהוא ראש השנה לפירות האילן, שנדונין על הפירות. והכי איתא במסכת מגילה (לא, ב): דקורין קללות שבתורות כדינים לפני עצרת.

מנין

"קוממיות", וקללן בשמונה - מ"ואם בחקתי תמאסו" עד "ואת חקתי נפשם"; ואילו משה רבינו ברכן בשמונה וקללן בעשרים ושתים, ברכן בשמונה

וחיסר האחד. מתניתין דקתני: אחד בלח ואחד לעשרים ביבש, איכא למימר דלהו היכי קתני כו'. ולפרושי סיפא קאתי, היכי קאמר מתניתין: אחד מעשרה בלח לעשרה דלח, והוא הדין אחד מעשרים ביבש לעשרים דיבש, דהיינו חלק אחד מארבע מאות. **או דלמא אחד מעשרה בלח לעשרה דלח וכן אחד מעשרה ביבש לעשרים דיבש** — דהיינו חלק אחד ממאתים, ואחד מעשרה אתרוויהו קאי. ונראה, משום שהלח נדבק בכלי ואינו מטיף לו הכל — צריך להוסיף לו יותר מביבש. **ענינן של מדות** — אם עושה בהן עול. **מענינן של עריות** — אם נכשל בהן. **שזה נאמר בהן אל** — עריות, דכתיב "את התועבות האל", ובמדות כתיב "אלה", דכתיב "כל עושה אלה כל עושה עול". **ואלה קשה מאל** — דמשום הכי הוסיף הכתוב בהן חמש, לרבות ולהגדיל הקישוי. **בעריות נמי כתיב** — "כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונברתו". **למעוטי מדות מברת** — דסלקא דעתך אמינא: כיון דעול מדות נקראו תועבות, הוה אמינא הרי הן בכלל "כל אשר יעשה מכל התועבות" אי לא כתב "אלה" דמשמע מיעוט. ולא משום גזרה שוה, דאפילו לא כתב "אלה" לא דיינינן, דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן למדו מרבותיו. ולא מקל וחומר, דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין ענשין מן הדין. אלא ממשמעותו, כדפרישית. **ואלא מאי עודפייהו** — דמדות, כיון דבעריות איכא כרת ובדידהו ליכא כרת. **אפשר ליה בתשובה** — עריות מועלת תשובה מעלייתא, כדכתיב (הושע יד) "שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם" ואמרינן נמי (מכות כג, א): כל חייבי כריתות שלקו — נפטרו מידי כריתתן. אבל מדות, שגזל את הרבים — אי אפשר לו בתשובה, שהרי השתובו תלויה בהשבת גזילה, דכתיב "והשיב את הגזלה" (ויקרא ה) והוא אינו יודע למי יחזיר. ואף על גב דאמרינן יעשה בהן צרכי רבים — אין זו תשובה מעליא, מאחר שאינו משיב לבעלים, אלא שביררו לו המוטב. **גול הדיוט** — הקדים בו חטא למעילה, דכתיב (שם) "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו" וגו' — מיד התחלת הגזל קרי ליה חוטא, משעת בפירה. וגבי הקדש כתיב "כי תמעול מעל וחטאה בשגגה" — דאינו נקרא חוטא עד שנהנה. **שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם** — שהקדוש ברוך הוא רחמן, וברכתו מרובה מקללתו, אבל אדם — קללתו מרובה מברכתו. **בעשרים ושתים** — מ"אם בחקותי" עד "קוממיות", מאל"ף של"אם" עד תי"ו של"קוממיות", והיינו בעשרים ושתים אותיות שבאל"ף בי"ת לבד הכפולות, ומוי"ו עד מ"ם — שמנה אותיות.

[דף ג' ע"ב]

לְלֵילָה וְלֵילָה לְיוֹם הָכָא צָרִיךְ שֶׁיִּמְסֹר יוֹם לְלֵילָה וְלֵילָה לְיוֹם רַבִּי חִייָה בַּר יוֹסָה אָמַר מִכֵּיוָן שֶׁמָּסַר יוֹם לְלֵילָה דַּייוֹ מַה אָמַר ר' חִייָה בַּר יוֹסֵף בִּישִׁיבַת אַהֲרֹן וּבָנָיו מַה אֵין תָּמִין שֶׁכָּתוּב בּוֹ תָּמִיד אַף אָמַר מִכֵּיוָן שֶׁמָּסַר יוֹם לְלֵילָה דַּייוֹ כָּאן שֶׁאֵין כָּתוּב בּוֹ תָּמִיד לֹא כָל שֶׁכֵּן אַשְׁכָּחַת אָמַר עַל דַּעְתֵּיהּ דְּר' יוֹחָנָן הָיָה שָׁם שֶׁבַע עֲמִידוֹת וְשִׁשָּׁה פֵּירוּקִין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּר' חִייָה בַּר יוֹסֵף הָיָה שָׁם אַרְבַּע עֲמִידוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פֵּירוּקִין תָּנֵי כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּילּוּאִים הָיָה מֹשֶׁה מוֹשֵׁחַ אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמְעַמְּידוֹ וּמְפָרְקוֹ וְסוֹדֵר עָלָיו אֶת הָעֲבוֹדוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי הֶעֱמִידוֹ וְלֹא פֵּרְקוֹ ר' יוֹסָה בֵּי ר' יוּדָה אָמַר אַף בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הֶעֱמִידוֹ וּמָשְׁחוֹ וּפֵרְקוֹ אָמַר רַבִּי זְעֵירָא זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהַקָּמַת הַלַּיְלָה פְּסוּלָה לָעֲבוֹדַת הַיּוֹם אַשְׁכָּחַת אָמַר עַל דַּעְתֵּיהּ דְּר' יוֹחָנָן בְּר' יוֹסֵי בַּר ר' יוּדָה הָיָה שָׁם

[דף ד' ע"א]

אַרְבַּע עֶשְׂרֵה עֲמִידוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פֵּירוּקִין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי חִייָה בַּר יוֹסֵף בְּר' יוֹסֵי בֵּי רַבִּי יוּדָה הָיָה שָׁם עֶשְׂרִים וַאֲחַת עֲמִידוֹת וְעֶשְׂרִים פֵּירוּקִין מְנַיִין לְפֵירוּקִין אָמַר רַבִּי זְעֵירָה וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּיוֹם שֶׁכִּלּוּ הֶקְמוֹתָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' וְגוֹ' וְלֹא כְּבָר תְּנִיתָהּ חֲדָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן וַחֲדָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בִּשְׁמִינִי אִית תַּנַּיי תָּנֵי נִמְשַׁח וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי לֹא נִמְשַׁח אִית תַּנַּיי תָּנֵי נִתְפָּרֵק אִית תַּנַּיי תָּנֵי לֹא נִתְפָּרֵק אָמַר רַבִּי חַגַּיי פָּשַׁט הוּא לָן מַאן דְּאָמַר נִמְשַׁח נִתְפָּרֵק וּמַאן דְּאָמַר לֹא נִמְשַׁח לֹא נִתְפָּרֵק מַאן דְּאָמַר נִמְשַׁח נִיחָא דִּכְתִיב וַיִּמְשָׁחֵם וּמַאן דְּאָמַר לֹא נִמְשַׁח מַה מְקַיֵּים וַיִּמְשָׁחֵם מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִילּוּ שֶׁהוּא מְחוּסָר מְשִׁיחָה וּמְשַׁחְתָּם אוֹתוֹ מַאן דְּאָמַר נִתְפָּרֵק נִיחָא דִּכְתִיב שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ מַאן דְּאָמַר לֹא נִתְפָּרֵק מַה מְקַיֵּים שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כַּפָּרָה שֶׁהִיא בַּדָּם כַּהֲדָא דְּתָנֵי עַל זֶה וְעַל זֶה הָיוּ מַזִּין עָלָיו מִכָּל הַחַטָּאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּיִם תַּחַת הַדָּם דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה ר' יוֹסֵי אוֹמֵר תַּחְתָּהּ דַּם וְתַחַת שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה פֵּירֵשׁ בֶּן בְּתֵירָה שֶׁמָּא יָבֹא עַל אִשְׁתּוֹ נִידָּה וְיִדָּחֶה כָּל שִׁבְעָה וְיִשְׂרָאֵל חֲשׁוּדִין עַל הַנִּידּוֹת כַּיי דְּתָנֵינָן תַּמָּן הָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטָּהוֹרָה אָמְרָה לוֹ נִטְמֵאתִי פֵּירֵשׁ מִיָּד חַייֵב שְׁיִיצִיאָתוֹ הֲנָיָה לוֹ כְּבִיאָתוֹ אַשְׁכָּחַת אָמַר מַאן דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן צְרִיכָה לְבֶן בְּתֵירָה מַאן דְּאָמַר בֶּן בְּתֵירָה צְרִיכָה לְר' יוֹחָנָן אִילּוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא אָמְרָה בֶּן בְּתֵירָה הֲוֵינָן אָמְרִין יְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ וְיֵשֵׁן לוֹ בְּלִשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין הֲוֵי צוֹרְכָה לַהִיא דְּאָמַר בֶּן בְּתֵירָה אִילּוּ אָמַר בֶּן בְּתֵירָה וְלֹא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֲוֵינָן אָמְרִין יְפָרוֹשׁ מִמִּטָּתוֹ וְיֵשֵׁן לוֹ

[דף ד' ע"ב]

בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ הֲוֵי צוֹרְכָה לַהִיא דְּא"ר יוֹחָנָן וְצוֹרְכָה לַהִיא דְּאָמַר בֶּן בְּתֵירָה. תָּנֵי כָּל הַלְּשָׁכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ פְּטוּרוֹת מִן הַמְּזוּזָה חוּץ מִלִּשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין שֶׁהִיא דִּירָה לְכֹהֵן גָּדוֹל שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אַף הִיא גְּזֵירָה גָּזְרוּ עָלֶיהָ בִּשְׁעָרֶיךָ אִית תַּנֵּי תָּנֵי פְּרָט לְשַׁעֲרֵי הַר הַבַּיִת וְהָעֲזָרוֹת אִית תַּנֵּי תָּנֵי לְרַבּוֹת מַאן דְּאָמַר פְּרָט ר' יְהוּדָה מַאן דְּאָמַר לְרַבּוֹת רַבָּנָן. יָאוּת אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מַה טַּעֲמָא דְּרַבָּנָן בִּשְׁעָרֶיךָ וְכִי בֵּית דִּירָה הֵן הֵתִיב ר' יוֹסֵי בֵּי ר' בּוֹן וְהָתָנֵי בִּשְׁעָרֶיךָ לְרַבּוֹת שַׁעֲרֵי הַמְּדִינָה וְכִי בֵּית דִּירָה הֵן לֹא שֶׁבָּהֶן הֵן נִכְנָסִין לְבֵית דִּירָה וְהָכָא שֶׁבָּהֶן הָיוּ נִכְנָסִין לְבֵית דִּירָה חַלְּדַת הַמּוּלִים חַיֶּיבֶת בִּמְזוּזָה חַלּוֹן שֶׁהוּא אַרְבַּע עַל אַרְבַּע עַל אַרְבַּע שֶׁעֲבָדִים יוֹשְׁבִים שָׁם וּמְנִיפִין לְרִבּוֹנֵיהֶם חַיָּיבִין בִּמְזוּזָה לוּלִים אֵלּוּ עַל גַּב אֵלּוּ חַיָּיבִין בִּמְזוּזָה הֵן דּוּ דָּרֵם אַסְקוּפְּתָה אַרְעֵייתָא ר' יוֹסָה הֲוָה מְצַטַּעֵר דְּלֹא חָמָא לוּלֵא דְר' אֵילַי דַּהֲוָה עָבֵיד מִן דַּעְתּוֹן דְּכָל רַבָּנָן: לְלִישְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין: אַבָּא שָׁאוּל הָיָה קוֹרֵא אוֹתָהּ לִשְׁכַּת בּוּלּוּטִין בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ קוֹרִין אוֹתָהּ לִשְׁכַּת בּוּלּוּטִין וְעַכְשָׁיו הֵן קוֹרְאִין אוֹתָהּ לִשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין פָּרְאִידְתִּין מִילָּא עֲבִידָה בָּרִאשׁוֹן שֶׁהָיוּ מְשַׁמְּשִׁין הוּא וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ שִׁימְּשׁוּ בּוֹ שְׁמוֹנָה עָשָׂר כֹּהֲנִים אֲבָל בַּשֵּׁנִי עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ נוֹטְלִין בְּדָמִים וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ הוֹרְגִין זֶה אֶת זֶה בְּכָשָׁפִים שִׁמְּשׁוּ בּוֹ שְׁמוֹנִים כֹּהֲנִים וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוֹנִים וְאֶחָד וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוֹנִים וּשְׁנַיִם וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוֹנִים וְשָׁלֹשׁ וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוֹנִים וְאַרְבַּע וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ וּמֵהֶן שִׁמְּשׁוּ שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק אַרְבָּעִים שָׁנָה אָמַר רַבִּי אַחָא כְּתִיב "יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים" (משלי י, כז), אֵילּוּ כֹּהֲנִים שֶׁשִּׁימְּשׁוּ בְּבֵית הָרִאשׁוֹן "וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה" – אֵילּוּ שֶׁשִּׁימְּשׁוּ בְּבִנְיָן הַשֵּׁנִי מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשִּׁילַּח בְּיָדוֹ בְּנוֹ שְׁתֵּי מִידּוֹת שֶׁל כֶּסֶף מְלֵיאוֹת כֶּסֶף וּמְחוּקֵיהֶן כֶּסֶף וּבָא אֶחָד וְשִׁילַּח בְּיַד בְּנוֹ שְׁתֵּי מִידּוֹת שֶׁל זָהָב מְלֵיאוֹת זָהָב וּמְחוּקֵיהֶן זָהָב אָמְרוּ כַּסֶּפֶּה הִפְסִיד אֶת הַמְּנוֹרָה מָצָאנוּ שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה אֶלָּא שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה וּמְגַלִּים עֲרָיוֹת וְשׁוֹפְכִי דָמִים וְכֵן בַּשֵּׁנִי ר' יוֹחָנָן בַּר תּוֹרְתָא אָמַר מָצָאנוּ שֶׁלֹּא חָרְבָה שִׁילֹה אֶלָּא שֶׁהָיוּ מְבַזִּים אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וּמְחַלְּלִין אֶת הַקָּדָשִׁים מָצָאנוּ שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה אֶלָּא שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וּמְגַלֵּי עֲרָיוֹת וְשׁוֹפְכִין דָּמִים אֲבָל בַּשֵּׁנִי מַכִּירִין אָנוּ אוֹתָם שֶׁהָיוּ יְגִיעִין בַּתּוֹרָה וּזְהִירִין בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשְׂרוֹת וְכָל וֶטֶת טוֹבָה הָיְתָה בָּהֶן אֶלָּא שֶׁהָיוּ אוֹהֲבִין אֶת הַמָּמוֹן וְשׂוֹנְאִין אִילּוּ לְאֵלּוּ שִׂנְאַת חִנָּם וְקָשָׁה הִיא שִׂנְאַת חִנָּם שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים דְּתַנֵּי ר' זְעֵירָה וְר' יַעֲקֹב בַּר אַחָא וְר' אֲבוּנָה הֲווֹן יָתְבִין אָמְרִין בְּיוֹתֵר שֶׁבָּרִאשׁוֹן נִכְנָסוּ וּבַשֵּׁנִי לֹא נִכְנָסוּ אָמַר רַבִּי זְעֵירָא הָרִאשׁוֹנִים עָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְהַשְּׁנִיִּים לֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָרִאשׁוֹנִים

[דף ה' ע"א]

נִתְגַּלּוּ עֲוֹונָם וְנִתְגַּלָּה קִצָּם הַשְּׁנִיִּים נִתְגַּלָּה עֲוֹונָם וְלֹא נִתְגַּלָּה קִצָּם שָׁאֲלוּ אֶת ר' אֱלִיעֶזֶר הוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים כְּשֵׁרִים מִן הָרִאשׁוֹנִים אָמַר לָהֶן עֵידֵיכֶם הַבְּחִירָה יוֹכִיחַ אֲבוֹתֵינוּ הָעֲבִירוּ אֶת הַתִּקְרָה וְיָגַל אֵת מָסַךְ יְהוּדָה" (ישעיה כב, ח), אֲבָל אָנוּ פְּעָפַּעְנוּ אֶת הַכְּתָלִים "הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ" (תהלים קלז, ז), אָמְרוּ כָּל דּוֹר שֶׁאֵינוֹ נִבְנֶה בְּיָמָיו מַעֲלִין עָלָיו כְּאִלּוּ הוּא הֶחֱרִיבוֹ. מַתְקִינִין לוֹ כֹּהֵן אַחֵר תַּחְתָּיו שֶׁמָּא יֶאֱרַע בּוֹ פְּסוּל. מַה מְיַיחֲדִין לֵיהּ עִמּוֹהִי אָמַר רַבִּי חַגַּיי מִשּׁוּם דְּאֵין מְיַיחֲדִין לֵיהּ עִמּוֹהִי דּוּ קָטַל לֵיהּ אוֹתוֹ אֶחָד מוֹשְׁחִין שְׁנַיִם אָמַר ר' יוֹחָנָן מִפְּנֵי אֵיבָה עָבַר זֶה וְשִׁימֵּשׁ זֶה הָרִאשׁוֹן כָּל קְהוּשַּׁת כְּהוּנָּה עָלָיו הַשֵּׁנִי אֵינוֹ כָּשֵׁר לֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן עָבַר וְעָבַד עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁירָה. עֲבוֹדָתוֹ מִשָּׁל מִי נִישְׁמְעִינָהּ מִן הַדָּא מַעֲשֶׂה בְּבֶן אֵילָם מִצִּיפּוֹרִין שֶׁאֵירַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְנִכְנַס בֶּן אֵילָם וְשִׁימֵּשׁ תַּחְתָּיו בְּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה וּכְשֶׁיָּצָא אָמַר לְמֶלֶךְ אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים מִשֶּׁלִּי הֵן קְרֵיבִין אוֹ מִשֶּׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְיָדַע הַמֶּלֶךְ מַה הוּא שׁוֹאֲלוֹ אָמַר לוֹ בֶּן אֵילָם אִילּוּ לֹא דַּיֶּיךָ אֶלָּא ששימשתה שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם וְיָדַע בֶּן אֵילָם שֶׁהוּסַּע מִכְּהוּנָּה גְּדוֹלָה מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעוֹן בֶּן קְמְחִית שֶׁיָּצָא לְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וְנִתְּזָה צִינּוֹרָה שֶׁל רוֹק מִפִּיו עַל בְּגָדָיו וְטִימְּאַתּוּ וְנִכְנַס יְהוּדָה אָחִיו וְשִׁימֵּשׁ תַּחְתָּיו בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה וְרָאַתָ אִימּוֹן שְׁנֵי בָּנָיהָ כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים בְּיוֹם אֶחָד שִׁבְעָה בָּנִים הָיוּ לָהּ לַקְּמְחִית וְכֻלָּן שִׁמְּשׁוּ בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה שָׁלְחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ לָהּ מַה מַּעֲשִׂים טוֹבִים יֵשׁ בְּיָדֵךְ אָמְרָה לָהֶן יָבֹא עָלַי אִם רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי שְׁעָרוֹת רֹאשִׁי וְאוֹמֶרֶת חַלּוּקִי מִיָּמַי אָמְרוּן כָּל קְמְחַנְיָא קָמַח וְקִמְחָא דְּקְמְחִית סֹלֶת וְקָרוֹן עָלָהּ "כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ" (תהלים מה, יד), יָכוֹל יְהֵא מָשׁוּחַ מִלְחָמָה מֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה תַּלְמוּד לוֹמַר תַּחְתָּיו מִכָּאן אָת שֶׁבָּנוֹ עוֹבֵד תַּחְתָּיו מֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה יָצָא מָשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁאֵין בָּנוֹ עוֹבֵד תַּחְתָּיו וּמְנַיִן לְמָשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁאֵין בְּנוֹ עוֹבֵד תַּחְתָּיו תַּלְמוּד לוֹמַר "שִׁבְעַת יָמִים יִלְבָּשָׁם הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו מִבָּנָיו" (שמות כט, ל) וְגוֹ' אֶת שֶׁהוּא בָּא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ בְּנוֹ עוֹבֵד תַּחְתָּיו יָצָא מָשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁאֵינוֹ בָּא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וּמְנַיִן שֶׁהוּא מִתְמַנֶּה לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר: "וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר נָגִיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים ה' עִמּוֹ" (דברי הימים א' ט, כ), ר' יוֹסֵי בַּד הֲוָה בָּעֵי מִקְנְטְרָה לְר' לְעָזָר בֵּי ר' יוֹסֵי הֲוָה אָמַר לֵיהּ לְפָנִים עִמּוֹ לְפָנִים עִמּוֹ בִּימֵי זִמְרִי מִיחָה בִּימֵי פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה לֹא מִיחָה מְנַיִן שֶׁהוּא נִשְׁאַל בִּשְׁמוֹנָה ר' חִייָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן "וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו" (שמות כט, כט), מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אַחֲרָיו אֶלָּא לִגְדוּלָה שֶׁל אַחֲרָיו וּמְנַיִן שֶׁהוּא עוֹבֵד בִּשְׁמוֹנָה ר' יִרְמְיָה בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אַחֲרָיו לְקִדּוּשָׁה שֶׁל אַחֲרָיו אָמַר לֵיהּ ר' יוֹנָה עִמְּךָ הָיִיתִי לֹא אָמַר עוֹבֵד אֶלָּא נִשְׁאַל וּבַמֶּה נִשְׁאַל אַיְיתֵי רַב הוֹשַׁעְיָה מַתְנִיתָא דְּבַר קַפָּרָא מִן דְּרוֹמָא וְתָנָא

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ עוֹבֵד לֹא בִּשְׁמוֹנָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְלֹא בְּאַרְבָּעָה שֶׁל כֹּהֵן הֶדְיוֹט אָמַר ר׳ בָּא בְּדִין הָיָה שֶׁיְּהֵא עוֹבֵד בְּאַרְבָּעָה וְלָמָּה אֵינוֹ עוֹבֵד שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים רָאִינוּ כֹּהֵן גָּדוֹל פְּעָמִים עוֹבֵד בְּאַרְבָּעָה פְּעָמִים בִּשְׁמוֹנָה אָמַר רַבִּי יוֹנָה וְלֹא מִבִּפְנִים הוּא עוֹבֵד וְלֹא מִבַּחוּץ נִשְׁאַל וְטוֹעִין מִבִּפְנִים לְבַחוּץ וְכִי רַבִּי טַרְפוֹן אֲבִיהֶן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל לֹא טָעָה

[דף ה׳ ע״ב]

בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דתני (במדבר י) ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי רַבִּי עקיבה אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי אחי אמי חיגר באחת מרגליו עומד בעזרה וחצוצרתו בידו ותוקע אמר לו רַבִּי עקיבה רבי שמא לא ראיתה אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי שֶׁלֹּא הטיתה ימין ושמאל אני הוא שראיתי את המעשה ושכחתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים לשמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו (ויקרא טז) וכפר הכהן אשר ימשח אתו מה תַּלְמוּד לוֹמַר לפי שכל הפרשה אמורה באהרן אין לי אלא אהרן עצמו ומניין לרבות כהן אחר תַּלְמוּד לוֹמַר אשר ימשח אתו משוח בשמן המשחה ומרובה בבגדים מניין תַּלְמוּד לוֹמַר (שם) ואשר ימלא את ידו ומניין לרבות כהן אחר המתמנה תַּלְמוּד לוֹמַר וכפר הכהן במה הוא מתכפר רבנין דקיסרין בשם רַבִּי חייה בר יוסף בפה אָמַר רַבִּי זעירה הדא אמרה שממנין זקנים בפה אָמַר רַבִּי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין על ישראל מניין כשם שמתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול כך מקדשין לו אשה אחרת על תנאי שמא יארע דבר באשתו שנאמר (שם) וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו דברי רַבִּי יהודה אמר לו רַבִּי יוסה אם כן אין לדבר סוף מהו אין לדבר סוף שמא תמות אשה זו ותמות אשה אחרת אָמַר רַבִּי מנא עד דאת מקשי לה על דרבי יהודה קשייתה על דרבנן שמא יארע קרי לכהן זה ויארע קרי לכהן אחר קרי מצוי מיתה אינה מצויה גזרו על דבר שהוא מצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי והא אשכחנן דַּרַבִּי יהודה אמר מיתה מצויה הדא הוא דתנינן תמן רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו תמן תנינן המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים תמן את אמר אין מיתה מצויה וכא את אמר מיתה מצויה תמן ביחיד וכאן בציבור חומר הוא בצבור והא אשכחנן דַּרַבִּי יהודה מחמיר ביחיד דתני אָמַר רַבִּי יהודה לא היה שופר שֶׁל קינים בירושָׁלַם מפני התערובות שמא תמות אחד מהן ונמצא דמי חטאות מיתות מעורבות בקרבן ויקדש מאתמול וכפר בעדו ובעד ביתו ולא בעד שני בתים רבי גמליאל בַּרַבִּי איניוני בעא קומי רבי מנא לא נמצא בקונה קיניין בשבת א״ל

משום שבות שהתירו במקדש אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דכנסין ארמלן צריך לכונסן מבעוד יום שֶׁלֹּא יהא כקונה קניין בשבת:

הֲלָכָה ב מַתְנִי' כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגלים ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש:

[דף ו' ע"א]

גמ' וְאֵינוֹ טָמֵא מִשּׁוּם הַזָּיֶיתוֹ אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן מִשֶּׁהָיָה מַקְרִיב קָרְבְּנוֹתָיו הָיוּ מַזִּין עָלָיו: שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל מַקְרִיב בְּרֹאשׁ וְנוֹטֵל חֵלֶק בָּרֹאשׁ: הֵיזֵּי עֲבִידָה עוֹר וֶה שֶׁלִּי חַלָּה אַחַת מִשְּׁתֵּי הַלֶּחֶם שֵׁשׁ חַלּוֹת מִלֶּחֶם הַפָּנִים הָכָא הוּא נָסֵב כּוּלָּהּ וְכָא הוּא נָסֵיב פַּלְגָּא אָמַר רַבִּי זְעֵירָה כָּאן לְקָרְבַּן יָחִיד וְכָאן לְקָרְבַּן צִיבּוּר תָּנֵי ר' אוֹמֵר אֲנִי שֶׁלֹּא יִטּוֹל אֶלָּא מֻחֲצָה אִית תַּנֵּיי תָּנֵי ר' אוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי שֶׁיִּטּוֹל מֻחֲצָה הֵיזֵּי עֲבִידָה הָיָה שָׁם עוֹר אֶחָד רַבָּנָן אָמְרֵי נוֹטֵל אֶת כּוּלּוֹ ר' אוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי שֶׁלֹּא יִטּוֹל אֶלָּא מֻחֲצָה הָיוּ שָׁם אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה עוֹרוֹת רַבָּנָן אָמְרֵי נוֹטֵל אֶחָד רַבִּי אוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי נוֹטֵל מֻחֲצָה מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי "וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" (ויקרא ב, ג) וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאַהֲרֹן בְּכְלָל בָּנָיו וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו אֶלָּא אָמַר אַהֲרֹן יֵשׁ בּוֹ פַּלְגָּא וּבָנָיו יֵשׁ בָּהֶן פַּלְגָּא כַּהֲדָא בּוּלֵי וְאַסְטַרְגֵי הֲוָה לוֹן קְרִיבוּ אָתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי ר' וְאָמַר אֵין בּוּלֵי בְּכְלָל אִסְטַרְגֵי וְלֵיידָא מִילָּה אָמַר בּוּלֵי וְאַסְטַרְגֵי אֶלָּא אָמַר אִילֵּין יִתְנוּן פַּלְגָּא וְאִילֵּין יִתְנוּן פַּלְגָּא אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן ר' כְּדַעְתֵּיהּ דְּר' אָמַר וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְאַהֲרֹן מֻחֲצָה וּלְבָנָיו מֻחֲצָה מֵתִיב ר' בָּא בַּר מָמָל וְהָא מַתְנִיתִין פְּלִיגָא הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי מֵאָה עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיאָן בִּשְׁנֵי כֶלִים מֵבִיא חֲמִשִּׁים בְּכְלִי א' וַחֲמִשִּׁים בְּכְלִי א' וְאִם הֵבִיא שִׁשִּׁים בְּכְלִי אֶחָד וְאַרְבָּעִים בִּכְלִי אֶחָד יָצָא אִילּוּ מִי שֶׁאָמַר הֲרֵי עָלַי מֵאָה עֶשְׂרוֹנוֹת סְתָם וְלֹא אָמַר בְּכַמָּה כֵלִים הוּא מְבִיאָן וּלְיֵידָא מִילָּה אָמַר לְהָבִיאָן בִּשְׁנֵי כֵלִים יָבִיא חֲמִשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד וַחֲמִשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד וְתַנֵּי עֲלָהּ אִם הֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד וְאַרְבָּעִים בִּכְלִי אֶחָד יָצָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן מִכֵּיוָן שֶׁעַד שִׁשִּׁים יְכוֹלִין לְבָלֵל כְּמִי שֶׁקִּבֵּל לוֹ שִׁשִּׁים מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה לֹא

[דף ו' ע"ב]

צוֹרְכָא דְּלֹא אָמַר הֲרֵי עָלַי שִׁשִּׁים עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיאָן בִּשְׁנֵי כֵלִים מֵבִיא שְׁלֹשִׁים בִּכְלִי אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים בִּכְלִי אֶחָד וְאִם הֵבִיא אַרְבָּעִים בִּכְלִי אֶחָד וְעֶשְׂרִים בִּכְלִי אֶחָד יָצָא אַשְׁכַּח תָּנֵי בֵּן ר' חֲנַנְיָה חֲבֵרִין דְּרַבָּנִין בָּעֵי לְמֵידִין מִידַּת הַדִּין מֵעֶשְׂרוֹן אַשְׁכַּח תָּנֵי וְהוּא לָמֵד מִידַּת הַדִּין מִמִּדַּת עֶשְׂרוֹן אָמַר רַבִּי אָבוֹן

בִּלְבַד שֶׁלֹּא יְבִיאֵם בְּגֹ׳ בֵּילִים ר׳ בָּא בַּר מָמָל אָמַר אֲפִלּוּ בְּכַמָּה בֵּילִים ר׳ יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם ר״י בֶּן לֵוִי בְּכָל יוֹם כֹּהֵן גָּדוֹל מִתְלַבֵּשׁ בְּבִגְלָיו וּבָא וּמַקְרִיב תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר אִם יֵשׁ שָׁם נְדָרִים וּנְדָבוֹת הוּא מַקְרִיבָן וְהוֹלֵךְ בְּתוֹ בֵּיתוֹ וּבָא וּמַקְרִיב תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם וּבָא וְלָן בְּלִשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין ר׳ עוּקְבָה בְּשֵׁם ר״י בֶּן לֵוִי לֹא הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים אִית תַּנֵּיי תָּנֵי הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל מְצָחוֹ אִית תַּנֵּיי תָּנֵי אֲפִלּוּ בְּזָוִית מַאן דְּאָמַר הֵצִיץ מְרַצֶּה עַל מְצָחוֹ וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד וּמַאן דְּאָמַר אֲפִלּוּ בְּזָוִית מִן הֲדָא דְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים מַאן דְּאָמַר הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל פִּסְחוֹ מְסַיֵּיעַ לְר׳ יוֹסֵי בֵּי ר׳ בּוֹן מַאן דְּאָמַר אֲפִלּוּ בְּזָוִית מְסַיֵּיעַ לְר׳ עוּקְבָה׃

הלכה ג מתני׳ מָסְרוּ לוֹ זְקֵנִים מִזִּקְנֵי בֵּית דִּין קוֹרִין לְפָנָיו כְּסֵדֶר הַיּוֹם וְאוֹמְרִים לוֹ אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל קְרָא אַתָּה בְּפִיךָ שֶׁמָּא שָׁכַחְתָּ אוֹ שֶׁמָּא לֹא לָמַדְתָּ עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים שַׁחֲרִית מַעֲמִידִין אוֹתוֹ בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח וּמַעֲבִירִין לְפָנָיו פָּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מַפִּיר וְרָגִיל בָּעֲבוֹדָה׃

גמ׳ שֶׁמָּא שָׁכַחְתָּ אוֹ שֶׁמָּא לֹא לָמַדְתָּ לֹא כֵן תָּנֵי ״וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו״ (ויקרא כא, י) שֶׁתְּהֵא גְּדוּלָּתוֹ מֵאֶחָיו, ״אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה״ – רַבִּי אוֹמֵר בְּנוֹי בְּכֹהֵן בְּעוֹשֶׂר בְּחָכְמָה וּבְמַרְאֶה אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר׳ בּוֹן כָּאן בָּרִאשׁוֹן וְכָאן בַּשֵּׁנִי׃ מַעֲמִידִין אוֹתוֹ בְּשַׁעֲרֵי מִזְרָח׃ אֵיכָן הָיוּ מַעֲמִידִין אוֹתוֹ מִבִּפְנִים אוֹ מִבַּחוּץ אֵין תֵּימַר מִבִּפְנִים כַּיי דְּתָנִינַן תַּמָּן חֲמֵשׁ טְבִילוֹת הָיָה שָׁם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אַחַת שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם נִכְנָס לָעֲזָרָה לַעֲבוֹדָה אֲפִלּוּ טָהוֹר עַד שֶׁיְּהֵא טוֹבֵל וְאַרְבָּעָה מֵהֶמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין תֵּימַר מִבַּחוּץ כּוּלָּהֶן מֵהֶמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים׃ מַעֲבִירִין לְפָנָיו פָּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים׃ לָמָּה לֹא אָמַר שָׁעִיר אָמַר רַבִּי בָּא קַרְטִיגְנָא בְּלֹא כָךְ אֵינוֹ זָקוּק לְהַעֲרוֹת אַשְׁפַּח תָּנֵי וְשָׁעִיר׃

[דף ז׳ ע״א]

הלכה ד מתני׳ כָּל שִׁבְעַת יָמִים לֹא הָיוּ מוֹנְעִין מִמֶּנּוּ מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה עֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוּרִים עִם חֲשֵׁיכָה לֹא הָיוּ מַנִּיחִין אוֹתוֹ לוֹכַל הַרְבֵּה שֶׁהַמַּאֲכָל מֵבִיא אֶת הַשֵּׁינָה׃

גמ׳ תָּנֵי לֹא הָיוּ מַנִּיחִין אוֹתוֹ לוֹכַל לֹא חָלָב וְלֹא בֵּצִים וְלֹא גְּבִינָה וְלֹא בָּשָׂר שֶׁמֶן וְלֹא יַיִן יָשָׁן וְלֹא קוֹנְדִיטוֹן וְלֹא גְּרִיסִין שֶׁל פּוּל וְלֹא עֲדָשִׁים שְׁמוּאֵל אָמַר וְלֹא אֶתְרוֹג וְלֹא כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַרְגִּיל לְזִיבָה אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ קוֹרִין עָלָיו אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה ״אִם ה׳ לֹא יִבְנֶה בַיִת״ וְגוֹ׳ וְלֹא מִן הַנִּיסִּים שֶׁהָיוּ נַעֲשִׂין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵן אָמַר רַבִּי אָבִין עַל שֵׁם לֹא תִנָּסוּן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן כָּאן בְּרִאשׁוֹן וְכָאן בַּשֵּׁנִי׃

הלכה ה מתני׳ מְסָרוּהוּ זְקֵנֵי בֵית דִּין לְזְקֵנֵי כְּהוּנָּה הוֹלִיכוּהוּ לַעֲלִיַּת בֵּית אַבְטִינָס הִשְׁבִּיעוּהוּ וְנִפְטְרוּ וְהָלְכוּ לָהֶם אָמְרוּ לוֹ אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל אָנוּ שְׁלוּחֵי בֵית דִּין וַאֲתָּה שְׁלוּחֵינוּ וּשְׁלִיחַ בֵּית דִּין מַשְׁבִּיעִין אָנוּ עָלֶיךָ בְּמִי שֶׁשִּׁיכֵּן אֶת שְׁמוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה שֶׁלֹּא תְשַׁנֶּה דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁאָמַרְנוּ לְךָ וְהוּא פּוֹרֵשׁ וּבוֹכֶה וְהֵן פּוֹרְשִׁין וּבוֹכִין׃

גמ׳ עַל גַּבֵּי שַׁעַר הַמַּיִם הָיְתָה וְסָמוּךְ לְלִישְׁכָּתוֹ הָיְתָה הוּא פּוֹרֵשׁ וּבוֹכֶה שֶׁנֶּחְשַׁד וְהֵן פּוֹרְשִׁין וּבוֹכִין שֶׁצָּרְכוּ לְכָךְ וְלָמָּה מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי הַבַּייתוֹסִין שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים יַקְטִיר מִבַּחוּץ וְיִכָּנֵס מִבִּפְנִים מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִקְטִיר מִבַּחוּץ וְהִכָּנֵס מִבִּפְנִים וּכְשֶׁיָּצָא אָמַר לְאָבִיו אַף עַל פִּי שֶׁהָיִיתֶם דּוֹרְשִׁין כָּל יְמֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם עַד שֶׁעָמַד אוֹתוֹ הָאִישׁ וְעָשָׂה אָמַר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהָיִינוּ דּוֹרְשִׁין כָּל יָמֵינוּ אֲבָל כִּרְצוֹן חֲכָמִים הָיִינוּ עוֹשִׂין תָּמֵיהַּ אֲנִי אִם יַאֲרִיךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ יָמִים בָּעוֹלָם אָמְרוּ לֹא בָאוּ יָמִים קְלִין עַד שֶׁמֵּת וְיֵשׁ אוֹמְרִים יָצָא חוֹטְמוֹ מְזַנֵּק תּוֹלָעִים וּכְמִין פַּרְסַת עֶגֶל עָלַת בְּתוֹךְ מִצְחוֹ אִית דְּבָעֵי מֵימָר הִיא דְּפָרָה הִיא דְּסוּפָה הִיא דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים ר׳ סִימוֹן לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא אִי דְּפָרָה וּדְסוּפָה חַד וּדְכִפּוּרִים חַד אוֹ דְּפָרָה וּדְכִפּוּרִים חַד וּדְסוּפָה חַד מַאן דְּאָמַר לֹא בָאוּ יָמִים קְלִים עַד שֶׁמֵּת תְּלָתֵיהוֹן עָבַד מַאן דְּאָמַר יָצָא חוֹטְמוֹ מְזַנֵּק תּוֹלָעִים וּכְמִין פַּרְסַת עֶגֶל יָצָאת מִתּוֹךְ מִצְחוֹ כְּמַאן דְּאָמַר אִי דְּפָרָה וּדְסוּפָה חַד וּדְכִפּוּרִים חַד אוֹ דְּפָרָה וּדְכִפּוּרִים חַד וּדְסוּפָה חַד צְוָחָה עֲלֵיהֶן הָעֲזָרָה צְאוּ מִיכַּן בְּנֵי עֲלִי טִמֵּאתֶם בֵּית אֱלֹהֵינוּ

[דף ז׳ ע״ב]

בּוֹ בְּיוֹם נִפְגְּמָה קֶרֶן הַמִּזְבֵּחַ וְנָתְנוּ עָלָיו גּוּשׁ שֶׁל מֶלַח שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּפָגוּם שֶׁכָּל מִזְבֵּחַ שֶׁאֵין לוֹ קֶרֶן וְסוֹבֵב וְיסוֹד פָּסוּל הוּא בָּעוֹן קוֹמֵי ר׳ אַבָּהוּ וְהָא כְּתִיב ״וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ״ (ויקרא טז, יז), אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁכָּתַב בָּהֶן ״וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם״ (יחזקאל א, י) לֹא יִהְיוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד אָמַר לוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נִכְנָס כְּדַרְכּוֹ כְּתִיב וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְנָתַן אֶת הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה׳ שֶׁלֹּא יַתְקֵן מִבַּחוּץ וְיִכָּנֵס מִבִּפְנִים שֶׁהָרֵי הַצַּדּוֹקִין אוֹמְרִים יְתַקֵּן מִבַּחוּץ וְיִכָּנֵס אִם לִפְנֵי בְּשָׂר וָדָם עוֹשִׂין כֵּן קַל וָחוֹמֶר לִפְנֵי הַמָּקוֹם וְאוֹמֵר ״כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת״ (ויקרא טז, ב) אָמְרוּ לָהֶן חֲכָמִים וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר וְנָתַן אֶל הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה׳ אֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא מִבִּפְנִים אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת מְלַמֵּד שֶׁהוּא נוֹתֵן בְּהּ מַעֲלֶה עֲשָׁר וּמְנַיִין שֶׁהוּא נוֹתֵן בְּהּ מַעֲלֶה עָשָׁן תַּלְמוּד לוֹמַר וְכִסָּה עָנָן הַקְּטֹרֶת אֶת הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרוֹן וְלֹא יָמוּת הָא אִם לֹא נָתַן בְּהּ מַעֲלֶה עָשָׁן אוֹ שֶׁחִיסֵּר אַחַת מִסַּמְמָנֶיהָ חַיָּב מִיתָה וְלֹא יָמוּת הֲרֵי זֶה עוֹנֵשׁ כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת הֲרֵי זֶה אַזְהָרָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן יָכוֹל עוֹנֵשׁ וְאַזְהָרָה נֶאֱמְרוּ קוֹדֶם לְמִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן תַּלְמוּד לוֹמַר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן אִי אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן יָכוֹל שְׁנֵיהֶן נֶאֱמְרוּ אַחַר מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי

אַהֲרֹן תַּלְמוּד לוֹמַר כִּי בָּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת הָא כֵּיצַד אַזְהָרָה נֶאֱמְרָה קוֹדֶם מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְעוֹנֶשׁ נֶאֱמַר לְאַחַר מִיתַת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא כִּי בָּעָנָן נִרְאֵיתִי אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא אֵרָאֶה מִיכַּן שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹנֵשׁ אֶלָּא אִם כֵּן הִזְהִיר׃

הלכה ו מתני׳ אִם הָיָה חָכָם הוֹרֵשׁ וְאִם לָאו תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוֹרְשִׁין לְפָנָיו אִם רָגִיל לִקְרוֹת קוֹרֵא וְאִם לָאו קוֹרִין לְפָנָיו וּבַמֶּה קוֹרִין לְפָנָיו בְּאִיּוֹב וּבְעֶזְרָא וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים זְכַרְיָה בֶּן קְבוּטַל אוֹמֵר פְּעָמִים הַרְבֵּה קָרִיתִי לְפָנָיו בְּדָנִיֵּאל׃

גמ׳ תָּנֵי בְּמִשְׁלֵי וּבְתִילִים מְפַנֵּי שֶׁמַּעֲמָן מֵפִיג אֶת הַשִּׂינָה כַּהֲנָא שָׁאַל לְרַב מַה נִיתְנֵי קְבוּטַל קָבוּטַל וַהֲוָה קָאֵים מַצְלִי וַחֲוִי לֵיהּ בְּאֶצְבְּעָתֵיהּ צָפַר קְבוּטַר׃

הלכה ז מתני׳ בִּיקֵּשׁ לְהִתְנַמְנֵם פִּרְחֵי כְהוּנָּה מַכִּין לְפָנָיו בְּאֶצְבַּע צְרֵדָה וְאוֹמְרִים לוֹ אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל עֲמוֹד וְהָפֵג אַחַת עַל הָרִצְפָּה וּמַעֲסִיקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הַשְׁחִיטָה׃

גמ׳ רַב חוּנָא אָמַר בְּאֶצְבַּע צְרֵדָה בְּפֶה וְרִ׳ יוֹחָנָן אָמַר בְּאֶצְבַּע צְרֵדָה בְּיַד מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל ר׳ יוֹחָנָן בְּפֶה לֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכִינּוֹר פְּתַר לָהּ נְעִימָה הַנֶּאֱמֶרֶת בְּאֶצְבַּע צְרֵדָה אוֹמֶרֶת בְּפֶה לֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכִנּוֹר׃

הֲלָכָה ח מַתְנִיתִין בְּכָל יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ מִקְּרוֹת הַגֶּבֶר אוֹ בְּסָמוּךְ לוֹ לְפָנָיו אוֹ מִלְּאַחֲרָיו וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים מֵהֶצוֹת

[דף ח׳ ע״א]

וּבִרְגָלִים מֵאַשְׁמוֹרֶת הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה קְרוֹת הַגֶּבֶר מַגַּעַת עַד שֶׁהָיְתָה עֲזָרָה מְלֵיאָה מִיִּשְׂרָאֵל׃

גמ׳ אָמַר רַבִּי מָנָא לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּאִי לֹא יוֹם הַכִּפּוּרִים מֵאַשְׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה וּבִרְגָלִים מֵהֶצוֹת שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי צְמָאוֹן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן תְּחִילַּת עֲבוֹדָה שֶׁל מָחָר הִיא וְצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר הַמְשׁוּקָע בְּמַיִם׃

פרק ב

הלכה א מתני׳ בָּרִאשׁוֹנָה כָּל מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְתָרֵם אֶת הַמִּזְבֵּחַ תּוֹרֵם בִּזְמַן שֶׁהֵן מְרוּבִּין רָצִין וְעוֹלִין בַּכֶּבֶשׁ וְכָל הַקּוֹדֶם אֶת חֲבֵירוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת זָכָה וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם שָׁוִים הַמְמֻנֶּה אוֹמֵר לָהֶן הַצְבִּיעוּ וּמַה הֵן מוֹצִיאִין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וְאֵין מוֹצִיאִין אֲגוּדָּל בַּמִּקְדָּשׁ. מַעֲשֶׂה שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שָׁוִין וָרָצִין וְעוֹלִין

בַּכֶּבֶשׂ וְדָחַף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבֵירוֹ וְנִשְׁבְּרָה רַגְלוֹ וּכְשֶׁרָאוּ בֵּית דִּין שֶׁהֵן בָּאִין לִידֵי סַכָּנָה הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהוּ תּוֹרְמִין אֶת הַמְּזֻבָּחַ אֶלָּא בְּפַּיִם אַרְבַּע פְּיָסוֹת הָיוּ שָׁם וְזֶה הַפַּיִס הָרִאשׁוֹן׃

גמ׳ רַבִּי מָנָא בָּעֵי וְלָמָּה לֹא קָבְעוּ פַּיִס לִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן אֵיתָא חָמֵי שְׁחִיטָה כְּשֵׁירָה בְּזָר וְאַתְּ אָמַר יֵשׁ לָהּ פַּיִס תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן אֲמוּרָה בְּזָר וְאַתְּ אָמַר אֵין לָהּ פַּיִס חָזַר רַבִּי מָנָא וְאָמַר שְׁחִיטָה אֵינָהּ כְּשֵׁירָה אֶלָּא בַּיּוֹם אֲבָל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן כְּשֵׁירָה כָּל הַלַּיְלָה אִם אוֹמֵר אַתְּ יָפִים אַף הוּא אֵינוֹ מִשְׁכִּים עַל הַפֶּפֶק מַאי חָמִית מֵימָר בֵּן כָּל הַלַּיְלָה וְהֵרִים מִיכַּן לִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן שֶׁהִיא כְּשֵׁירָה כָּל הַלַּיְלָה׃ זָר שֶׁתָּרַם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חַיָּיב רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר פָּטוּר מַה טַּעַם דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ עֲבוֹדַת מַתָּנָה יָצָא זֶה שֶׁהוּא בַּהֲרָמָה מַאי טַעֲמָא דְּר׳ יוֹחָנָן לְכָל דָּבָר הַמִּזְבֵּחַ רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב אַרְבַּע

[דף ח׳ ע״ב]

עֲבוֹדוֹת שֶׁהַכֹּהֵן מְתַחַיֵּיב עֲלֵיהֶן מִבַּחוּץ זָר מִתְחַיֵּיב עֲלֵיהֶן מִבִּפְנִים וְאֵי זוֹ זוֹ הַקְטָרָה וּזְרִיקָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן. וְאָתְיָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֵיוִי אָמַר אֲפִלּוּ לִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן וְאָתְיָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן. חָתָה גָּחָלִים תִּפְלוּגְתָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. הוֹצִיא שְׁאָר הַדֶּשֶׁן תִּפְלוּגְתָא דְּר׳ יוֹחָנָן וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אַתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר אֲחֵרִים פְּחוּתִים מֵהֶן בְּרֶם כְּמַאן דְּאָמַר אֲחֵרִים לְרַבּוֹת בַּעֲלֵי מוּמִין הוּא זָר הוּא בַּעַל מוּם הַכֹּל מוֹדִין בְּזָר שֶׁפִּיזֵּר מַעֲרָכָה שֶׁל עֲצִים שֶׁהוּא חַיָּיב אָמַר ר׳ זְעִירָא וּבִלְבַד שְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים שֶׁהַכָּתוּב מַזְהִיר עֲלֵיהֶן לַעֲבוֹדַת כְּהוּנָּה וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים תָּנֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִנַּיִן לְהַצָּתַת הָאֲלִיתָא שֶׁלֹּא תְהֵא אֶלָּא בְּכֹהֵן כָּשֵׁר וּבִכְלִי שָׁרֵת תַּלְמוּד לוֹמַר וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי עֵילַת עַל לֵב שֶׁהַזָּר קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ לִימֵּד עַל הַצָּתַת הָאֵשׁ שֶׁלֹּא תְהֵא אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הַתִּיבוֹן וְהָא כְּתִיב וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה מִיכַּן לְהַצָּתַת הָאֵשׁ שֶׁלֹּא תְהֵא אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ דִּבְרֵי ר׳ יְהוּדָה מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה תַּמָּן הוּא צְרִיכָה כֹּהֵן כָּשֵׁר וְכָא הוּא אֵינָהּ צְרִיכָה כֹּהֵן כָּשֵׁר אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם בַּר יוּדָן מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ נֶאֱמַר בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְזָר. תָּרַם וְהִפְרִיחָתוֹ הָרוּחַ תִּפְלוּגְתָא דְּר׳ יוֹחָנָן וּדְר׳ חֲנִינָה דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָה קוֹמִין שָׁנָתְנוּ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים וְהִפְרִיחָתוֹ הָרוּחַ הָאַחֲרוֹנָה נִתְכַּפְּרוּ הַבָּעָלִים וְיָצְאוּ הַשְּׁיָרִים יְדֵי מְעִילָה ר״י אָמַר

[דף ט׳ ע״א]

מִשֶּׁיֵּאָחוֹז בָּרֵכוֹ מַה בְרוּבּוֹ בְרוּבּוֹ שֶׁל קוֹמֵץ אוֹ בְרוֹב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה אִיתְאֲמַרת אָתָא ר׳ חִזְקִיָּה ר׳ יוֹנָה ר׳ בָּא ר׳ חִייָה בְּשֵׁם ר׳ יוֹחָנָן בְּרוֹב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה אִיתְאֲמַרת תָּרֵם חֲצִייָהּ תִּפְלוּגְתָּא דְּר׳ יוֹחָנָן וּדְר׳ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן קוֹמֵץ שֶׁקִּדֵּשׁ בִּכְלִי וְהִקְטִירוֹ אֲפִילּוּ שֶׁמְּשִׁמִּין יָצָא ר׳ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר מַתְנִיתִין לֹא אָמְרָה בֵּן אֶלָּא הִקְטִיר בְּקוֹמְצוֹ פְּעָמִים כְּשֵׁירָה ר׳ חֲמָא בַּר עוּקְבָה בְּשֵׁם ר׳ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֵין קְמִיצָה פְּחוֹת מִשְּׁנֵי זֵתִים וְאֵין הַקְטָרָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת ר׳ יִצְחָק בֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל מֵעַתָּה כֹּהֵן שֶׁאֵין יָדוֹ מַחֲזֶקֶת כִּשְׁנֵי זֵיתִים פָּסוּל מִן הָעֲבוֹדָה תָּרֵם בְּשִׁמְאל תִּפְלוּגְתָּא דְּר׳ יוֹחָנָן וְר׳ יְהוּדָה בֵּי רַבִּי דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן קוֹמֵץ שֶׁקִּדֵּשׁ בִּכְלִי וְהִקְטִירוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי בֵּין בִּימִין בֵּין בִּשְׂמאל יְהוּדָה בֵּי רַבִּי דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן קוֹמֵץ שֶׁקִּדֵּשׁ בִּכְלִי וְהִקְטִירוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי בֵּין בִּימִין בֵּין בִּשְׂמאל יְהוּדָה בֵּי רַבִּי אוֹמֵר אוֹ בְּחַפָּאת בְּיָד אוֹ בְּאָשָׁם בִּכְלִי וּבִלְבַד בִּימִין הֵיתִיבוּן וְהָא תָּנֵי קִיבֵּל בִּימִינוֹ וְנָתַן בִּשְׂמאלוֹ יַחֲזִיר לִימִינוֹ אִם בִּשְׂמאל הוּא מַחֲזִיר לַמִּזְבֵּחַ לֹא כָל שֶׁכֵּן לְבָזְבֵּחַ אָמַר רַבִּי אִם אֲנָיֵיא אָדָם ר׳ לְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן שַׁנְיֵיה דְּתָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵינָהּ צְרִיכָה קִדּוּשׁ בָּזָךְ אָתְיָא דְּר׳ לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו דְּתָנֵינַן תַּמָּן שֶׁלֹּא בִכְלִי שָׁרֵת פָּסוּל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר מַאי כְּדוֹן רַבָּנָן דְּאִית לוֹן כְּלֵי שָׁרֵת צְרִיכָה לוֹן לְיָמִין רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלֵית לֵיהּ כְּלֵי שָׁרֵת לֹא צְרִיכָה לֵיהּ לְיָמִין אָמַר רַבִּי מָנָא וְתַמֵּיהַ אֲנָא הֵיךְ רַבָּנָן מְדַמְּיִין תִּרוּמַת הַדֶּשֶׁן לְהַקְטָרָה וְלֹא דְּמְיָא אֶלָּא לְקִמִּיצָה שֶׁזּוֹ בַּהֲרָמָה וְזוֹ בַּהֲרָמָה וְהֵרִים וְאֵין וְהֵרִים אֶלָּא

[דף ט׳ ע״ב]

בששייר אֲשֶׁר תֹּאכַל אֵין אֲכִילָה אֶלָּא בְּכָזַיִת הָיָה בְכוּפְלוֹ כַּזַּיִת לִיטּוֹל מִקְצָתוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל שֶׁאֵין בּוֹ כַּזַּיִת לִיטּוֹל אֶת כּוּפְלוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל שֶׁאֵין כָּאן שְׁייוּר וְהֵרִים אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ יָכוֹל עֵצִים תַּלְמוּד לוֹמַר עוֹלָה אִי עוֹלָה יָכוֹל אֵיבְרֵי עוֹלָה תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ הָא כֵּיצַד חוֹתָהּ מִן הַמְּאוּכָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְיוֹרֵד מִצְוָה לְהַקְדִּים אֵשׁ לָעֵצִים שֶׁנֶּאֱמַר וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ קִידֵּם עֵצִים לְאֵשׁ סִידֵּר עַד שֶׁלֹּא תָּרַם מַשְׁחִיל וְתוֹרֵם מְפָרֵק וְתוֹרֵם ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר חִילְּפֵיי שָׁאַל קוֹמֵץ שֶׁנָּתַנוּ עַל גַּבֵּי מַעֲרֶכֶת לְיָלָה מַה הֵן ר׳ יִרְמְיָה אָמַר חִילְּפֵיי שָׁאַל אִימּוּרִין שֶׁנָּתַנוּ עַל גַּבֵּי מַעֲרֶכֶת לַיְלָה מַה הֵן וְלֹא מַתְנִיתִין הִיא אֵין לְךָ קֹדֶם לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר אֶלָּא קְטוֹרֶת בִּלְבַד מַתְנִיתִין לְמִצְוָה מַה צְרִיכָה לֵיהּ לְעִיכּוּב צִיץ מַהוּ שֶׁיְּרַצֶּה עַל טֻמְאַת יָדַיִם יָדַיִם מַהוּ שֶׁיִּפָּסְלוּ מִשּׁוּם יוֹצֵא וְלָאוּ מַתְנִיתִין הִיא קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וְנִיטְמוּ מַטְבִּילָן וְהֵן טְהוֹרוֹת יָצָא לֹא נִפְסְלוּ מִשּׁוּם יוֹצֵא וְאַתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר אֵין הַלִּינָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם מַה צְרִיכָה לֵיהּ בְּרַם הָכָא כְּמַאן דְּאָמַר לִינָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם יָדַיִם מַהוּ שֶׁיִּפָּסְלוּ מִשּׁוּם מְחוּסָר זְמַן וְלָאוּ מַתְנִיתִין הִיא קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו הַיּוֹם לָעֲבוֹדָה שֶׁל מָחָר אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן תִּרוּמַת הַדֶּשֶׁן תְּחִילַּת עֲבוֹדָה שֶׁל מָחָר הִיא וְצָרִיךְ

לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר הַמְשׁוּקָע בְּמַיִם ר׳ חִייָה בַּר יוֹסֵף אָמַר מִכְּיוָן שֶׁמָּסַר יוֹם לְלַיְלָה הַייוּ חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן

[דף י׳ ע״א]

מִשֶּׁהוּא מַגְבִּיהוֹ הוּא משקיעו מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַבִּי חִייָה בַּר יוֹסֵף קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לקדשן בַּלַּיְלָה בַּלַּיְלָה צָרִיךְ לקדשן בַּיּוֹם דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ עָסוּק בָּעֲבוֹדָה כָּל ג׳ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם בִּשְׁעָרֵי עֲבוֹדוֹת אֲבָל בִּתְחִילַּת עֲבוֹדוֹת צָרִיךְ רַבִּי חִייָא בַּר יוֹסֵף פָּתְרֵי מַתְנִיתִין קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדְּשָׁן בַּלַּיְלָה בִּשְׁעָרֵי עֲבוֹדוֹת אֲבָל בִּתְחִילַּת עֲבוֹדָה כָּל ג׳ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם בִּשְׁעָרֵי עֲבוֹדוֹת אֲבָל בִּתְחִילַּת עֲבוֹדוֹת צָרִיךְ רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַר מַתְנִיתִין קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם צָרִיךְ לְקַדְּשָׁן בַּלַּיְלָה בִּשְׁעָרֵי עֲבוֹדוֹת כָּל ג׳ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּיוֹם דִּבְרֵי רַבִּי רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ עָסוּק בָּעֲבוֹדָה כָּל ג׳ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם בֵּין בִּתְחִילַּת עֲבוֹדוֹת בֵּין בִּשְׁעָרֵי עֲבוֹדוֹת חִילְפֵי אָמַר כְּשֵׁם שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם כָּךְ אֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בִּכְיוֹר מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַבִּי חִילְפֵי קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּלַּיְלָה צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם דִּבְרֵי רַבִּי רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ עוֹסֵק בָּעֲבוֹדָה כָּל ג׳ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם הָא בִּכְיוֹר פּוֹסֶלֶת תַּלְמִידוֹ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם חִילְפֵי הַכֹּהֵנִי קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו כוּ׳ שֶׁאֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּיָדַיִם הָא בִּכְיוֹר פּוֹסֶלֶת וּבְלִבַּד מִיּוֹם לְלַיְלָה מַה בֵּין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לַכֶּבֶשׁ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לַמִּזְבֵּחַ מִן מַה דְּתָנֵינַן מַעֲשֶׂה שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שָׁוִין רָצִין וְעוֹלִין בַּכֶּבֶשׁ הָדָא אָמְרָה בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לַמִּזְבֵּחַ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּפֵירוּשׁ תָּנֵי לָהּ רַבִּי חִייָה כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לַמִּזְבֵּחַ זָכָה מַהוּ הַצְּבִיעוּ הוֹצִיאוּ אֶצְבַּע הוֹצִיאוּ אַחַת מוֹנִין לוֹ שְׁתַּיִם מוֹנִין לוֹ שָׁלֹשׁ אֵין מוֹנִין לוֹ מַהוּ אֵין מוֹנִין לוֹ עַקֵּר אֵין מוֹנִין לוֹ אֶת הַיְתֵירָה אַרְבַּע הַמְמַנֶּה מַכֶּה אוֹתוֹ בְּפָקְעַ וּבְטֵל הַפִּים: אֵין מוֹצִיאִין אֲגוּדָל בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הָרַמָּאִין: אֵין אוֹמֵר מִמִּי בַּמִּקְדָּשׁ אֶלָּא הַמְמַנֶּה הָיָה

[דף י׳ ע״ב]

מַגְבִּיהַּ מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְהֵן יוֹדְעִין שֶׁמְּמֻנּוּ הָיָה הַפַּיִם מַתְחִיל וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא לְאוֹהֲבוֹ אוֹ לְקָרוֹבוֹ כְּמִין קוֹבְלִיִּים הָיוּ עוֹשִׂין בֵּיצַד הָיָה הַפַּיִם מְהַלֵּךְ לְיָמִין לִשְׁמֹאל אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִייָה מִן מַה דְּתָנֵי מִי שֶׁזָּכָה בִּקְטוֹרֶת אָמַר לָזֶה שֶׁעַל יְמִינוֹ אוֹף אַתְּ לְמִחְתָּה הָדָא אָמְרָה לִימִין הַפַּיִם מְהַלֵּךְ תַּלְמִידוֹ דְּר׳ יוֹנָה בְּשֵׁם ר׳ חִילְפֵי הַכֹּהֵנִי לִשְׁמֹאל הַפַּיִם מְהַלֵּךְ הַזּוֹכֶה זָכָה לְיָמִין מוּטָב שֶׁיְּזַכֶּה לְמִי שֶׁעָבַר עָלָיו

הַפַּיִים שְׁנֵי פְּעָמִים מִזֶּה שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו הַפַּיִים אֶלָּא פַּעַם אַחַת בִּלְבַד מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁקִּדֵּם אֶת חֲבֵירוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ נָטַל חֲבֵירוֹ אֶת הַסַּכִּין וּתְקָעָהּ בְּלִבּוֹ עָמַד לוֹ ר׳ צָדוֹק עַל מַעֲלַת הָאוּלָם אָמַר לָהֶן שִׁמְעוּנִי אַחַי בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּתִיב כִּי יִמָּצֵא חָלָל וְגוֹ׳ וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ אָנוּ מֵאֵיכָן לָנוּ לָמוּד מִן הַחֵיכָל מִן הָעֲזָרוֹת שָׁרוֹן כָּל עַמָּא בָּבְיִין עַד דְּאִינּוּן עָסְקִין בִּבְכְיֶיה נִכְנַס אָבִיו שֶׁל אוֹתוֹ הַתִּינוֹק אָמַר לָהֶן אֲנִי כַּפָּרָתְכֶם אֲדַיִין הַתִּינוֹק מְפַרְפֵּר וְלֹא נִיטְמֵאת הַסַּכִּין מִלַּמֵּד שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה קָשָׁה לָהֶן מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים לִגְנַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפֵי לַדָּבָר תַּמָּן תְּנִינַן הֵנִיחַ הַכּוּז עַל מַעֲלָה שְׁנֵיָיה וְיָצָא וְנָטַל אֶת הַכּוּז מִמַּעֲלָה שְׁנֵיָיה וְיָצָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְלָמָּה הָיָה נִכְנָס לְקִטֹּרֶת שְׁנֵי פְּעָמִים אֶלָּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפֵי לַדָּבָר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר דְּבַר תּוֹרָה הוּא בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה מַה עָבַד לָהּ ר׳ יוֹחָנָן עוֹבֵד לְהֵטִיב וּמַקְטִיר׃

הלכה ב׳ מתני׳ הַפַּיִים הַשֵּׁנִי מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמְּנוֹרָה מִי מַעֲלֶה אֵיבָרִים לַכֶּבֶשׁ הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם הָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה וּשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת וְהַקְּרָבַיִם וְהַסֹּלֶת וְהַחֲבִיתִּים וְהַיַּיִן וְי״ג כֹּהֲנִים זוֹכִין בּוֹ אָמַר בֶּן עַזַּאי לִפְנֵי ר׳ עֲקִיבָה מִשֵּׁם ר׳ יְהוֹשֻׁעַ כְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ הָיָה קָרֵב׃

[דף י״א ע״א]

גמ׳ מִנַּיִין לְדִשּׁוּן הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי ר׳ פְּדָת בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר ״וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן״ (ויקרא א, טז), אֵינוֹ צָרִיךְ אִם לִקְבֹּעַ לוֹ מָקוֹם כְּבָר כְּתִיב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אִם לְלַמ�ֵּד שֶׁיִּנָּתֵן בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ כְּבָר כְּתִיב קֵדְמָה אַף הוּא דָּרֵשׁ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ מַה כָּאן מִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ אַף כָּאן מִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ מִנַּיִין שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה ר׳ לָא בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר אֶלָּא מָקוֹם טָהוֹר שֶׁיֵּהָא מְקוֹמוֹ טָהוֹר. ר׳ זְעִירָה בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא מִנַּיִין לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה תַּלְמוּד לוֹמַר ״אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן״ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ לְעוֹלָם מִנַּיִין לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהִזָּה עָלָיו וְהִקְטִיר מַה הַזָּיָה בְּגוּפוֹ אַף הַקְטָרָה בְּגוּפוֹ מִנַּיִין לַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה קַל וָחוֹמֶר אִם מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אָסוּר בַּהֲנָיָיה הַפְּנִימִי לֹא כָּל שֶׁכֵּן ר׳ זְעִירָה בְּשֵׁם ר׳ חֲנִינָה קְטֹרֶת שֶׁכָּבַת הוֹמְמָהּ אֲפִילוּ בְּקָרְטִין שֶׁאֵין כְּתִיב אוֹכְלוֹ אֶלָּא עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן פְּתִילָה שֶׁכָּבַת צְרִיכָה דִּישּׁוּן מַה מְּקַיֶּמְתּוּ דְּר׳ חִייָה בַּר לוּלְיָינִי אָמַר מֵעַתָּה צָרִיךְ שֶׁיֵּהָא מֵיצָן שֶׁמָּן מַהוּ שֶׁיֵּהָא

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

א. קְדֵרָה שֶׁהִיא נְתוּנָה בְּצַד הָאַסְקֻפָּה, שֶׁאִם תַּעֲלֶה וּשְׁפָתֶיהָ מְשׁוּכוֹת מִן הַשָּׁקוֹף כָּל שֶׁהוּא - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

ב. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טָפַח וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא וְהַבַּיִת טָהוֹר. בַּבַּיִת, אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַבַּיִת בִּלְבַד, שֶׁאִם תַּעֲלֶה וְדוֹפְנָהּ נוֹגֵעַ בַּשָּׁקוֹף בְּפָחוֹת מִפּוֹתֵי טֶפַח כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

יא,ג הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ - הַבַּיִת טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנִּצֶּלֶת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא וְהַבַּיִת טָהוֹר. טְמֵאָה בַּבַּיִת - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַבַּיִת, שֶׁאִם תַּעֲלֶה וְדוֹפְנָהּ נוֹגֵעַ בַּשָּׁקוֹף בְּפוֹתֵי טֶפַח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

ד. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בַּבַּיִת - תַּחְתֶּיהָ וְהַבַּיִת טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ - טָהוֹר, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא, שֶׁאִם תַּעֲלֶה וּשְׁפָתֶיהָ אוֹכְלוֹת בַּשָּׁקוֹף כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח, אִם יֵשׁ בְּדוֹפְנָהּ פּוֹתֵי טֶפַח, וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בַּבַּיִת אוֹ בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא. אֵין בְּדוֹפְנָהּ פּוֹתֵי טֶפַח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ - טָמֵא, וְגַבָּהּ וְהַבַּיִת - טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנִּצֶּלֶת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ וְהַבַּיִת טָהוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁנִּצֶּלֶת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא וְהַבַּיִת טָהוֹר. בַּבַּיִת - הַכֹּל טָמֵא:

ה. הָיְתָה נְתוּנָה תַּחַת אַרְבָּה, שֶׁאִם תַּעֲלֶה וּשְׁפָתֶיהָ נוֹגְעוֹת בַּתִּקְרָה כָּל שֶׁהוּא, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא, שֶׁאִם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְיוֹשֶׁבֶת בָּאֲרֻבָּה, וְאוֹפֶצֶת עַל כָּל הָאֲרֻבָּה וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ, וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בַּבַּיִת, תַּחְתֶּיהָ וְהַבַּיִת - טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ - טָהוֹר, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - כְּנֶגְדּוֹ עַד לָרָקִיעַ - הַכֹּל טָמֵא, שֶׁאִם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְהוֹלֶכֶת, וְנוֹגֵעַ בָּאֲרֻבָּה בְּפוֹתֵי טֶפַח וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

ו. הָיְתָה גְּבוֹהָה טֶפַח, וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בַּבַּיִת, תַּחְתֶּיהָ וְהַבַּיִת - טְמֵאִין, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ - טְהוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁנִּצֶּלֶת עִם דּוֹפְנוֹ שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא, שֶׁאִם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְהוֹלֶכֶת. בָּאֲרֻבָּה, וְנוֹגֵעַ בָּאֲרֻבָּה בְּפָחוֹת מִפּוֹתֵי טֶפַח וְטָמְאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

ז. הָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ טֶפַח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ - טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגַבָּהּ וְהַבַּיִת - טְהוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹנִית כְּשִׁפּוּעֵי אֹהָלִים. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ - הַכֹּל טָמֵא, וְהַבַּיִת טָהוֹר. בַּבַּיִת, אֵין טָמֵא אֶלָּא הַבַּיִת:

ח. אֲרֻבָּה שֶׁהִיא לָאֲוִיר וּבָהּ פּוֹתֵחַ טֶפַח, וְכַזַּיִת מִן הַמֵּת נָתוּן תַּחְתֶּיהָ, וְנָתַן דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טְמְאָה, אִם יֵשׁ שָׁם פּוֹתֵי טֶפַח - הַכֹּל טָמֵא, וְאִם לָאו - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַזַּיִת מִן הַמֵּת בִּלְבַד:

ט. אֲרֻבָּה שֶׁהִיא לָאֲוִיר וְאֵין בָּהּ פּוֹתֵי טֶפַח, וְכַזַּיִת מִן הַמֵּת נָתוּן תַּחְתֶּיהָ, וְנָתַן דָּבָר שֶׁמְּקַבֵּל טְמְאָה מִלְמַעְלָה, הַבַּיִת - טָמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמַּאֲהִיל טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם טְמְאָה קָדְמָה אֶת רַגְלוֹ, הַבַּיִת - טָמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טָמֵא, וְאִם לָאו, הַבַּיִת - טָמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טָהוֹר. מִקָּצָת הַטְּמְאָה בַּבַּיִת וּמִקָּצָת כְּנֶגֶד אֲרֻבָּה, הַבַּיִת - טָמֵא,

תּוֹסֶפְתָּא

וְהַמַּאֲהִיל – טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: הַמַּאֲהִיל טָהוֹר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם אֵין בְּטֻמְאָה לְחַלֵּק, כְּגוֹן כַּזַּיִת מִן הַמֵּת, הַשִּׁדְרָה וְהַגֻּלְגֹּלֶת – הַבַּיִת טָמֵא. וְאִם לָאו – הַבַּיִת טָמֵא וְהַמַּאֲהִיל טָהוֹר:

י. שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים, אֶחָד נָתוּן בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאֶחָד נָתוּן כְּנֶגֶד אַרְבָּה, הַמַּאֲהִיל – טָהוֹר. הָיָה זֶה שֶׁכְּנֶגֶד אַרְבָּה מְשׁוּךְ כְּנֶגֶד הַבַּיִת, רוֹאִין כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ נֶגֶד הַבַּיִת. הָיָה זֶה שֶׁהוּא נָתוּן בְּתוֹךְ הַבַּיִת מְשׁוּךְ כְּנֶגֶד הָאַרְבָּה – רוֹאִין כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ כְּנֶגֶד אַרְבָּה:

יא. כַּזַּיִת מִן הַמֵּת בְּפִי הָעוֹרֵב, וְהֶאֱהִיל עַל גַּבֵּי אַרְבָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פּוֹתֵי טֶפַח, הַבַּיִת טָמֵא. רַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר, עַד שֶׁיְּהֵא בְּטֻמְאָה מֻשָּׁךְ פּוֹתֵי טֶפַח:

יא,יב קֶלַח שֶׁל חַטָּאת שֶׁהוּא נָתוּן בָּאַרְבָּה, אִם מְשַׁלְשֵׁל – טָמֵא, וְאִם אֵינוֹ מְשַׁלְשֵׁל – טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בָּאַרְבָּה שֶׁאֵין בָּהּ פּוֹתֵי טֶפַח, אֲבָל בָּאַרְבָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פּוֹתֵי טֶפַח, בֵּין מְשַׁלְשֵׁל בֵּין שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלְשֵׁל – טָמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁל חֶרֶס, אֲבָל בְּשֶׁל עֵץ, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּאַרְבָּה פּוֹתֵי טֶפַח, בֵּין שֶׁאֵין בָּאַרְבָּה פּוֹתֵי טֶפַח בֵּין מְשַׁלְשֵׁל וּבֵין שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלְשֵׁל – טָמֵא:

יג. אַרְבָּה שֶׁבֵּין הַבַּיִת לָעֲלִיָּה וְאֵין בָּהּ פּוֹתֵי טֶפַח, טֻמְאָה בַּבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבָּעֲלִיָּה – טְהוֹרִין. טֻמְאָה בָּעֲלִיָּה, כֵּלִים שֶׁבַּבַּיִת – טְהוֹרִין. כֵּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הַזַּיִת, רַבִּי מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת הַקּוֹרוֹת כְּאִלּוּ הֵן יוֹרְדוֹת וְסוֹתְמוֹת. דָּבָר אַחֵר: אֵין טֻמְאָה נִכְנֶסֶת לְאֹהֶל וְאֵין יוֹצְאָה הֵימֶנּוּ אֶלָּא בְּפוֹתֵי טֶפַח. אָמַר רַבִּי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵיהֶם מִדִּבְרֵי:

יד. אֲרֻבּוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ וְיֵשׁ בָּהֶן פּוֹתֵי טֶפַח – הַכֹּל טָמֵא, וְאִם לָאו, אֵין טָמֵא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנָה בִּלְבַד. מַרְחִיבוֹת מִלְמַעְלָה וּמְצִירוֹת מִלְמַטָּה, מִן הַצַּר וּמִלְמַטָּה – טָמֵא, מִן הַצַּר וּלְמַעְלָה – טָהוֹר. מַרְחִיבוֹת

הַשָּׁלֵם

מִלְמַטָּה וּמְצִירוֹת מִלְמַעְלָה – אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַצַּר בִּלְבַד:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. וְכַמָּה יִהְיֶה הַסֶּדֶק הַזֶּה? בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל שֶׁהוּא מָלֵא חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם בֵּית הִלֵּל: פּוֹתֵחַ טֶפַח. אָמַר רַבִּי: תָּמַהּ אֲנִי אִם אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּפוֹתֵחַ טֶפַח, לֹא אָמַר אֶלָּא בְּכַזַּיִת מִן הַמֵּת בִּלְבַד. טֻמְאָה מִבִּפְנִים וְכֵלִים מִבַּחוּץ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּסֶּדֶק אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא מָלֵא חוּט הַמִּשְׁקֹלוֹת – הֲרֵי זֶה מַסְפִּיק:

ב. סְאָה כְּפוּיָה עַל פִּיהָ, חֲבִית כְּפוּיָה עַל פִּיהָ שְׁנֵי, שְׁנֵי כְּפִיתִין זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, וְאֶבֶן עַל גַּבֵּי הַכְּפִיתִין – מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה. סְאָה יוֹשֶׁבֶת כְּדַרְכָּהּ, וְחָבִית יוֹשֶׁבֶת כְּדַרְכָּהּ, נוֹד תָּפוּחַ וְכַר מָלֵא תֶּבֶן, כֶּסֶת מְלֵאָה מִטְפַּחַת, שְׁתֵּי אֲבָנִים זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וְכֹפֶת עַל גַּבֵּי הָאֶבֶן – אֵין מְבִיאוֹת אֶת הַטֻּמְאָה:

ג. כֶּלֶב שֶׁאָכַל בְּשַׂר הַמֵּת וְנִכְנַס לַבַּיִת, הַבַּיִת – טָהוֹר, שֶׁכָּל הַבְּלוּעִין בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה בַּחַיָּה וּבָעוֹפוֹת – טְהוֹרִין. הֶקִיאָן – הַבַּיִת טָמֵא. מֵת, אִם לֹא שָׁהָה בְּמֵעָיו, עַד שֶׁהוּא חַי – שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לְעֵת. וּבָעוֹפוֹת וּבַדָּגִים – מְיָד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא: בַּדָּגִים – מְיָד. וּבָעוֹפוֹת – מֵעֵת לְעֵת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא: זֶה וָזֶה – מֵעֵת לְעֵת:

ד. הַדּוּת שֶׁבַּבַּיִת וְהַמְּנוֹרָה בְּתוֹכָהּ, וְהַפָּרַח שֶׁלָּהּ יוֹצֵא, וּכְפִישָׁה נְתוּנָה עָלָיו. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל מַתֶּכֶת, אֲבָל בְּשֶׁל עֵץ – חוּצָץ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל עֵץ, אֲבָל בְּשֶׁל מַתֶּכֶת – נִטְמָא, וְאֵין כְּלֵי טֻמְאָה חוּצָץ:

ה. נֵסֶר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי הַדּוּת, וְטֻמְאָה תַּחְתָּיו אוֹ עַל גַּבֵּי כֵלִים, שֶׁכְּנֶגֶד הָעוֹדֵף, מִכָּאן וּמִכָּאן – טְהוֹרִין, הָיְתָה כְּפִישָׁה וְיֵשׁ לָהּ לִזְבֹּז טֶפַח וְטֻמְאָה תַּחְתֶּיהָ, הַכֵּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הָעוֹדֵף, מִכָּאן וּמִכָּאן – טְמֵאִים. אִם

תּוֹסֶפְתָּא

הָיְתָה חֲלוּקָה - הֲרֵי הִיא כְּנֶגֶד. כֵּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הָעוֹדֵף, מִכָּאן וּמִכָּאן - טְהוֹרִין:

ו. כְּתָלֵי הַבַּיִת וְכָתְלֵי הַדּוּת שֶׁהָיוּ שָׁוִין זֶה לָזֶה, וְטֻמְאָה בֵּין בַּבַּיִת וּבֵין בַּדּוּת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת וְשֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - נִדּוֹנִים מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה. וְאִם כָּתְלֵי בַּיִת רְחָבִין מִכָּתְלֵי הַדּוּת, וְטֻמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - טְמֵאִים, וְשֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת - נִדּוֹנִין מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה. אִם הָיוּ כוֹתְלֵי הַדּוּת רְחָבִין מִשֶּׁל בַּיִת, וְטֻמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - טְהוֹרִין, שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת - נִדּוֹנִין מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

א. נֶסֶר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן, וְטֻמְאָה תַּחְתָּיו אוֹ עַל גַּבָּיו - הַכֹּל טָמֵא, וְהַתַּנּוּר טָמֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. הָיָה רֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר חָדָשׁ, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם יְשָׁנִים, אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן וְחָדָשׁ בְּאֶמְצַע - טְמֵאִין, וְהַתַּנּוּרִין - טְמֵאִין, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. נֶסֶר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן וּמֻקָּף צָמִיד פָּתִיל, וְטֻמְאָה תַּחְתָּיו אוֹ עַל גַּבָּיו - הַכֹּל טָמֵא, וּכְנֶגֶד אֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר - טָהוֹר. טֻמְאָה כְּנֶגֶד אֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר, כְּנֶגְדּוֹ עַד לְרָקִיעַ - טָמֵא, וּבָחָדָשׁ - הַכֹּל טָהוֹר:

ב. סְרִידָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי תַּנּוּר חָדָשׁ, וְיָצְאָה כָּל שֶׁהוּא, וְיֵשׁ לָהּ לִזְבֹּז טֶפַח, טֻמְאָה תַּחְתֶּיהָ - כֵּלִים שֶׁעַל גַּבָּהּ טְמֵאִין. טֻמְאָה עַל גַּבָּהּ - כֵּלִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ טְמֵאִין. וְאִם הָיְתָה חֲלוּקָה, הֲרֵי הִיא כְּנֶסֶר, וּצְרִיכָה פּוֹתֵחַ טֶפַח. וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאֶמְבָּטִי שֶׁעָשָׂאוֹ מִתְּחִלָּה לְכָךְ - שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה:

ג. סַנְדָּל שֶׁל עֲרִיסָה שֶׁפְּחֵת מִמַּעֲזִיבָה - שִׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. נִפְתָּח הַבַּיִת מֵאֲלָיו - שִׁעוּרוֹ מִלֹּא הָאֶגְרוֹף. הָיָה הַטִּיט צָף תַּחְתָּיו כָּל שֶׁהוּא, וּמִחֲצִי מַעֲזִיבָה וּלְמַעְלָה, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּשְּׁעוּר בֵּין שֶׁאֵין בּוֹ כַּשְּׁעוּר - הֲרֵי זֶה חֻלּוֹקָה - הֲרֵי הִיא כְּנֶסֶר. כֵּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הָעוֹדֵף, מִכָּאן וּמִכָּאן - טְהוֹרִין:

הַשָּׁלֵם

ו. כְּתָלֵי הַבַּיִת וְכָתְלֵי הַדּוּת שֶׁהָיוּ שָׁוִין זֶה לָזֶה, וְטֻמְאָה בֵּין בַּבַּיִת וּבֵין בַּדּוּת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת וְשֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - נִדּוֹנִים מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה. וְאִם כָּתְלֵי בַּיִת רְחָבִין מִכָּתְלֵי הַדּוּת, וְטֻמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - טְמֵאִים, וְשֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת - נִדּוֹנִין מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה. אִם הָיוּ כוֹתְלֵי הַדּוּת רְחָבִין מִשֶּׁל בַּיִת, וְטֻמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַדּוּת - טְהוֹרִין, שֶׁבְּכוֹתְלֵי הַבַּיִת - נִדּוֹנִין מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָה:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

א. נֶסֶר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן, וְטֻמְאָה תַּחְתָּיו אוֹ עַל גַּבָּיו - הַכֹּל טָמֵא, וְהַתַּנּוּר טָמֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. הָיָה רֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר חָדָשׁ, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם יְשָׁנִים, אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן וְחָדָשׁ בְּאֶמְצַע - טְמֵאִין, וְהַתַּנּוּרִין - טְמֵאִין, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. נֶסֶר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַּנּוּר יָשָׁן וּמֻקָּף צָמִיד פָּתִיל, וְטֻמְאָה תַּחְתָּיו אוֹ עַל גַּבָּיו - הַכֹּל טָמֵא, וּכְנֶגֶד אֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר - טָהוֹר. טֻמְאָה כְּנֶגֶד אֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר, כְּנֶגְדּוֹ עַד לְרָקִיעַ - טָמֵא, וּבָחָדָשׁ - הַכֹּל טָהוֹר:

ב. סְרִידָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי תַּנּוּר חָדָשׁ, וְיָצְאָה כָּל שֶׁהוּא, וְיֵשׁ לָהּ לִזְבֹּז טֶפַח, טֻמְאָה תַּחְתֶּיהָ - כֵּלִים שֶׁעַל גַּבָּהּ טְמֵאִין. טֻמְאָה עַל גַּבָּהּ - כֵּלִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ טְמֵאִין. וְאִם הָיְתָה חֲלוּקָה, הֲרֵי הִיא כְּנֶסֶר, וּצְרִיכָה פּוֹתֵחַ טֶפַח. וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאֶמְבָּטִי שֶׁעָשָׂאוֹ מִתְּחִלָּה לְכָךְ - שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה:

ג. סַנְדָּל שֶׁל עֲרִיסָה שֶׁפְּחֵת מִמַּעֲזִיבָה - שִׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. נִפְתָּח הַבַּיִת מֵאֲלָיו - שִׁעוּרוֹ מִלֹּא הָאֶגְרוֹף. הָיָה הַטִּיט צָף תַּחְתָּיו כָּל שֶׁהוּא, וּמִחֲצִי מַעֲזִיבָה וּלְמַעְלָה, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּשְּׁעוּר בֵּין שֶׁאֵין בּוֹ כַּשְּׁעוּר - הֲרֵי זֶה כְּשֶׁעוּר - הֲרֵי זֶה חֻלּוֹקָה - הֲרֵי הִיא כְּנֶסֶר. מֵחֲצִי מַעֲזִיבָה וּלְמַטָּה, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּשִׁעוּר - הָעֶלְיָה טְמֵאָה, וְאִם לָאו - מוֹנִין בּוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁמּוֹנִין בַּמֵּת:

ד. מַלְבֵּן שֶׁהוּא מִלְּבֵן בְּפִיקוֹת - תִּינוֹק טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה. מִסְרָג בַּחֲבָלִים - תִּינוֹק טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב. הַדַּף שֶׁל קָנִים שֶׁהוּא מִסְרָג בַּחֲבָלִים וְעָשׂוּי בְּטִיט, כִּכָּר לוֹשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת נְתוּנָה עַל גַּבָּיו - הֲרֵי זוֹ מְבִיאָה וְחוֹצֶצֶת. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: כָּל הָעִגּוּלִין טְהוֹרִין, אֵין מְבִיאִין טֻמְאָה חוּץ מֵעִגּוּלֵי דְּבֵלָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹשְׁבִין תַּחְתֵּיהֶן בַּפְּקוּעוֹת:

ה. גְּמָל שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּאֲוִיר; טֻמְאָה תַּחְתָּיו, כֵּלִים שֶׁעַל גַּבָּיו - טְהוֹרִין. טֻמְאָה עַל גַּבָּיו, כֵּלִים שֶׁתַּחְתָּיו - טְהוֹרִין. הָיָה רָבוּץ, טֻמְאָה תַּחְתָּיו - כְּנֶגְדּוֹ עַד הַתְּהוֹם טָמֵא, וְעַל גַּבָּיו - כְּנֶגְדּוֹ עַד לָרָקִיעַ טָמֵא. טֻמְאָה תַּחַת רַגְלָיו אוֹ עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ, וְהִיא רוֹצֶצֶת - טֻמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. נָתַן נֶסֶר עַל גַּבָּהּ, טֻמְאָה בִּצַּד זֶה, כֵּלִים שֶׁבִּצַּד הַשֵּׁנִי - טְמֵאִין:

ו. קוֹרוֹת הַבַּיִת וְהָעֲלָיָה, שֶׁהָיוּ עֶלְיוֹנוֹת מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנוֹת; טֻמְאָה תַּחְתֵּיהֶן - תַּחְתֵּיהֶן טְמֵא. בֵּינֵיהֶן - בֵּינֵיהֶן טָמֵא, וְעַל גַּבֵּיהֶן טָהוֹר. עַל גַּבֵּיהֶן - כְּנֶגְדּוֹ עַד לָרָקִיעַ טָמֵא, וְתַחְתֵּיהֶן טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, אֵין בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח - טֻמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. הָיוּ עֶלְיוֹנוֹת נִרְאוֹת סוֹתְמוֹת כְּבֵין הַתַּחְתּוֹנוֹת, טֻמְאָה תַּחְתֵּיהֶן, תַּחְתֵּיהֶן בֵּינֵיהֶם - טָמֵא. בֵּינֵיהֶן, בֵּינֵיהֶן וְתַחְתֵּיהֶן - טָמֵא, עַל גַּבֵּיהֶן - טָהוֹר. עַל גַּבֵּיהֶן - כְּנֶגְדּוֹ עַד הָרָקִיעַ טָמֵא, וְתַחְתֵּיהֶן וּבֵינֵיהֶן טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, אֵין בֵּינֵיהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, וְטֻמְאָה תַּחְתֵּיהֶן - תַּחְתֵּיהֶן טְמֵא, בֵּינֵיהֶן וְעַל גַּבֵּיהֶן - טָהוֹר. בֵּינֵיהֶן בֵּינֵיהֶן טָמֵא אוֹ עַל גַּבֵּיהֶן כְּנֶגֶד תַּחְתֵּיהֶן - טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, אֵין בָּהֶם פּוֹתֵחַ טֶפַח - טֻמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה

תּוֹסֶפְתָּא

בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. הָיוּ עֲשׂוּיוֹת שְׁתֵּי וָעֶרֶב, טָמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - תַּחַת כֻּלָּן טָמֵא וְעַל גַּבֵּיהֶן טָהוֹר. עַל גַּבֵּיהֶן - כְּנֶגְדּוֹ עַד הָרָקִיעַ טָמֵא, וְתַחְתֵּיהֶן טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, אֵין בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח - טָמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת:

ז. סְאָה שֶׁהִיא מָטָה עַל צִדָּהּ בָּאֲוִיר - אֵינָהּ מְבִיאָה טֻמְאָה תַּחַת כֻּלָּהּ, עַד שֶׁיְּהֵא בַּהֶקֵּף אַרְבָּעָה טְפָחִים. אִם הָיְתָה גְּבוֹהָה חֲצִי טֶפַח - עַד שֶׁיְּהֵא בַּהֶקֵּף שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. עַמּוּד שֶׁהָיָה מָטָל בָּאֲוִיר - אֵינוֹ מֵבִיא טֻמְאָה תַּחַת דּוֹפְנוֹ, עַד שֶׁיְּהֵא בְּהֶקֵּפוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה טְפָחִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה, שֶׁהָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין לְךָ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה שֶׁאֵין הָאָרֶץ אוֹכֶלֶת בָּהֶן טֶפַח. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (יְרֶמְיָה נב, כג): "וַיִּהְיוּ הָרִמֹּנִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה רוּחָה". וְאוֹמֵר: (שָׁם): "כָּל הָרִמּוֹנִים מֵאָה עַל הַשָּׂבָכָה סָבִיב", אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר "מֵאָה שְׂבָכָה", שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר "תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה", וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר "תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה", שֶׁכְּבָר נֶאֱמַר "מֵאָה", אֱמוֹר מֵעַתָּה: אַרְבָּעָה - בְּלוּעִין בַּכֹּתֶל, וְתִשְׁעִים וְשִׁשָּׁה - נִרְאִין מִבַּחוּץ, וְקָצָר שֶׁבּוֹ נִדּוֹן כְּשִׁפּוּעֵי אֹהָלִין:

ח. כַּזַּיִת מִן הַמֵּת מְדַבֵּק בָּאַסְקֻפָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַהֵר. הָיָה נָתוּן תַּחַת אַסְקֻפָּה - נִדּוֹן מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה לְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נֶחְלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל הַנָּתוּן תַּחַת הָאַסְקֻפָּה, שֶׁהַבַּיִת טָהוֹר, עַל מָה נֶּחְלְקוּ? עַל הַמַּדְבֵּק בָּאַסְקֻפָּה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַהֵר. מְדַבֵּק בְּמַשְׁקוֹף - הַבַּיִת טָמֵא, וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר, עַד שֶׁיְּהֵא בַּטֻּמְאָה מֶשֶׁךְ פּוֹתֵחַ טֶפַח:

ט. שְׁנֵי חֲזִיזִין זֶה עַל גַּב זֶה, וְטֻמְאָה בַּכֹּתֶל שֶׁבֵּינֵיהֶן, אִם הָיְתָה נִרְאִית כָּל שֶׁהוּא לְתוֹךְ אֶחָד מֵהֶן - הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר, וְאִם לְאוֹ - נִדּוֹן מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה:

הַשָּׁלֵם

י. קוֹבְרֵי הַמֵּת שֶׁהָיוּ עוֹבְרִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, מִצְטָרֵף אֹהָלִין עִם אֹהֶל הַחַלּוֹן לְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין מַעֲלִין אֶת הַנִּמּוּךְ לְצָרֵף אֹהֶל עִם אֹהֶל:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פָּרָק אַרְבָּעָה עָשָׂר

א. פֻּתַּח שֶׁעָשָׂאוֹ לְמָאוֹר - שִׁעוּרוֹ מְלֹא הַמַּקֵּדֵחַ. הֵגִיפוֹ לַמָּאוֹר - שִׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. שְׁתֵּי חַלּוֹנוֹת זוֹ לִפְנֵים מִזּוֹ, הַחִיצוֹנָה הָעֲשׂוּיָה לַמָּאוֹר - שִׁעוּרָהּ מְלֹא מַקֵּדֵחַ, הַפְּנִימִית - פּוֹתֵחַ טֶפַח:

ב. נִטַּל פְּקָק אַסְפַּקְלַרְיָא - שִׁעוּרָהּ מְלֹא הָאֶגְרוֹף. וְאֵלּוּ הֵן שִׁירֵי הַמָּאוֹר: חַלּוֹן שֶׁהָיָה סוֹתְמוֹ וְלֹא הָיָה טִיט לְגוֹמָרָהּ, אוֹ שֶׁקָּרְאוּ חֲבֵרוֹ אוֹ שֶׁחָשְׁכָה לֵילֵי שַׁבָּת. וְאֵלּוּ הֵן שִׁירֵי הַמָּאוֹר: רוּם אֲצָבָעַיִם עַל רֹחַב אֲגוּדָל. אֵלּוּ הֵן סְרִיגוֹת אֵלּוּ שֶׁל אוּצָרוֹת, רְפָפוֹת אֵלּוּ שֶׁל אֶלְקָטָאוֹת:

ג. חַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי בָּתִּים - שִׁעוּרָהּ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. סָתַר אֶת הַחִיצוֹן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא חִשֵּׁב עָלֶיהָ - שִׁעוּרָהּ מְלֹא הַמַּקֵּדֵחַ. נָתַן אֶת הַתִּקְרָה בְּאֶמְצַע חַלּוֹן הַתַּחְתּוֹן - בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. וְהָעֶלְיוֹן - מְלֹא מַקֵּדֵחַ. הִשְׁפִּיל אֶת הַקּוֹרָה מִלְּמַטָּה מֵאֶמְצַע הַחַלּוֹן, הָעֶלְיוֹן בְּפוֹתֵחַ טֶפַח, וְהַתַּחְתּוֹן מְלֹא מַקֵּדֵחַ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חַלּוֹנוֹת שֶׁבַּכְּרָכִים - שִׁעוּרָן בְּפוֹתֵחַ טֶפַח, שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה אֶלָּא לְחִזּוּק בִּלְבַד, לִהְיוֹת מַכְנִיסִין בָּהֶן אֶת הַלּוּחַ:

ד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בָּהֶן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת מִשָּׁם רַבִּי עֲקִיבָא: הָעוֹשֶׂה לְצֹרֶת, וְלִשְׁמִירָה, וְלִזְוִזִּין אֶת עֵינָיו - כָּל שֶׁהֵן. לְהַכְנָסַת כֵּלִים, וּלְהוֹצָאַת כֵּלִים, לְתַשְׁמִישׁ, וּלְנֵר - שִׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. לְקֻנָּה וְלָאַסְפְּתִי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בְּמִלּוּאוֹ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בְּפוֹתֵחַ טֶפַח:

ה. פָּחוֹת מִכַּזַּיִת בָּשָׂר מְמַעֵט עַל יַד רֹבַע עֲצָמוֹת. פָּחוֹת מֵעֶצֶם כִּשְׁעוּרָהּ מְמַעֵט עַל יְדֵי כַּזַּיִת בָּשָׂר, וְכַזַּיִת מִן הַנְּבֵלָה וְכַעֲדָשָׁה

תּוֹסֶפְתָּא

מִן הַשֶּׁרֶץ אֵין מְמַעֲטִין, וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קוֹלִית שֶׁל עוֹג מְמַעֲט אֶת הַטָּפַח. זֶה הַכְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: כָּל טֻמְאָה שֶׁאֵינָהּ מִן הַמֵּת, אוֹ שֶׁהִיא מִן הַמֵּת וְאֵינָהּ מִצְטָרֶפֶת עִם אוֹתָהּ הַטֻּמְאָה - הֲרֵי זֶה מְמַעֲטָת:

ו. עֲשָׂבִים שֶׁתִּלְשָׁן וְהִנִּיחָן בַּחֲלוֹן, אוֹ שֶׁעָלוּ מֵאֲלֵיהֶן, וְהָעוֹף שֶׁשָּׁכַן בַּחֲלוֹן, וְהַמַּטְלִית שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִשָּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְהָאֲבֶר וְהַבָּשָׂר הַמְּדֻלְדָּלִין בַּבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבָעוֹפוֹת, וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְהַבְּהֵמָה, וְכֵן שְׁמוֹנָה, וּכְלֵי חֶרֶס וְהָאוֹכָלִין טְהוֹרִים, וְסֵפֶר תּוֹרָה וְהַמֶּלַח - הֲרֵי אֵלּוּ מְמַעֲטִין. אֲבָל הַשֶּׁלֶג וְהַבָּרָד וְהַכְּפוֹר וְהַגְּלִיד וְהַמַּיִם - אֵין מְמַעֲטִין:

ז. זִיז שֶׁעַל גַּבֵּי הַמָּאוֹר - שֶׁעוּרוֹ בְּרוּם אֶצְבָּעַיִם עַל רֹחַב גּוּדָּל. וְשֶׁעַל גַּבֵּי מִלֹּא מַקֵּדַח - שְׁנֵיהֶן בְּכָל שֶׁהוּא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּמִלּוּאוֹ. וְזִיז שֶׁעַל גַּבֵּי הַפֶּתַח - שֶׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא. סְתָמוֹ - שֶׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טָפַח, חָזְרוּ וּפָתְחוּ - שֶׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא:

ח. שְׁנֵי זִיזִין זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, וְהַפֶּתַח תַּחְתֵּיהֶן, הַתַּחְתּוֹן - כָּל שֶׁהוּא וְהָעֶלְיוֹן - אֲפִלּוּ לְתוֹךְ שְׁלִשָּׁה. נִדְבָּכוֹת שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר טְפָחִים - שֶׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טָפַח, סָתַר אֶת הַתַּחְתּוֹן, אוֹ שֶׁהָיָה הָעֶלְיוֹן עוֹדֵף עַל הַתַּחְתּוֹן - שֶׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא:

ט. שְׁנֵי פְּתָחִים זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, וְהַזִּיז לְמַעְלָה מֵהֶן, לְעֶלְיוֹן - כָּל שֶׁהוּא, וְלַתַּחְתּוֹן - אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלִשָּׁה. נִדְבָּכוֹת שֶׁהֵן שְׁנַיִם עָשָׂר טְפָחִים - שֶׁעוּרוֹ בְּפוֹתֵחַ טָפַח, סָתַר אֶת הָעֶלְיוֹן אוֹ שֶׁהָיָה עֹדֶף הַפֶּתַח הַתַּחְתּוֹן, טָפַח מִכָּאן וְטָפַח מִכָּאן - שֶׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא. אֵימָתַי אָמְרוּ כָּל שֶׁהוּא? בְּזִיז הַיּוֹצֵא, אֲבָל לְגַבְלִית - עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ פּוֹתֵחַ טָפַח. וְאֵיזוֹ הִיא גַּבְלִית? כָּל שֶׁמַּעֲקִם מִכָּאן וּמִכָּאן, וּמְשָׁיֵר מִן הָאֶמְצַע. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעֲטָרוֹת וְהַפִּיתּוּכִין וְהַצִּיּוּרִים - מְבִיאִין אֶת הַטֻּמְאָה בְּפוֹתֵחַ טָפַח. רַבִּי אוֹמֵר: הֶחְמִירוּ בְּקָנֶה יוֹתֵר מִן הַזִּיז, שֶׁהַקָּנֶה מְטַלְטֵל וְהַזִּיז אֵינוֹ מְטַלְטֵל:

הַשָּׁלֵם

י. זִיז שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַכֹּתֶל וְיֵשׁ בּוֹ פּוֹתֵחַ טָפַח, טֻמְאָה תַּחְתֶּיהָ וְכֵלִים בְּכֹתֶל, וַעֲלֵיהֶן כְּקֶלַפַּת הַשּׁוּם - טְהוֹרִין. טֻמְאָה בְּכֹתֶל וְכֵלִים תַּחְתֶּיהָ, וַעֲלֵיהֶן כְּקֶלַפַּת הַשּׁוּם - טְהוֹרִין:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. טַבְלָאוֹת שֶׁל שִׁישׁ חֲלָקוֹת, זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, טֻמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן, וַאֲפִלּוּ גְּבוֹהוֹת מִן הָאָרֶץ אַמָּה - טֻמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. טַבְלָאוֹת נוֹגְעוֹת זוֹ בָּזוֹ, וְשֶׁלְחָנוֹת נוֹגְעוֹת זֶה בָּזֶה - מוֹנִין לָהֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁמּוֹנִין בַּמֵּת:

ב. טַבְלָא שֶׁנִּתּוֹנָה בְּצַד רַגְלוֹ שֶׁל שֻׁלְחָן, וְטֻמְאָה תַּחַת טַבְלָא, הַנּוֹגֵעַ בֵּין בַּטַּבְלָא וּבֵין בַּשֻּׁלְחָן - טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה. טֻמְאָה תַּחַת הַשֻּׁלְחָן, הַנּוֹגֵעַ בַּשֻּׁלְחָן - טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה, וּבַטַּבְלָא - טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב. הַנּוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הָאֹהֶל, כְּנֶגֶד הָרִבּוּעַ - טָמֵא, שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָרִבּוּעַ - טָהוֹר. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִדּוֹנִין כְּקֶרֶן טַבְלָא. כֵּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הָרִבּוּעַ - טְמֵאִין, שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָרִבּוּעַ - טְהוֹרִין. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִדּוֹנִין כְּקֶרֶן הַטַּבְלָא:

ג. חֲבִיּוֹת שֶׁהֵן מְטוֹת עַל צְדֵיהֶן בָּאֲוִיר, הוֹגְנָהּ שֶׁל זוֹ בְּצַד הוֹגְנָהּ שֶׁל זוֹ, וְהוֹגְנָהּ שֶׁל זוֹ בְּצַד דּוֹפְנָהּ שֶׁל זוֹ, גְּבוֹהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפַח וְהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתֵחַ טָפַח, טֻמְאָה תַּחְתֵּיהֶן - תַּחְתֵּיהֶן וְעַל גַּבֵּיהֶן טְמֵא. עַל גַּבֵּיהֶן - עַל גַּבֵּיהֶן וְתַחְתֵּיהֶן טָמֵא, וְתוֹכֵיהֶן טָהוֹר. גְּבוֹהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפַח, וְאֵין בְּהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתֵחַ טֶפַח, וְטֻמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - תַּחְתֶּיהָ וְעַל גַּבָּהּ טָמֵא. עַל גַּבָּהּ - עַל גַּבָּהּ וְתַחְתֶּיהָ טָמֵא, וְתוֹכָהּ טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּטְּהוֹרוֹת, אֲבָל אִם הָיוּ טְמֵאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין גְּבוֹהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפַח, טֻמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - כֻּלָּן טְמֵאוֹת:

ד. בַּיִת שֶׁחֻצְצוּ בִּנְסָרִין, אוֹ בִּירִיעוֹת, מִן הַצְּדָדִין אוֹ מִן הַקּוֹרוֹת, טֻמְאָה בְּכֹתֶל הֶחָצֵץ

תוֹסֶפְתָּא

- כֵּלִים שֶׁבֶּחָצֵץ טְמֵאִין, וְשֶׁבַּכּוֹתֶל מֵאֲחוֹרָיו, וְשֶׁבַּמַּעֲזֵיבָה מֵעַל גַּבָּיו - נִדּוֹנִין מֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָּה. אִם יֵשׁ שָׁם אַרְבָּעָה טְפָחִים - בָּטֵל הַכּוֹתֶל. רַבִּי אוֹמֵר: הָאוֹמֵר טֶפַח - אֵינוֹ אוֹמֵר אַרְבָּעָה טְפָחִים, הָאוֹמֵר אַרְבָּעָה טְפָחִים - אֵינוֹ אוֹמֵר טֶפַח. חֲצָצוֹ מֵאַרְצוֹ וְטָמְאָה בֶּחָצֵץ - כֵּלִים שֶׁבַּבַּיִת טְמֵאִין. טָמְאָה בַבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבֶּחָצֵץ, אִם יֵשׁ בֶּחָצֵץ בְּמְקוֹמָן טֶפַח עַל טֶפַח - טְהוֹרִין, וְאִם לָאו - טְמֵאִין. וְשֶׁבַּקַּרְקַע - טְמֵאִין. טָמְאָה בַקַּרְקַע - כֵּלִים שֶׁבֶּחָצֵץ וְשֶׁבַּבַּיִת טְמֵא:

ה. בַּיִת שֶׁהוּא מָלֵא תֶּבֶן, וְאֵין בֵּינוֹ לְבֵין הַקּוֹרוֹת פּוֹתֵחַ טֶפַח, וְטָמְאָה מִבִּפְנִים, כָּל שֶׁכְּנֶגֶד יְצִיאַת הַטֻּמְאָה בְּמִלּוּאוֹ שֶׁל פֶּתַח - טָמֵא, וּבְאַכְסַדְרָה - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקּוֹרוֹת וְלַחוּץ:

ו. גַּל שֶׁל צְרוֹרוֹת וְכֵן כִּרֵי שֶׁל תְּבוּאָה וְטָמְאָה בְּתוֹכוֹ - טָמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת. וְאִם יֵשׁ בְּמָקוֹם הַטֻּמְאָה טֶפַח עַל טֶפַח עַל רוּם טֶפַח - חֲרֵי הוּא כְּקֶבֶר סָתוּם וּמְטַמֵּא מִכָּל סְבִיבָיו. וְאֵיזֶה הוּא חֲצַר הַקֶּבֶר? זוֹ הַגַּת שֶׁהַמְּעָרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ, אִם יֵשׁ בָּהּ כַּשִּׁעוּר - הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טָהוֹר, וְאִם לָאו - הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טָמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ פְּתוּחָה לָאֲוִיר, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁפְּתוּחָה לָאֲוִיר, אֲפִלּוּ אֵין מֻרְחָק מִן הַשָּׁקוּף אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - טָהוֹר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּע בַּשָּׁקוּף:

ז. גַּל שֶׁל צְרוֹרוֹת שֶׁעָשָׂאוֹ גּוֹלֵל לְקֶבֶר, הַנּוֹגֵעַ עַד אַרְבָּעָה טְפָחִים - טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין טָמֵא אֶלָּא הַסֵּדֶר הַפָּנִימִי, צוֹרְכוֹ שֶׁל קֶבֶר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ עָתִיד לָגוּד, וּדְבָרֵי חֲכָמִים בִּזְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לָגוּד:

ח. חָבִית שֶׁהִיא מְלֵאָה מַשְׁקִין טְהוֹרִין וּמְקֻפֶּפֶת צֶמִיד פָּתִיל וַעֲשָׂאָהּ גּוֹלֵל לַקֶּבֶר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּזוֹ בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: וְכִי מַה עָלוּל לְקַבֵּל טֻמְאָה אָדָם אוֹ מַשְׁקִין? אָמְרוּ לָהֶן: מַשְׁקִין, אָמְרוּ לָהֶן: וְכִי מַה אָדָם שֶׁאֵינוֹ עָלוּל לְקַבֵּל טֻמְאָה, כֵּיוָן שֶׁנִּגַּע בּוֹ נִטְמָא, מַשְׁקִין שֶׁבְּתוֹכָהּ אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵיוּ טְמֵאִין?! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּטָהוֹר שֶׁבָּלַע טַבַּעַת טְהוֹרָה וְנִכְנַס לְאֹהֶל הַמֵּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁטָּמֵא טְמֵאַת מֵת שֶׁהַטַּבַּעַת טְהוֹרָה?! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא! אִם אָמַרְתֶּם בְּטַבַּעַת שֶׁאֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא הַזָּב, תֹּאמְרוּ בְּמַשְׁקִין שֶׁמְּטַמְּאִין בְּמַשָּׂא הַזָּב?! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: אָנוּ דָּנִין טְמֵאַת שִׁבְעָה מִטְּמֵאַת שִׁבְעָה, וְאַתֶּם דָּנִין טְמֵאַת שִׁבְעָה מִטְּמֵאַת עֶרֶב, מוּטָב לָדוּן טְמֵאַת שִׁבְעָה מִטְּמֵאַת שִׁבְעָה, מִלָּדוּן טְמֵאַת שִׁבְעָה מִטְּמֵאַת עֶרֶב. דָּבָר אַחֵר: אָדָם הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמֵּא כֵּלִים, וְכֵלִים הַנּוֹגְעִין בְּמֵת - מְטַמְּאִין אָדָם. אָדָם הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמֵּא כְּלֵי חֶרֶס, וּכְלֵי חֶרֶס הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמְּאִין אָדָם, וְהַלֹּא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה אָדָם שֶׁהוּא מְטַמֵּא מִן הַמֵּת, וּמִן הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת, לְטַמֵּא אֶת הַנּוֹגֵעַ בּוֹ, מַצִּיל עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, כְּלֵי חֶרֶס שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא מִן הַמֵּת וּמִן הַנּוֹגֵעַ בְּמֵת לְטַמֵּא אֶת הַנּוֹגֵעַ בּוֹ, אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּצִּיל עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ?! אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא הָיִינוּ זְקוּקִין לִדְחֹק לְכָךְ, מִמָּקוֹם שֶׁאָדָם מְטַמֵּא, מִשָּׁם מַשְׁקִין מְטַמְּאִין. מִמָּקוֹם שֶׁהַמַּשְׁקִין מַצִּילִין, מִשָּׁם אָדָם מַצִּיל. הֵיכָן אָדָם נִטְמָא? בְּגָלוּי, אַף מַשְׁקִין בְּגָלוּי נִטְמְאִים. הֵיכָן מַשְׁקִין מַצִּילִין? בְּפָנִים, אַף אָדָם שֶׁנִּתְנוּ בְּפִיטָס, וְהִקִּיפוּ צֶמִיד פָּתִיל, וַעֲשָׂאוּ גּוֹלֵל לַקֶּבֶר - טָהוֹר:

ט. כָּל הַמִּסַּלְטְלִין מְבִיאִין אֶת הַטֻּמְאָה בְּעִבְרֵי הַמֻּרְדַּעַ. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: אֲקַפַּח אֶת בָּנַי שֶׁהֲלָכָה זוֹ מְקֻפַּחַת, אֵינִי יוֹדֵעַ חֲזִיזִינוּ שֶׁל דָּבָר מַה הוּא, אֶלָּא שֶׁשָּׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה עוֹבֵר וּמַרְדַּעַ עַל כְּתֵפוֹ, וְהָאֹהֶל צָדוּ אֶחָד עַל הַקֶּבֶר, וְטִמְּאוּהוּ מִשּׁוּם שֶׁהָאֹהֶל עַל הַמֵּת, וְהִשּׁוֹמֵעַ שָׁמַע וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה חוֹרֵשׁ וְנִעֵר אֶת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַמַּחֲרֵשָׁה, וְנִמְצֵאת גֻּלְגֹּלֶת אַחַת דְּבוּקָה לַמַּחֲרֵשָׁה מִשּׁוּם שֶׁהֵסִיט אֶת הַמֵּת, וְשָׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁחָרַשׁ וְנִמְצֵאת גֻּלְגֹּלֶת דְּבוּקָה בַּמַּחֲרֵשָׁה, וְטִמְּאוּהוּ מִשּׁוּם שֶׁהֵסִיט אֶת הַמֵּת, וְהַשּׁוֹמֵעַ שָׁמַע וְטָעָה:

י. הַמַּרְדֵּעַ שֶׁנָּתְנוּ עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל גַּבֵּי הַמֵּת, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל גַּבֵּי אָדָם, רֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל גַּבֵּי הַמֵּת וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל גַּבֵּי כֵּלִים – טְהוֹרִין, וְלֹא אָמְרוּ אֶלָּא הַנּוֹשֵׂא בִּלְבַד:

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שִׁשָּׁה עָשָׂר

א. הַתְּלוּלִיּוֹת הַקְּרוֹבוֹת, בֵּין לָעִיר בֵּין לַדֶּרֶךְ, אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יְשָׁנוֹת – טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנָּשִׁים קוֹבְרוֹת שָׁם נִפְלֵיהֶן, וּמֵבִי שְׁחִין – אֲבֵרֵיהֶן. וְהָרְחוֹקוֹת, חֲדָשׁוֹת – טְהוֹרוֹת. יְשָׁנוֹת – טְמֵאוֹת, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: שֶׁמָּא הָיָה שָׁם דֶּרֶךְ אוֹ עִיר. וְאֵיזוֹ הִיא תְּלוּלִיּוֹת? זוֹ תְּלוּלִיּוֹת עָפָר שֶׁעַל גַּבֵּי בְּקוּעַ, הַמַּאֲהִיל עַל מְקֻצָּתָהּ טָמֵא, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר כְּנֶגֶד כֻּלָּהּ. עֲפָרָהּ טְמֵאָה מִשּׁוּם עֲפַר תְּלוּלִיּוֹת. חָתַר מִמֶּנָּהּ עָפָר וְסָמְכוֹ לָהּ – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם עֲפַר תְּלוּלִיּוֹת, שֶׁהֲיְתָה טְמֵאָה וְנִטְהֲרָה – הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמֵאת:

ב. אֶחָד הַמּוֹצֵא שְׁלֹשָׁה מֵתִים, וְאֶחָד הַמּוֹצֵא שְׁלֹשָׁה כּוּכִין, וְאֶחָד הַמּוֹצֵא כּוּפָּה בָּקוּעַ וּמְעָרָה. מָצָא עֲשָׂרָה וְאֵין בֵּינֵיהֶן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה אַמּוֹת – יֵשׁ לָהֶם תְּבוּסָה, וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנָה קְבָרוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: רוֹאֶה אֶת הָאֻמְצָעִיִּים כְּאִלּוּ אֵינָן, וְהַחִיצוֹנִים מִצְטָרְפִין מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה. מָצָא רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד מַרְגְּלוֹתָיו שֶׁל זֶה, וְרֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד מַרְגְּלוֹתָיו שֶׁל זֶה – יֵשׁ לָהֶן תְּבוּסָה וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְהַחֶסֶר, אֵין לוֹ תְּבוּסָה, וְאֵין לוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְאֵי זֶהוּ חֶסֶר? רַבִּי אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיִּנָּטֵל מִן הַחַי וְיָמוּת. מָצָא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאֶחָד יָדוּעַ – יֵשׁ

הַשָּׁלֵם

לָהֶן תְּבוּסָה וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יְשֵׁבָב שֶׁבָּדַק, וּמָצָא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאֶחָד יָדוּעַ, עָשָׂה לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. כְּשֶׁבָּא אֵצֶל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: כָּל מַה שֶּׁיָּגַעְתָּ – לָרִיק יָגַעְתָּ, אַף אַתָּה הָיִיתָ צָרִיךְ לְבַדּוֹק כָּל קִבְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְדוּעִין, וְלֹא אָמְרוּ אֶלָּא הַמּוֹצֵא שְׁלֹשׁ כִּתְחִלָּה:

ג. מָצָא אֶחָד בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים מִכָּאן, וּשְׁנַיִם בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים מִכָּאן – בּוֹדֵק מִכָּאן וּמִכָּאן, וּמַנִּיחַ אֶת רְשׁוּת הָרַבִּים. אֶחָד בְּצַד גֶּדֶר מִכָּאן, וּשְׁנַיִם בְּצַד גֶּדֶר מִכָּאן, בּוֹדֵק מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאֵין צָרִיךְ לְבַדּוֹק מָקוֹם הַגֶּדֶר, לִהְיוֹת בּוֹנֶה עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְסֶלַע אוֹ לִבְתוּלָה. וְאֵיזוֹ הִיא בְּתוּלָה? כָּל שֶׁמַּעֲלָה רְשָׁשִׁים וְאֵין עָפָרָהּ תִּחוֹחַ. בָּדַק וְהִגִּיעַ לַמַּיִם – הֲרֵי זוֹ בְּתוּלָה. בָּדַק וּמָצָא שָׁם חֶרֶס – אֵין זֶה בְּתוּלָה: הַבּוֹדֵק, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בּוֹדֵק שְׁתַּיִם וּמַנִּיחַ אַמָּה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אַמָּה וּמַנִּיחַ אַמָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אַמָּה וּמַנִּיחַ אַמָּה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אַמָּה וּמַנִּיחַ שְׁתַּיִם:

ד. הַמּוֹצִיא אֶת הֶעָפָר מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה – אוֹכֵל בְּדִמְעוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צוֹבֵר עֲפָרָהּ שֶׁל זוֹ עַל גַּבֵּי עֲפָרָהּ שֶׁל זוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: עֲפָרָהּ טְהוֹרָה. הַבּוֹדֵק – אוֹכֵל בְּדִמְעוֹ. מְפַקֵּחַ אֶת הַגַּל – אֵין אוֹכֵל בְּדִמְעוֹ. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: בּוֹדֵק מַהוּ שֶׁיֹּאכַל? אָמַר לָהֶן: אֵינוֹ אוֹכֵל. אָמְרוּ לוֹ: לְמַדְתָּנוּ רַבֵּנוּ שֶׁיֹּאכַל! אָמַר לָהֶם: יָפֶה אֲמַרְתֶּם! אִם מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ יָדַי וְרָאוּ עֵינַי וְשָׂכַחְתִּי, מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ אָזְנַי עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְלֹא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ לְזָרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֶת הַלֵּל הַזָּקֵן שָׁאֲלוּ, וְלֹא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ לְזָרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הַשּׁוֹנֶה וְאֵינוֹ עָמֵל דּוֹמֶה לְזוֹרֵעַ וְאֵינוֹ קוֹצֵר, וְהַלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְשַׁכְּחָהּ דּוֹמֶה לְאִשָּׁה

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁיּוֹלֶדֶת וְקוֹבֶרֶת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: זָמֵר בָּהּ תְּדִירָה, זָמֵר:

ה. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ קְבָרוֹת הֵן, קֶבֶר הַנִּמְצָא - מְפַנִּין אוֹתוֹ, פְּנוּהוּ - מְקוֹמוֹ טָהוֹר וְאָסוּר בַּהֲנָאָה. קֶבֶר הַמְזִיק אֶת הָרַבִּים - מְפַנִּין אוֹתוֹ. פְּנוּהוּ - מְקוֹמוֹ טָהוֹר וּמָתָר בַּהֲנָאָה. קֶבֶר הַיָּדוּעַ - אֵין מְפַנִּין אוֹתוֹ, פְּנוּהוּ - מְקוֹמוֹ טָמֵא וְאָסוּר בַּהֲנָאָה. שָׂדֶה שֶׁנִּשְׁאַר קֶבֶר בְּתוֹכָהּ - טְמֵא. בְּדַק וּמָצָא בָּהּ קֶבֶר, הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טָהוֹר, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: הַקֶּבֶר שֶׁאָבַד הוּא הַקֶּבֶר הַנִּמְצָא. בְּדַק וּמָצָא בְּתוֹכָהּ שָׁלֹשׁ קְבָרוֹת, הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טָהוֹר, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא שִׁכּוּנַת קְבָרוֹת הֵן. הַמְפַנֶּה קִבְרוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָלַךְ לְשָׁם אָדָם - מְפַנֶּה עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר. מִי שֶׁנִּפְחֲת קִבְרוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ - מְפַנֶּה עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר. מַעֲשֶׂה בִּיהוּדָה וְהִלֵּל אֶחָיו בָּנָיו שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִים בְּתִחוּם עַכּוֹ, וּמָצְאוּ אָדָם אֶחָד שֶׁנִּפְחֲת קִבְרוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ, אָמַר לוֹ: 'לַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר':

ו. פַּרְסָא שֶׁמִּטִּילִין לְתוֹכָהּ הֲרוּגִין - מְלַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר, וְהַנִּקְבָּר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת - אֵין לוֹ תְּבוּסָה וְאֵין לוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַנִּפְלִים אֵינָן קוֹנִין אֶת הַקֶּבֶר וְאֵין לוֹ תְּבוּסָה, וְהַנִּקְבָּר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת יֵשׁ לוֹ תְּבוּסָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בּוֹר שֶׁמִּטִּילִין בּוֹ נְפָלִים - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּשִׁפְחָתוֹ שֶׁל מַסִּיק אֶחָד בְּרָמוֹן שֶׁהִטִּילָה נֵפֶל לַבּוֹר, וּבָא כֹּהֵן וְהֵצִיץ בּוֹ לְיַדַּע מַה הִפִּילָה, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְטִהֲרוּהוּ, מִפְּנֵי שֶׁחֶלְדָּה וּבַרְדְּלִיס מְצוּיִין שָׁם וְגוֹרְרִין אוֹתוֹ:

ז. קֶבֶר שֶׁסָּתַם פְּתָחוֹ - מְטַמֵּא כָּל סְבִיבָיו. פָּרַץ אֶת פַּצְימָיו וְחָזַר וּסְתָמוֹ - מְטַמֵּא אֶת סְבִיבָיו. נִפְרְצָה בּוֹ פִּרְצָה אַחַת שֶׁל אַרְבָּעָה טְפָחִים, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַפִּרְצָה בִּלְבַד. הָיָה לוֹ פֶּתַח אֶחָד לַצָּפוֹן, וּפָתַח לוֹ פֶּתַח אַחֵר לַדָּרוֹם - טָהֵר דְּרוֹמִי אֶת צָפוֹנִי:

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פֶּרֶק שְׁבִעָה עָשָׂר

א. הַחוֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס, מֵאָה אַמָּה לְכָל רוּחַ. הַחוֹרֵשׁ עַל גַּבֵּי הַקֶּבֶר, וְכֵן הַחוֹרֵשׁ עַל גַּבֵּי הָאָרוֹן, אֲפִלּוּ מְשֻׁקָּע בָּרְבִידִין וּבָאֲבָנִים, וְאֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי רוּם שְׁתֵּי קוֹמוֹת - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס. אֵין לְךָ שֶׁעוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס אֶלָּא הַחוֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר בִּלְבַד. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אַף אֶת הַתְּלוּלִיּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹרִיד, אֲבָל בְּמַעֲלֶה - אֵינוֹ עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס:

ב. שְׁלֹשָׁה כַּרְשִׁינִין שֶׁאָמְרוּ, הַנְּתוּנִין כְּדַרְכָּן בְּמָקוֹם יָבֵשׁ, אֲבָל לֹא בְּמָקוֹם הַטִּינָה, וְהַחוֹרֵשׁ בִּשְׂדֵה קִשְׁקָשִׁין וּבִשְׂדֵה מִדְרוֹן - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס, הַבּוֹנֶה עַל גַּבָּיו טָהוֹר, וְהַזּוֹרֵעַ עַל גַּבָּיו טָהוֹר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַחוֹרֵשׁ מִלְּטִימְיָא - הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס:

ג. הַשְּׁתָפִים, וְהָאֲרִיסִין, וְהָאַפּוֹטְרוֹפִין - אֵין עוֹשִׂין בֵּית הַפֶּרָס. הַחוֹרֵשׁ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וּמִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שֶׁלּוֹ עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס, וְשֶׁל חֲבֵרוֹ אֵין עוֹשֶׂה בֵּית הַפֶּרָס, אֲבָל עוֹלֶה הוּא בְּמִדַּת בֵּית הַפֶּרָס:

ד. חֻזְקַת נְפָשׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - טְהוֹרִים, חוּץ מִן הַמְצֵינוֹת בִּלְבַד. שָׂדֶה שֶׁמְּחֻזְקִין בָּהּ שֶׁהֵיא בֵּית הַפֶּרָס, אֲפִלּוּ הִיא בַּת אַרְבָּעַת כּוֹרִין, אֲפִלּוּ הִיא מְשׁוּכָּה מִמְּקוֹם הַטֻּמְאָה, וַאֲפִלּוּ טְהוֹרָה מַקִּיפָתָהּ מֵאַרְבַּעַת רוּחוֹתֶיהָ - הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת בֵּית הַפֶּרָס:

ה. שְׁתֵּי שָׂדוֹת שֶׁל בֵּית הַפֶּרָס זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וְשָׂטְפוּ גְּשָׁמִים שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה - שְׁתֵּיהֶן טְמֵאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין פִּתְחָהּ שֶׁל עֶלְיָה מִכָּנֶן כְּנֶגֶד שֶׁל בֵּית עֶלְיָה - טְהוֹרָה:

ו. בֵּית הַפֶּרָס שֶׁטִּהֲרוּהוּ - הֲרֵי זֶה טָהוֹר. וְצָרִיךְ לַעֲמֹד עַל גַּבָּיו שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

תוֹסֵפְתָּא

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל עָפָר שֶׁהוּא בָּא מִבֵּית הַפְּרָס בֵּירֵק - שֶׁהוּא טָהוֹר, עַד שֶׁיְּהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּחוֹתֶם הַמַּרְצוּפִין, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל עָפָר הַבָּא מֵאֶרֶץ הָעַמִּים בֵּירֵק, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִצְטָרֵף, עַד שֶׁיְּהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּחוֹתֶם הַמַּרְצוּפִין; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מִצְטָרֵף, עַד שֶׁיְּהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּחוֹתֶם הַמַּרְצוּפִין:

ז. הַמֵּבִיא אֲרוֹנוֹת וְתַנּוּרִים, וּסְפָלִין וּכְלֵי חֶרֶשׂ מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, עַד שֶׁלֹּא הוֹסִקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. הוֹסִקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצָאתָ אַתָּה אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁהֵן טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵן טְמֵאִים מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס - טְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים:

ח. הֵבִיא עָפָר מִמָּקוֹם הַטָּמְאָה וְגָבְלוֹ בְּמָקוֹם הַטָּהֳרָה אוֹ מִמָּקוֹם הַטָּהֳרָה וְגָבְלוֹ בְּמָקוֹם הַטָּמְאָה, אֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי הַסֶּלַע - טָמֵא. הַלְּבֵנִים מִבֵּית הַפְּרָס מִמָּקוֹם הַטָּמְאָה - טְמֵאִים, וּמִמָּקוֹם הַטָּהֳרָה - טְהוֹרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְבֵנָה מִבֵּית הַפְּרָס, אֲפִלּוּ מִמָּקוֹם הַטָּמְאָה - טְהוֹרָה, שֶׁלֹּא אָמְרוּ גּוּשׁ אֶלָּא כִּבְרִיָּתוֹ. עָפָר בֵּית הַפְּרָס, שֶׁטָּחִין בּוֹ גַּגּוֹת וְתַנּוּרִין - טְהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁבָּטֵל:

ט. בֵּית הַפְּרָס שֶׁעָשָׂה בּוֹ אַשְׁפָּה גְּבוֹהָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְיָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָהוֹר. עָקְרָהּ מִמְּקוֹמָהּ - טָמֵא. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר. בֵּית הַפְּרָס שֶׁרָצְפוּ בְּרִבִּידִים וּבָאֲבָנִים שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָהוֹר. עָקְרוֹ מִמְּקוֹמָן - טָמֵא. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בֵּית הַפְּרָס שֶׁגִּבְּשׁוֹ בְּגַבְשׁוּשִׁין שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּיטָן - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: עָזְקוֹ - אֵין לְךָ בְּדִיקָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ! הָלַךְ בְּבֵית הַפְּרָס לְמַטָּה מִשָּׁלֹשׁ, וְהוֹצִיא מִשָּׁם עָפָר - טָהוֹר:

י. הָלַךְ בֵּית הַפְּרָס זֶה - לֹא יְהַלֵּךְ בְּבֵית הַפְּרָס אַחֵר, וְאִם הָלַךְ - טָהוֹר. בָּצַר בֵּית הַפְּרָס זֶה - לֹא יִבְצֹר בֵּית הַפְּרָס אַחֵר. וְאִם בָּצַר - טָמֵא; אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל:

הַשָּׁלֵם

יא. הַשּׁוֹרֵף אֶת הַקַּשׁ וְאֶת הֶעָצֶה - שׁוֹרְפוֹ בְּמָקוֹמָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹרְפוֹ חוּצָה לָהּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שָׂדֶה שֶׁאָבַד בָּהּ קֶבֶר - אֵין נִטַּעַת כָּל נֶטַע וְאֵין נִזְרַעַת כָּל זֶרַע, וְחוֹפְרִין בְּתוֹכוֹ לְיֶרֶק, וְאֵין מְקַיְּמִין בְּתוֹכָהּ. מַזִּין וְטוֹבְלִין, וְאֵין נוֹטְעִין בְּתוֹכָהּ מִקְשָׁאוֹת וּמִדְלָעוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל רֶגֶל אָדָם לְשָׁם:

יב. שָׁלֹשׁ בֵּית הַפְּרָס הֵן, שָׂדֶה שֶׁנֶּחְרַשׁ בָּהּ קֶבֶר, שָׂדֶה שֶׁאָבַד קֶבֶר בְּתוֹכָהּ, שָׂדֶה כּוּכִין. וְאֵיזוֹ הִיא שָׂדֶה כּוּכִין? כָּל שֶׁחוֹפֵר בָּאָרֶץ וּמַבְלִיעַ אֶת הַכּוּכִין לַצְּדָדִין. מָצָא שָׂדֶה מְצַיֶּנֶת, וְאֵין יָדוּעַ מַה טִּיבָהּ, אִם יֵשׁ שָׁם אִילָן - בְּיָדוּעַ שֶׁנֶּחְרַשׁ קֶבֶר בְּתוֹכָהּ. אֵין שָׁם אִילָן - בְּיָדוּעַ שֶׁאָבַד קֶבֶר בְּתוֹכָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ שָׁם זָקֵן אֶחָד אוֹ תַּלְמִיד חָכָם אֶחָד, שֶׁאֵין כָּל אָדָם בְּקִיאִין בְּכָךְ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: חֶזְקַת עֲצָמוֹת הַמְּכַסִּין - הֲרֵי הֵן שֶׁל אָדָם, עַד שֶׁיְּיוַדַּע שֶׁהֵן שֶׁל בְּהֵמָה. מְגֹלִין - הֲרֵי הֵן שֶׁל בְּהֵמָה, עַד שֶׁיְּיוַדַּע שֶׁהֵן שֶׁל אָדָם, מוֹדִין בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: אֵין בּוֹדְקִין לִתְרוּמָה, אֶלָּא תִּשְׁרֶף:

דברי הימים א פרק טז

א וַיָּבִיאוּ֙ אֶת־אֲרֹ֣ון הָאֱלֹהִ֔ים וַיַּצִּיגוּ֙ אֹתֹ֔ו בְּתֹ֖וךְ הָאֹ֑הֶל אֲשֶׁ֥ר נָטָה־לֹ֖ו דָּוִ֑יד וַיַּקְרִ֙יבוּ֙ עֹלֹ֣ות וּשְׁלָמִ֔ים לִפְנֵ֖י הָאֱלֹהִֽים׃ **ב** וַיְכַ֣ל דָּוִ֔יד מֵהַעֲלֹ֖ות הָעֹלָ֑ה וְהַשְּׁלָמִ֕ים וַיְבָ֥רֶךְ אֶת־הָעָ֖ם בְּשֵׁ֥ם יְהוָֽה׃ **ג** וַיְחַלֵּ֞ק לְכָל־אִ֣ישׁ יִשְׂרָאֵ֗ל מֵאִ֤ישׁ וְעַד־אִשָּׁה֙ לְאִישׁ֙ כִּכַּ֣ר־לֶ֔חֶם וְאִשְׁפָּ֖ר וַאֲשִׁישָׁ֑ה׃ **ד** וַיִּתֵּ֞ן לִפְנֵ֣י אֲרֹ֗ון יְהוָה֙ מִן־הַלְוִיִּ֔ם מְשָׁרְתִ֖ים וּלְהַזְכִּ֑יר וּלְהֹודֹ֥ות וּלְהַלֵּ֖ל לַיהוָ֥ה אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ {ס} **ה** אָסָ֣ף הָרֹ֔אשׁ וּמִשְׁנֵ֖הוּ זְכַרְיָ֑ה יְעִיאֵ֥ל וּשְׁמִירָמֹ֖ות וִיחִיאֵ֣ל וּמַתִּתְיָ֔ה וֶאֱלִיאָ֖ב וּבְנָיָ֣הוּ וְעֹבֵ֣ד אֱדֹ֔ם וִיעִיאֵ֖ל בִּכְלֵ֣י נְבָלִ֑ים וּבְכִנֹּ֖רֹות וְאָסָ֥ף בַּמְצִלְתַּ֖יִם מַשְׁמִֽיעַ׃ **ו** וּבְנָיָ֣הוּ וְיַחֲזִיאֵ֔ל הַכֹּהֲנִ֖ים בַּחֲצֹצְרֹ֑ות תָּמִ֣יד לִפְנֵ֔י אֲרֹ֖ון בְּרִ֥ית־הָאֱלֹהִֽים׃ **ז** בַּיֹּ֣ום הַה֗וּא אָ֣ז נָתַ֞ן דָּוִ֤יד בָּרֹאשׁ֙ לְהֹדֹ֣ות לַיהוָ֔ה בְּיַד־אָסָ֖ף וְאֶחָֽיו׃ {ש}

ח הֹודוּ֙ לַיהוָ֔ה קִרְאוּ֖ בִּשְׁמֹ֑ו {ס} הֹודִ֥יעוּ בָעַמִּ֖ים עֲלִילֹתָֽיו׃ {ר}

ט שִׁ֣ירוּ לֹ֔ו זַמְּרוּ־לֹ֖ו {ס} שִׂ֥יחוּ בְכָל־נִפְלְאֹתָֽיו׃ {ר}

י הֻתְהַלְלוּ֙ בְּשֵׁ֣ם קָדְשֹׁ֔ו {ס} יִשְׂמַ֥ח לֵ֖ב מְבַקְשֵׁ֥י יְהוָֽה׃ {ר}

יא דִּרְשׁ֥וּ יְהוָ֖ה וְעֻזֹּ֑ו {ס} בַּקְּשׁ֖וּ פָּנָ֥יו תָּמִֽיד׃ {ר}

יב זִכְרוּ֙ נִפְלְאֹתָ֔יו אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה {ס} מֹפְתָ֑יו וּמִשְׁפְּטֵ֖י־פִּיהוּ׃ {ר}

יג זֶ֣רַע יִשְׂרָאֵ֔ל עַבְדֹּ֑ו {ס} בְּנֵ֖י יַעֲקֹ֥ב בְּחִירָֽיו׃ {ר}

יד הֽוּא־יְהוָ֥ה אֱלֹהֵ֑ינוּ {ס} בְּכָל־הָאָ֥רֶץ מִשְׁפָּטָֽיו׃ {ר}

טו זִכְרוּ֙ לְעֹולָ֔ם בְּרִיתֹ֑ו {ס} דָּבָ֥ר צִוָּ֖ה לְאֶ֣לֶף דֹּֽור׃ {ר}

טז אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֖ת אֶת־אַבְרָהָ֑ם {ס} וּשְׁבוּעָתֹ֖ו לְיִצְחָֽק׃ {ר}

יז וַיַּעֲמִידֶ֥הָ לְיַעֲקֹ֖ב לְחֹ֑ק {ס} לְיִשְׂרָאֵ֖ל בְּרִ֥ית עֹולָֽם׃ {ר}

יח לֵאמֹ֖ר לְךָ֣ אֶתֵּ֣ן אֶֽרֶץ־כְּנָ֑עַן {ס} חֶ֖בֶל נַחֲלַתְכֶֽם׃ {ר}

יט בִּהְיֹותְכֶ֣ם מְתֵ֣י מִסְפָּ֑ר {ס} כִּמְעַ֥ט וְגָרִ֖ים בָּֽהּ׃ {ר}

כ וַיִּתְהַלְּכ֥וּ מִגֹּ֖וי אֶל־גֹּ֑וי {ס} וּמִמַּמְלָכָ֖ה אֶל־עַ֥ם אַחֵֽר׃ {ר}

כא לֹֽא־הִנִּ֣יחַ לְאִ֔ישׁ לְעָשְׁקָ֑ם {ס} וַיֹּ֥וכַח עֲלֵיהֶ֖ם מְלָכִֽים׃ {ר}

כב אַל־תִּגְּעוּ֙ בִּמְשִׁיחָ֔י {ס} וּבִנְבִיאַ֖י אַל־תָּרֵֽעוּ׃ {ר}{ש}

כג שִׁ֣ירוּ לַיהוָ֔ה כָּל־הָאָ֑רֶץ {ס} בַּשְּׂרוּ֙ מִיֹּ֣ום־אֶל־יֹ֔ום יְשׁוּעָתֹֽו׃ {ר}

כד סַפְּרוּ֙ בַגֹּויִ֣ם אֶת־כְּבוֹדֹ֔ו {ס} בְּכָל־הָעַמִּ֖ים נִפְלְאֹתָֽיו׃ {ר}

כה כִּ֣י גָד֤וֹל יְהוָה֙ וּמְהֻלָּ֣ל מְאֹ֔ד {ס} וְנוֹרָ֥א הֽוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִֽים׃ {ר}

כו כִּ֣י כָל־אֱלֹהֵ֣י הָעַמִּ֔ים אֱלִילִ֑ים {ס} וַיהוָ֥ה שָׁמַ֖יִם עָשָֽׂה׃ {ר}

כז הֹ֥וד וְהָדָ֖ר לְפָנָ֑יו {ס} עֹ֥ז וְחֶדְוָ֖ה בִּמְקֹמֹֽו׃ {ר}

כח הָבוּ֙ לַיהוָ֔ה מִשְׁפְּחֹ֖ות עַמִּ֑ים {ס} הָבוּ֙ לַיהוָ֔ה כָּב֖וֹד וָעֹֽז׃ {ר}

כט הָבוּ֙ לַיהוָ֔ה כְּבֹ֖וד שְׁמֹ֑ו {ס} שְׂאוּ֙ מִנְחָ֔ה וּבֹ֖אוּ לְפָנָ֑יו {ר}

הִשְׁתַּחֲוּ֙ לַיהוָ֔ה בְּהַדְרַת־קֹ֖דֶשׁ׃ {ס} **ל** חִ֣ילוּ מִלְּפָנָ֔יו כָּל־הָאָ֑רֶץ {ר}

אַף־תִּכֹּ֥ון תֵּ֝בֵ֗ל בַּל־תִּמֹּֽוט׃ {ס} **לא** יִשְׂמְח֣וּ

הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ {ר}
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: {ס} **לב** יִרְעַם הַיָּם {ר}
וּמְלוֹאוֹ
יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: {ס} **לג** אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי {ר}
הַיָּעַר
מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ:
{ס} **לד** הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב {ר}
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: {ס} **לה** וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי {ר}
יִשְׁעֵנוּ
וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם {ס} לְהֹדוֹת לְשֵׁם {ר}
קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: {ס} **לו** בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי {ר}
יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן {ס}
וְהַלֵּל לַיהוָה: {ר}{ש}
לז וַיַּעֲזָב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לְאָסָף
וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ: **לח** וְעֹבֵד אֱדֹם וַאֲחִיהֶם שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה
{ס} וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדִיתוּן וְחֹסָה
לְשֹׁעֲרִים: **לט** וְאֶת | צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר
בְּגִבְעוֹן: **מ** לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבַּח
הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב וּלְכָל־הַכָּתוּב בְּתוֹרַת
יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל: **מא** וְעִמָּהֶם הֵימָן
וִידוּתוּן וּשְׁאָר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת
לְהֹדוֹת לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: **מב** וְעִמָּהֶם הֵימָן
וִידוּתוּן חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם לַמַּשְׁמִיעִים וּכְלֵי שִׁיר
הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יְדוּתוּן לַשָּׁעַר: **מג** וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם
אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיָּשָׁב דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ: {פ}

דברי הימים א פרק יז

א וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־
נָתָן הַנָּבִיא הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית הָאַרְזִים וַאֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת: **ב** וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד
כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ:
{ס} **ג** וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְּבַר־אֱלֹהִים אֶל־
נָתָן לֵאמֹר: **ד** לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה
אָמַר יְהוָה לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־לִּי הַבַּיִת
לָשָׁבֶת: **ה** כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֱהְיֶה מֵאֹהֶל
אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן: **ו** בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־
יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר לָמָּה לֹא־
בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים: **ז** וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי
לְדָוִיד {ס} כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ
מִן־הַנָּוֶה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל עַמִּי
יִשְׂרָאֵל: **ח** וָאֱהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרִית אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: **ט** וְשַׂמְתִּי מָקוֹם
לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז
עוֹד וְלֹא־יוֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה לְבַלֹּתוֹ כַּאֲשֶׁר
בָּרִאשׁוֹנָה: **י** וּלְמִיָּמִים אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ וַאֲגִד לָךְ
וּבַיִת יִבְנֶה־לְּךָ יְהוָה: **יא** וְהָיָה כִּי־מָלְאוּ יָמֶיךָ
לָלֶכֶת עִם־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ
אֲשֶׁר יִהְיֶה מִבָּנֶיךָ וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ: **יב** הוּא
יִבְנֶה־לִּי בָּיִת וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם: **יג** אֲנִי
אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וְחַסְדִּי לֹא־
אָסִיר מֵעִמּוֹ כַּאֲשֶׁר הֲסִירוֹתִי מֵאֲשֶׁר הָיָה

לְפָנֶיךָ: **יד** וְהַעֲמַדְתֶּיהוּ בְּבֵיתִי וּבְמַלְכוּתִי עַד־
הָעוֹלָם וְכִסְאוֹ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם: **טו** כְּכֹל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הֶחָזוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־
דָּוִיד: {פ}

טז וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִיד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי־
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־
הֲלֹם: **יז** וַתְּקַטֹּן זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־
בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר הָאָדָם
הַמַּעֲלָה יְהוָה אֱלֹהִים: **יח** מַה־יּוֹסִיף עוֹד דָּוִיד
אֵלֶיךָ לְכָבוֹד אֶת־עַבְדֶּךָ וְאַתָּה אֵת עַבְדְּךָ
יָדָעְתָּ: **יט** יְהוָה בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֵת
כָּל־הַגְּדוּלָה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־כָּל־
הַגְּדֻלּוֹת: **כ** יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ
בְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ: **כא** וּמִי כְעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ הָאֱלֹהִים
לִפְדּוֹת לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת וְנֹרָאוֹת לְגָרֶשׁ
מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם: **כב** וַתִּתֵּן
אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל | לְךָ לְעָם עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה
הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: **כג** וְעַתָּה יְהוָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ יֶאֱמַן עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: **כד** וְיֶאֱמַן וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית־דָּוִיד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ: **כה** כִּי |
אַתָּה אֱלֹהַי גָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת
עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ: **כו** וְעַתָּה
יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־עַבְדֶּךָ
הַטּוֹבָה הַזֹּאת: **כז** וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ לְבָרֵךְ אֶת־בֵּית
עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ
וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם: {פ}

דברי הימים א פרק יח

א וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם
וַיִּקַּח אֶת־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: **ב** וַיַּךְ אֶת־
מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָב עֲבָדִים לְדָוִיד נֹשְׂאֵי
מִנְחָה: **ג** וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־הַדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה
חֲמָתָה בְּלֶכְתּוֹ לְהַצִּיב יָדוֹ בְּנַהַר־פְּרָת: **ד** וַיִּלְכֹּד
דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁבְעַת אַלָפִים פָּרָשִׁים
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִיד אֶת־כָּל־
הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב: **ה** וַיָּבֹא אֲרַם
דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִיד
בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ: **ו** וַיָּשֶׂם דָּוִיד
בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי אֲרָם לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי
מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ: **ז** וַיִּקַּח
דָּוִיד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל עַבְדֵי
הֲדַדְעֶזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם: **ח** וּמִטִּבְחַת וּמִכּוּן עָרֵי
הֲדַדְעֶזֶר לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ | עָשָׂה
שְׁלֹמֹה אֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֶת כְּלֵי
הַנְּחֹשֶׁת: {פ}

ט וַיִּשְׁמַע תֹּעוּ מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָּוִיד אֶת־כָּל־
חֵיל הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה: **י** וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם־
בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ־דָּוִיד לשאול־ לִשְׁאָל־ לוֹ לְשָׁלוֹם
וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ
מִלְחֲמוֹת תֹּעוּ הָיָה הֲדַדְעֶזֶר וְכֹל כְּלֵי זָהָב וָכֶסֶף
וּנְחֹשֶׁת: **יא** גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה
עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֱדוֹם
וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים
וּמֵעֲמָלֵק: **יב** וַאֲבִשַׁי בֶּן־צְרוּיָה הִכָּה אֶת־אֱדוֹם
בְּגֵיא הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף: **יג** וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
נְצִיבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִיד וַיּוֹשַׁע יְהוָה

אֶת־דָּוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ **יד** וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־
עַמּוֹ׃ **טו** וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־
אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃ **טז** וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲבִימֶלֶךְ
בֶּן־אֶבְיָתָר כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא סוֹפֵר׃ **יז** וּבְנָיָהוּ בֶּן־
יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי־דָוִיד הָרִאשֹׁנִים
לְיַד הַמֶּלֶךְ׃ {פ}

דברי הימים א פרק יט

א וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ **ב** וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד | עִם־
חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־עָשָׂה אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח
דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ עַל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִיד
אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ׃ **ג** וַיֹּאמְרוּ
שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן לְחָנוּן הֲמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ
בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא בַּעֲבוּר לַחְקֹר
וְלַהֲפֹךְ וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃ **ד** וַיִּקַּח
חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד וַיְגַלַּח וַיִּכְרֹת אֶת־מַדְוֵיהֶם
בַּחֵצִי עַד־הַמִּפְשָׁעָה וַיְשַׁלְּחֵם׃ **ה** וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ
לְדָוִיד עַל־הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ
הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ
עַד אֲשֶׁר־יִצְמַח זְקַנְכֶם וְשַׁבְתֶּם׃ {ס} **ו** וַיִּרְאוּ בְּנֵי
עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם־דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן
אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִשְׂכֹּר לָהֶם מִן־אֲרַם נַהֲרַיִם וּמִן־
אֲרַם מַעֲכָה וּמִצּוֹבָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים׃ **ז** וַיִּשְׂכְּרוּ
לָהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה
וְאֶת־עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מֵידְבָא {ס} וּבְנֵי עַמּוֹן
נֶאֶסְפוּ מֵעָרֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לַמִּלְחָמָה׃ {ס} **ח** וַיִּשְׁמַע
דָּוִיד וַיְשַׁלַּח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־צָבָא
הַגִּבּוֹרִים׃ **ט** וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
פֶּתַח הָעִיר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבַדָּם
בַּשָּׂדֶה׃ **י** וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה פְנֵי־הַמִּלְחָמָה
אֵלָיו פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם׃ **יא** וְאֵת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד
אַבְשַׁי אָחִיו וַיַּעַרְכוּ לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃ **יב** וַיֹּאמֶר
אִם־תֶּחֱזַק מִמֶּנִּי אֲרָם וְהָיִיתָ לִי לִתְשׁוּעָה {ס}
וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ וְהוֹשַׁעְתִּיךָ׃ **יג** חֲזַק
וְנִתְחַזְּקָה בְּעַד־עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה
הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃ **יד** וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר־
עִמּוֹ לִפְנֵי אֲרָם לַמִּלְחָמָה וַיָּנוּסוּ מִפָּנָיו׃ **טו** וּבְנֵי
עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנוּסוּ גַּם־הֵם מִפְּנֵי אַבְשַׁי
אָחִיו וַיָּבֹאוּ הָעִירָה וַיָּבֹא יוֹאָב יְרוּשָׁלִָם׃
{ס} **טז** וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ
מַלְאָכִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר
וְשׁוֹפַךְ שֹׁר־צְבָא הֲדַדְעֶזֶר לִפְנֵיהֶם׃ **יז** וַיֻּגַּד לְדָוִיד
וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא אֲלֵהֶם
וַיַּעֲרֹךְ אֲלֵהֶם וַיַּעֲרֹךְ דָּוִיד לִקְרַאת אֲרָם מִלְחָמָה
וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃ **יח** וַיָּנָס אֲרָם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג
דָּוִיד מֵאֲרָם שִׁבְעַת אֲלָפִים רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
אִישׁ רַגְלִי וְאֶת שׁוֹפַךְ שֹׁר־הַצָּבָא
הֵמִית׃ **יט** וַיִּרְאוּ עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁלִימוּ עִם־דָּוִיד וַיַּעַבְדֻהוּ וְלֹא־אָבָה
אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ אֶת־בְּנֵי־עַמּוֹן עוֹד׃ {ס}

דברי הימים א פרק כ

א וַיְהִי לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה | לְעֵת צֵאת הַמְּלָכִים
וַיִּנְהַג יוֹאָב אֶת־חֵיל הַצָּבָא וַיַּשְׁחֵת | אֶת־אֶרֶץ
בְּנֵי־עַמּוֹן וַיָּבֹא וַיָּצַר אֶת־רַבָּה וְדָוִיד יֹשֵׁב
בִּירוּשָׁלִָם וְיֹאָב אֶת־רַבָּה וַיֶּהֶרְסֶהָ׃ **ב** וַיִּקַּח
דָּוִיד אֶת־עֲטֶרֶת־מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָאֶהָ |

מִשְׁקַל כִּכַּר־זָהָב וּבָהּ אֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ
דָּוִיד וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד: **ג** וְאֶת־
הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂר בַּמְּגֵרָה וּבַחֲרִיצֵי
הַבַּרְזֶל וּבַמְּגֵרוֹת וְכֵן יַעֲשֶׂה דָּוִיד לְכָל עָרֵי בְנֵי־
עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִיד וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם: {ס} **ד** וַיְהִי
אַחֲרֵי־כֵן וַתַּעֲמֹד מִלְחָמָה בְּגֶזֶר עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז
הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת־סִפַּי מִילִידֵי הָרְפָאִים
וַיִּכָּנְעוּ: **ה** וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ
אֶלְחָנָן בֶּן־יָעוֹר יָעִיר אֶת־לַחְמִי אֲחִי גָּלְיָת הַגִּתִּי
וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים: {ס} **ו** וַתְּהִי־עוֹד
מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי | אִישׁ מִדָּה וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ־
וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וְגַם־הוּא נוֹלַד
לְהָרָפָא: **ז** וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־
שִׁמְעָא אֲחִי דָוִיד: **ח** אֵל נוֹלְדוּ לְהָרָפָא בְּגַת
וַיִּפְּלוּ בְיַד־דָּוִיד וּבְיַד־עֲבָדָיו: {פ}

דברי הימים א פרק כא

א וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת
אֶת־יִשְׂרָאֵל: **ב** וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי
הָעָם לְכוּ סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן
וְהָבִיאוּ אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם: **ג** וַיֹּאמֶר יוֹאָב
יוֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹ | כְּהֵם מֵאָה פְעָמִים הֲלֹא
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה יְבַקֵּשׁ
זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל: **ד** וּדְבַר־
הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־
יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם: **ה** וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר
מִפְקַד־הָעָם אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף
אַלָפִים וּמֵאָה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע
מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב: **ו** וְלֵוִי
וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נִתְעַב דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
אֶת־יוֹאָב: **ז** וַיֵּרַע בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה
וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל: {ס} **ח** וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים
חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה
הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד: {פ}
ט וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר: **י** לֵךְ
וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלוֹשׁ אֲנִי
נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֶנָּה וְאֶעֱשֶׂה־
לָּךְ: **יא** וַיָּבֹא גָּד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר
יְהוָה קַבֶּל־לָךְ: **יב** אִם־שָׁלוֹשׁ שָׁנִים רָעָב וְאִם־
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ |
לְמַשֶּׂגֶת וְאִם־שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב יְהוָה וְדֶבֶר
בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־שֹׁלְחִי דָּבָר:
{ס} **יג** וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְּלָה־נָּא
בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־אָדָם אַל־
אֶפֹּל: **יד** וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל
שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ: **טו** וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים | מַלְאָךְ |
לִירוּשָׁלַם לְהַשְׁחִיתָהּ וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם
עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה
הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן
הַיְבוּסִי: {ס} **טז** וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־
מַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ
שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלִַם וַיִּפֹּל דָּוִיד
וְהַזְּקֵנִים מְכֻסִּים בַּשַּׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם: **יז** וַיֹּאמֶר
דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי אָמַרְתִּי לִמְנוֹת בָּעָם
וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־חָטָאתִי וְהָרַע הָרֵעֹתִי וְאֵלֶּה
הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ יְהוָה אֱלֹהַי תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית
אָבִי וּבְעַמְּךָ לֹא לִמַּגֵּפָה: {ס} **יח** וּמַלְאַךְ יְהוָה
אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד כִּי | יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים
מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי: **יט** וַיַּעַל דָּוִיד

בִּדְבַר־גָּד אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּשֵׁם יְהוָה: **כ** וַיָּשָׁב אָרְנָן
וַיַּרְא אֶת־הַמַּלְאָךְ וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים
וְאָרְנָן דָּשׁ חִטִּים: **כא** וַיָּבֹא דָוִיד עַד־אָרְנָן וַיַּבֵּט
אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן וַיִּשְׁתַּחוּ לְדָוִיד
אַפַּיִם אָרְצָה: **כב** וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־לִי
מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאִבְנֶה־בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּכֶסֶף מָלֵא
תִּתְּנֶהוּ לִי וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם: **כג** וַיֹּאמֶר
אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־לְךָ וְיַעַשׂ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב
בְּעֵינָיו רְאֵה נָתַתִּי הַבָּקָר לָעֹלוֹת וְהַמֹּורגִים
לָעֵצִים וְהַחִטִּים לַמִּנְחָה הַכֹּל נָתָתִּי: **כד** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִּי־קָנֹה אֶקֶנֶּה בְּכֶסֶף מָלֵא
כִּי לֹא־אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לְךָ לַיהוָה וְהַעֲלוֹת עוֹלָה
חִנָּם: **כה** וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שִׁקְלֵי זָהָב
מִשְׁקָל שֵׁשׁ מֵאוֹת: **כו** וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵהוּ בָאֵשׁ
מִן־הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: {ס} **כז** וַיֹּאמֶר יְהוָה
לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל־נִדְנָהּ: **כח** בָּעֵת הַהִיא
בְּרְאוֹת דָּוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי
וַיִּזְבַּח שָׁם: **כט** וּמִשְׁכַּן יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה
בַּמִּדְבָּר וּמִזְבַּח הָעוֹלָה בָּעֵת הַהִיא בַּבָּמָה
בְּגִבְעוֹן: **ל** וְלֹא־יָכֹל דָּוִיד לָלֶכֶת לְפָנָיו לִדְרֹשׁ
אֱלֹהִים כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חֶרֶב מַלְאַךְ יְהוָה: {ס}

דברי הימים א פרק כב

א וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הָאֱלֹהִים וְזֶה־
מִזְבַּח לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל: {פ}
ב וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת־הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֹצְבִים לַחְצוֹב אַבְנֵי גָזִית לִבְנוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים: **ג** וּבַרְזֶל | לָרֹב לַמִּסְמְרִים
לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחַבְּרוֹת הֵכִין דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת
לָרֹב אֵין מִשְׁקָל: **ד** וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־
הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד:
{פ}
ה וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וָרָךְ וְהַבַּיִת לִבְנוֹת
לַיהוָה לְהַגְדִּיל | לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת לְכָל־
הָאֲרָצוֹת אָכִינָה נָּא לוֹ וַיָּכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי
מוֹתוֹ: **ו** וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת בַּיִת
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: {ס} **ז** וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה
בְּנִי אֲנִי הָיָה עִם־לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
אֱלֹהָי: **ח** וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב
שָׁפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַּיִת
לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה
לְפָנָי: **ט** הִנֵּה־בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה
וַהֲנִיחֹותִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה
שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וָשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל־יִשְׂרָאֵל
בְּיָמָיו: **י** הוּא־יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
וַאֲנִי־לוֹ לְאָב וַהֲכִינוֹתִי כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל
עַד־עוֹלָם: **יא** עַתָּה בְנִי יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהִצְלַחְתָּ
וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
עָלֶיךָ: **יב** אַךְ יִתֶּן־לְךָ יְהוָה שֵׂכֶל וּבִינָה וְיצַוְּךָ עַל־
יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר אֶת־תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: **יג** אָז
תַּצְלִיחַ אִם־תִּשְׁמֹור לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל
חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת: **יד** וְהִנֵּה בְעָנְיִי
הֲכִינוֹתִי לְבֵית־יְהוָה זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה־אֶלֶף וְכֶסֶף
אֶלֶף אַלְפִים כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל
כִּי לָרֹב הָיָה וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וְעָלֶיהָם
תּוֹסִיף: **טו** וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים
וְחָרָשֵׁי אֶבֶן וָעֵץ וְכָל־חָכָם בְּכָל־
מְלָאכָה: **טז** לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין

מִסְפָּר קוּם וַעֲשֵׂה וִיהִי יְהוָה עִמָּךְ: **יז** וַיִּצַּו דָּוִיד
לְכָל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ:
{ס} **יח** הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם
מִסָּבִיב כִּי | נָתַן בְּיָדִי אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה
הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ: **יט** עַתָּה תְּנוּ
לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ
וּבְנוּ אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים לַבַּיִת הַנִּבְנֶה
לְשֵׁם־יְהוָה: {פ}

נדפס לזכות
הילדה
מלכה בת
רעות תחי׳
שזכות לימוד התורה תגן
בעדה שתזכה לרפואה
שלימה ברנ״ב אבריה
ושס״ה גידיה במהרה
בתוך שאר חולי עמו
ישראל, אמן

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת כי תבוא לאומן

יום **ראשון**	**יב** 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ב **ירושלמי:** יומא ד' **תוספתא:** אהלות יא **נ"ך:** דברי הימים א טז **משניות:** עירובין ז **זהר:** חלק א עמ' ריא-ריב	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:09 | **חצות היום** ..... 12:33 **נץ החמה** ..... 6:22 | **שקיעה** ..... 6:43 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:42 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:56 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:27
יום **שני**	**יג** 16	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ג **ירושלמי:** יומא ה' **תוספתא:** אהלות יב **נ"ך:** דברי הימים א יז **משניות:** עירובין ח **זהר:** חלק א עמ' ריג-ריד	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:09 | **חצות היום** ..... 12:33 **נץ החמה** ..... 6:22 | **שקיעה** ..... 6:41 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:42 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:54 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:28
יום **שלישי**	**יד** 17	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ד **ירושלמי:** יומא ו' **תוספתא:** אהלות יג **נ"ך:** דברי הימים א יח **משניות:** עירובין ט **זהר:** חלק א עמ' רטו-רטז	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:10 | **חצות היום** ..... 12:32 **נץ החמה** ..... 6:23 | **שקיעה** ..... 6:40 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:42 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:53 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:28
יום **רביעי**	**טו** 18	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ה **ירושלמי:** יומא ז' **תוספתא:** אהלות יד **נ"ך:** דברי הימים א יט **משניות:** עירובין י **זהר:** חלק א עמ' ריז-ריח	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:11 | **חצות היום** ..... 12:32 **נץ החמה** ..... 6:24 | **שקיעה** ..... 6:39 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:42 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:52 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:28
יום **חמישי**	**טז** 19	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ו **ירושלמי:** יומא ח' **תוספתא:** אהלות טו **נ"ך:** דברי הימים א כ **משניות:** פסחים א **זהר:** חלק א עמ' ריט-רכ	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:12 | **חצות היום** ..... 12:32 **נץ החמה** ..... 6:24 | **שקיעה** ..... 6:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:42 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:50 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:28
יום **שישי**	**יז** 20	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ז **ירושלמי:** יומא ט' **תוספתא:** אהלות טז **נ"ך:** דברי הימים א כא **משניות:** פסחים ב **זהר:** חלק א עמ' רכא-רכב	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:12 | **חצות היום** ..... 12:31 **נץ החמה** ..... 6:25 | **שקיעה** ..... 6:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:43 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:49 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:28 **הדלקת נרות** (40 דק): **5:56** (20 דק): **6:16**
שב"ק	**יח** 21	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ח **ירושלמי:** יומא י' **תוספתא:** אהלות יז **נ"ך:** דברי הימים א כב **משניות:** פסחים ג **זהר:** חלק א עמ' רכג-רכד	**שבת קודש פרשת כי תבוא לאומן** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:13 | **חצות היום** ..... 12:31 **נץ החמה** ..... 6:26 | **שקיעה** ..... 6:35 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:43 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:28 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:48**

"בְּתוֹר תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ מַבָּט אַחֵר עַל חֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ פָּתַח לָנוּ שְׁעָרִים נִפְלָאִים בְּגֹדֶל מַעֲלַת חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְרַק צְרִיכִים אָנוּ לֹא לִהְיוֹת בַּטְלָנִים, אֶלָּא לְנַצֵּל כָּל יוֹם וְיוֹם בְּהַרְבֵּה טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וּלְבַקֵּשׁ מֵהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּפְלָאִים הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עַל חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַבֵּל שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת עִם כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת!" (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)